

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 28 (1535) 1979 LIEPA - JULY 12

LIETUVIŲ SAVAITRASTIS — LITHUANIAN WEEKLY

2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA

Tel. (416) 275-4672

30 ct.

Vatikano divizijos

Kadaise Stalino mestas klausimas Jaltos konferencijoje apie Vatikano divizijas pasidarė visuotinai populiarus, nes vaizdingai išreiškė priešingybę tarp fizinės-karinės ir dvasinės-moralinės jėgos. Naujųjų laikų Maskva atstovauja karinei jėgai ir su panieka žiūri į moralinę jėgą, kuriai atstovauja naujųjų laikų Roma-Vatikanas. Pastarasis neturi jokios ginkluotos pajėgos, pasitenkina minimaline teritorija (44 ha), nors praeityje ir buvo nemaža valstybinė pajėga. Netekdamas valstybinio pajėgumo, Vatikanas tapo juo didesne moraline jėga. Jo žodžio šandieną klausio apie 600 milijonų katalikų pasaulyje. Be to, jo svoris ir kitatikių sluogsnuose yra padidėjęs. Tarptautiniame gyvenime su juo skaitosi didelės ir mažos valstybės, įvairios tarptautinio masto konferencijos. Ryšium su ekumeniniu sąjūdžiu, siekiančiu visuotinės krikščionių vienybės, dėmesys Vatikanui yra padidėjęs visose krikščionijos šakose. Pastarųjų popiežių platus užmojai yra palietę visą žmoniją. Jų kalbas, keliones, pareiškimus radioje ir televizijos bangos paskleidžia po visą pasaulį. Paties Vatikano radijas daugybę kalbų nuolat skleidžia krikščioniškąją mintį į visas pasaulio puses.

YRA BETGI pasaulio dalis, kurią Vatikanas žodis bei įtaka sunkiai pasiekia arba visai neprisiveržia. Tai visų atspalvių komunistinis pasaulis, kuriam atstovauja naujai išaugusios karinės galybės, būtent, Sov. Sąjunga ir Kinija. Jos yra milžiniški getai, kurie Vatikano žodžio neįsileidžia. Ir kodėl? Jos bijo žodžio, plaukiančio iš krikščioniškojo lobyno ir skelbiančio dvasinę žmogaus vertę, jo laisvę bei teises. Visas dabartinis sąjūdis už žmogaus teises yra krikščioniškojo lobyno atšvaitas, kurios negali pakeisti jokia vergija. Dėlto nenuostabu, kad nei Sov. Sąjunga, nei Kinija neįsileidžia Vatikano atstovų, kurių pats buvimas krašte primena moralinės jėgos pranašumą ir jos būtinumą. Imperija, kuri remiasi karine-fizine jėga, negali pakeisti atstovų institucijos, kuri iš esmės yra tokios jėgos priešingybė. Dėlto jau senokai vyksta susidūrimas tarp fizinės ir moralinės jėgos atstovų — Vatikanas, neturintis karinių divizijų, atrodo menkas prieš didžiulias galybes, turinčias galingas tankų divizijas, branduolinius ginklus, aviaciją. Tačiau amžių perspektyvoje nieko nėra trapesnio kaip fizinė galybė, nes ji pati sunyksta arba būna kitų sunaikinta. Tuo tarpu moralinė jėga išlieka ir didžiausios karinės galybės grėsmė, ruošdamasi pergalei. Galutinėje sąskaitoje laimi ne tas, kuris valdo ginklus, o tas, kuris valdo žmonių širdis ir mintis.

DABARTINĖJŲ būklėje vyksta tyli kova tarp moralinės ir karinės-fizinės jėgos. Maskva ir Pekingas, apsitvėrę geležinėmis uždangomis, įsitvirtinę su savo miliciniais pulkais, verčia žmogų lenktis vergijos stambams, persekioja kiekvieną laisvesnį mostą. Dabartinė Vatikano paskirtis yra gelbėti pavergtą žmonijos dalį, skelbiant ne modernių laikų kryžiaus karus, o skleidžiant moralinės jėgos žodį, iškeltą žmogaus vertę bei jo teisę į laisvę, į savo tikėjimą. Naujojo popiežiaus Jono Pauliaus II kelionė į Lenkiją, specialus jo dėmesys persekiojamiems komunistiniuose kraštuose yra naujos iniciatyvos ženklai. Iki šiol visa Katalikų Bendrija gana pasyviai žiūrėjo į persekiojamus kraštus. Kaikurie neapdairūs dvasiškiai tapo net komunistinės apgaulės aukomis ir prašneko Kremliaus balsu, sakdami, kad ten nėra jokio persekiojimo. Naujoji popiežiaus iniciatyva, šalia diplomatinio ėjimo, turėtų mobilizuoti visą K. Bendriją ir visą krikščionių moraliniam žygiui už tikėjimo ir žmogaus laisvę. Visi pasaulio vyskupai, dvasiškiai ir pasauliečiai turėtų išvystyti tarptautinio masto spaudimą į komunistinius kraštus, kad jie atsisakytų priespaudos ir respektuotų tikinčiųjų teises. Tokiam žygiui reikia divizijų, bet ne anų stalininių, o moralinių, pasiryžusių kovoti už pavergtųjų laisvę idėjiniais bei moraliniais ginklais. Pr. G.

KANADOS ĮVYKIAI

Valstybinės išskilmės

112-tojo Kanados gimtadienio išskilmės liepos 1 d. daug kur sudrumstė lietus. Dėl jo pvz. Montrealyje teko atsisakyti "rock" muzikos koncerto, kuriame turėjo dalyvauti populiariajį dainininką Robert Charlebois, Diane Dufresne, Claude Dubois ir Nanette Workman. Trys pirmieji save laiko Kvebeko nacionalistais ir reikalauja, kad jų vardas nebūtų oficialiai susietas su Kanados Diena. Tokio reikalavimo nekėlė Mississipi valstijoje gimusi N. Workman. Montreale senamiestyje įvyko nemalonus incidentas, kai didžiulę Kanados vėliavą nešęs Stephen Wohl buvo suktas piktais šauksmais, apmėtytas alaus buteliais, užplūtas trijų jaunuolių. Nuo skaudesnių pasekmių jį išgelbėjo policija. Tradicinis koncertas, trukęs 2 val. 15 min. ir kainavęs besveik pusę milijono dolerių, įvyko prie parlamento rūmų Otavoje. Toronte pagrindinis dėmesys teko iš Britanijos atvykusiai karalienės Elzabetos motinai, turinčiai jau 78 metus amžiaus. Kanados Dienos proga

specialų pareiškimą padarė premjeras J. Clarkas, kuriam rinkiminiam vajuje teko važinėti po visą Kanadą. Jis sakė visuose suktuose kanadiečiuose pastebėjęs norą dirbti kartu šios šalies gerovei. Pasak J. Clarko, istoriniu požiūriu mes visi esame ateiviai. Tas bendras ryšys mums leidžia mokytis vieniems iš kitų, dalintis iš savo gimtųjų šalių atsineštomis kultūrinėmis apraiškomis.

Londone lankėsi Kanados indėnų delegacija, atstovaujanti 300.000 narių turinčiai Tautinei Indėnų Brolijai. Jiems nepatinka Kanados vyriausybės noras parsivežti Otavon S. Amerikos Britų Aktą, kuris yra laikomas Kanados konstitucija, bet pakeitimai leidžiami tik su Britanijos parlamento sutikimu. Indėnai nuogastauja, kad tokiu atveju gali būti atsisakyta daugelio sutarčių, kurias jų protėviai ir tėvai pasirašė su karališkaisiais Britanijos valdovais. Jie netgi grąšina atsisukti nuo Kanados, jeigu jiems nebus

(Nukelta į 8 psl.)

Reikalaujame laisvės VIKTORUI PETKUI, NIJOLEI SADONAITEI, PETRUI PLUMPUI... Tai Kanados lietuvių demonstracijos dalis prie Sov. Sąjungos pasiuntinybės Otavoje. Nuotr. J. Miltenio

Autorius miręs, faktai gyvi

A.a. kun. Karolio Garucko raštas kompartijos sekretoriui P. Griškevičiui ir kitiem pareigūnams

Cia spausdiname dalį ilgo rašto, kurį parašė velionis kun. K. Garuckas, o paskelbė pogrindžio "Aušra" 14 (54) nr. 1978 m. gruodyje. Šis raštas skirtas kompartijos sekretoriui, respublikos prokurorui ir vyriausiajam "Tiesos" redaktoriui. Nuorašai pasiūti Lietuvos vyskupams ir vyskupijų valdytojams. Siame rašte atsiliepiama į B. Baltrūno straipsnį "Melo ir nusikaltimų keliu" "Tiesoje" 1978. VII. 16. "Sovetskaja Litva" ir kituose laikraščiuose, kur buvo išspausdintas klaidinantis ir net šmeižiantis aprašymas V. Petkaus bylos ir Helsinkio grupės veiklos.

RED. Dokumente (Helsinkio grupės, Red.) "Dėl dabartinės padėties Lietuvoje", rašytame 1977 m. liepos 17 d., užfiksuotos tokios mintys.

Tarybų Sąjungos užsienio reikalų ministras Molotovas ir hitlerinės Vokietijos užsienio reikalų ministras Ribbentropas 1939. VIII. 23 dieną pasirašyta sutartimi išgavo iš hitlerinės Vokietijos sutikimą okupuoti Lietuvos teritoriją. Pasinaudojama šiuo susitarimu, po įteikto ultimatumo, raudonoji armija užėmė Lietuvą. Susikūrė Lietuvoje tarybinė valdžia. Prasidėjo areštai, masiniai nekaltų žmonių į Sibirą tremimai, bažnyčių uždarinėjimai ir naikinimai, bažnytinio turto ir pastatų konfiskavimai. Pvz. Vilniuje Sv. Kazimiero bažnyčia (statyta 1604 m.) paversta ateizmo muzėjumi. Vizitinių bažnyčių (statyta 1728 m.) — architektūrinis paminklas — paversta kalėjimu. Neperka, bet 1963 m. sunaikintas jos interjeras. Visu šventųjų bažnyčių, taip pat Vilniuje (statyta 1620 m.) išplėsti varpai 1966 m. rugėjo 8 d. Tais pačiais metais Vilniuje Antakalnyje sunaikinta dviaugstė koplytėlė, pastatyta prieš 300 m. Ji niekam neklaujo. Ir šiandien ta vieta yra tuščia ir auga aplink koplytėlę buvę medžiai. Prieš eilę metų nusiaubtas žmonių laibai gerbiamas Kryžių kalnas prie Šiaulių.

Prie šių dokumente pažymėtų faktų noriu pridėti: kiek nepakartojamą meno kūrinių sunaikinta uždarytose bažnyčiose! Pvz. Pažaislio bažnyčioje dailininko M. Palonio sukurtos freskos. Sunaikintas ne sąjunginės, bet pasaulinės reikšmės meno šedevras Sv. Jono bažnyčios Vilniuje (uždaryta 1948. VII. 22) didysis altorius, tiksliau sakant, dešimties altorių kompozicija. Dabar dailininkai plūša į restauruodami, bet geniu darbai — šedevrai nepakartojami.

Uždaryti visi Lietuvoje viešuosieji, jų turtais ir pastatai konfiskuoti, bibliotekos sunaikintos. Išgriautos Vilniaus kalvarijų koplytėlės. Susprogdintas Vilniuje istorinis Trijų kryžių

paminklas. Nugriovė ir sunaikino istorinės vertės kryžius ir koplytėles ypač Zemaitijos pakelėse. Sventionyse, Ceikiniuose ir kitur.

Tai tik dalis sunaikintų ar apgadintų medžiaginės kultūros vertybių. Dvasinės kultūros žaizdos kur kas gilesnės.

***

Yra išprašusios komunistų partijos programos rėmus Lietuvos kultūrinių vertybių kūrėjai, kaip antai: rašytojai, dailininkai, kompozitoriai. Jų veikla paralyžuota, jie neturi laisvės. O tik komunistų partijos nurodymus. Pvz. B. Balys Sruoga, prieš pat mirtį 1947 m. spalio 16 d. atlikęs išpažintį ir priėmęs paskutinius sakramentus, dejavo kun. J. Vaičiūnui: "Dievų miškas" man tiek daug kainavo, kaip motinai pagimdyti kūdikį. O dabar ten viskas ištaisyta, iškreipta, jog aš net pažūrėti nebenoriu į šį savo veikalą".

Daroma visa, kad tik greičiau nutautintų ir surusintų Lietuvą. Pvz. lietuviškų vidurinių mokyklų išleidžiamose klasėse švietimo ministerijos lietuvių kalbai skirta tik keturios valandos, o rusų kalbai — penkios. Ta pati ministerija sugeba iš lietuvių abiturientų išreikalauti gerai mokėti rusų kalbą, gi iš rusų abiturientų išreikalauti, kad jie bent kiek pramoktų lietuviškai, ministerija yra bejėgė.

Siuo metu Lietuvoje rusų gyvena penkis kartus daugiau, negu prieš antrąjį pasaulinį karą. Lietuvoje daug pradžios, aštuonmečių ir vidurinių mokyklų rusų kalba. Vilniuje yra rusų dramos teatras. Kaikuriuose istaigose Lietuvoje net negalima susikalbėti lietuviškai. Pvz. Vilniaus geležinkelio stotyje, kaikuriuose pašto istaigose, gatvėse su kaikuriomis būdinčiais milicininkais ir pan.

Tuo tarpu Latvijoje yra uždarytos visos lietuviškos mokyklos (prieš karą jų ten buvo 18). Latvijos lietuviams patariama, jog, norint lietuviškai mokytis, reikia važiuoti į Lietuvą, bet rusams nesakoma, kad rusiškai mokytis jų vaikai važiuotų į Rusiją, o tik gausiai atidarinėjamoms rusiškos mokyklos ar paralelės klases rusų kalba lietuviškose mokyklose.

***

Panašus likimas ir lietuvių, gyvenančių Baltarusijos respublikos Vidžij, Apso, Gervėčių, Palesos, Lazdūnų ir kitose vietovėse — jie neturi nei lietuviškų mokyklų, nei lietuviškos spaudos.

R. Prūsijoje lietuvių dar prieš šį paskutinį karą turėjo savo kultūrinę istaigą, savo spaudą. Dabar ten nieko nebėla, o nors ten lietuvių gyvena daug. Net senus nuo amžių buvusius lietuviškus vardus pakeitė rusiškais. Net Tolminkiemis, kur didysis lietuvių klasikas Kr. Donelaitis beveik 40 metų gyveno, vargo ir kūrė, pavadintas rusiškąju Cistyje Prudy vardu.

Slepama nuo Lietuvos jaunimo jų Tėvynės istorija. Lietuvos ir pasaulinės istorijos dėstoma savaip — vienašališkai. Tai ne valstybių, ne tautų, ne karių ar kunigaikščių istorija, o ekonominių santykių, vadinamų "klasių kova", savotiškas partinis katekizmas. Į mokyklas neįleistas nė vienas Lietuvos ar pasaulinės istorijos vadovėlis, išleistas iki 1940 metų. Visi iki 1940 metų išleisti leidiniai iš bibliotekų kažkur išgabenti, dauguma jų sunaikinti. Išimtis padaryta kaikiurims augstosioms mokykloms ar mokslo institucijoms, sudedant tuos leidinius į vadinamąjį specfondą, į kurį patekti reikalingas specialus leidimas.

(Nukelta į 2-ą psl.)

Prie Vilkaviškio teismo rūmų, kur 1979 m. sausio 10 d. buvo teisiamas KUN. SIGITAS TAMKEVIČIUS už procesiją į kapines Vėlinių proga. Jo parapijiečiai nebuvo įleisti teismo salėn

Pasaulio įvykiai

JAV PREZ. J. CARTERIS ATSAUKE NUMATYTĄ PRANESIMĄ per radiją ir televiziją energijos išteklių klausimu, turėjusį paliesti benzino paskirstymą, kovą su jo kylančiomis kainomis. Kiek vėliau jis taipgi atsisakė dalyvauti valstijų gubernatorių konferencijoje. Išties savaitę prez. J. Carteris praleido Camp David stovykloje, tardamasis ne tik su savo valdžios pareigūnais, bet ir privačiai pasikviestais patarėjais iš įvairių gyvenimo sričių. Atrodo, šiuose pasitarimuose ruošiami planai kovai su degalų trūkumu ir augančia infliacija. Pasitarimo rezultatai tebėra nežinomi, bet spėjama, kad iš pareigų gali būti atleistas energijos išteklių sekr. J. Schlesingeris. Degalų krizę gali sumažinti Saudi Arabijos įsipareigojimas padidinti naftos tiekimą. Pasaulinei paklausai patenkinti dabar kasdien trūksta maždaug

milijono statinių naftos, o tas trūkumas ypač jaučiamas JAV, kurių poreikiams patenkinti įsivežama 40% suvartojamos naftos. Jos krizė traukiančiai palietė prez. J. Carterio populiarumą. Net 83% apklaustų amerikiečių yra nepatenkinti prez. J. Carterio energijos išteklių planais ir apamai jo valdžia. Tokio didelio populiarumo sumažėjimo nebuvo susilaukęs nė prez. R. Niksonas politinės tergetate krizės metu 1974 m. Savo nepasitenkinimą jam tebuvo pareiškę 70% viešosios nuomonės tyrimuose apklaustų amerikiečių. Nusisukimas nuo prez. J. Carterio pastebimas net ir demokratų eilėse: 52% kandidatų į prezidentus sekančiuose rinkimuose nori turėti senatorių E. Kennedį, 23% — J. Carterį, 7% — Kalifornijos gubernatorių J. Browną. Gallupo instituto duomenimis, J. Carteris prezidento rinkimus dabar pralaimėtų dviem respublikonų kandidatams — buvusiam Kalifornijos gubernatoriui R. Reaganui ir netgi buvusiam prez. G. Fordui.

vyklose. Amerikietė dainininkė Joan Baez, karo metu kovojusi už JAV pasitraukimą iš P. Vietnamo, dabar pakeitė savo nuomonę dėl masinės tremiamų pabėgėlių bangos. Jos iniciatyva spaudoje buvo paskelbtas atsisakymas, kaltinantis komunistinio Vietnamo vyriausybę žmogaus teisių pažeidimu, pasirašytas 85 liberalumu pasižymėjusių amerikiečių. Savo koncerto pajamas ji paskyrė žmogaus teisių pažeidimo tyrimams pasaulyje, įskaitant ir Vietnamą. Atsisakymo nepasirašė du buvusieji Vietnamo komunistų gynėjai — filmų aktorė Jane Fonda ir kairiųjų pažiūrų advokatas W. Kunstleris.

Teis žudikus

V. Vokietijos parlamentas 253:228 balsų santykiu pasisakė už tolimesnes bylas karo nusikaltėliams naciams. Šis įstatymas dėl senaties tyrimų pasibaigti 1965 m., bet buvo prarastas ketverių metų, o 1969 m. — dešimčiai. Taigi, dabartinis jau yra trečias įstatymo pratęsimas, sukelęs nemažų ginčų parlamente. Daug kam atrodo, kad būtų kėlimas, praėjus beveik 40 metų nuo nusikaltimų datos, nėra praktiškas dėl baigiančių išmirti kaltinamųjų ir liudininkų. V. Vokietijos teisminio II D. karo pabaigos kaltinamųjų suolan buvo pasodinę 84.403 nacių bei jų talkininkus, o nubaudė 6.432. Didžiausią spaudimą dėl įstatymo pratęsimo darė Izraelis, kurio lėktuvai ir laivai dažnai puola palestiniečius Libane, praktikuodami valstybinio masto kerštingumą, ir JAV kongreso atstovų rūmai, priėmę specialią rezoliuciją.

Posėdžiai Berlyne

Rytų Berlyne posėdžiavo Sovietų Sąjungos, Lenkijos, Čekoslovakijos, Vengrijos, Bulgarijos, Rumunijos, Vietnamo, Laos, Kubos ir Mongolijos kompartijų ideologai. Jie priėmė rezoliuciją, griežtai smerkiančią komunistinės Kinijos politiką pietryčių Azijoje ir žadančią paramą Vietnamui, kuris "sėkmingai sutriuškino agresorius kiniečius". Šios rezoliucijos nepasirašė Rumunijos atstovas V. Cazacu, tą dieną nepasirodęs posėdyje. Tai jau nepirmas atvejis, kai Rumunijos kompartija atsisako viešai pasmerkti komunistinę Kiniją pagal Sovietų Sąjungos pageidavimą.

Šiame numeryje:

- Vatikano divizijos
- Totalistiniai kraštai turi pajusti moralinį spaudimą
- Autorius miręs, faktai gyvi
- Velionies kun. K. Garucko pareiškimas Lietuvos valdovams
- Nepatenkinti Helsinkio aktu
- Kanadietis žurnalistas apie etninių grupių nuotaikas
- Žydų naikintojai KGB tarnyboje
- Žurnalistas Z. Čėsa apie savo patirtį Lietuvoje
- Kražių skerdynės
- Ir carų laikais lietuvių kovojo už žmogaus teises
- Lietuvių kilmės redaktoriaus
- Jonas P. Strimas — ilgametis Kanados žurnalistas
- Lietuviai liepsnojančiame Irane
- Inžinieriaus Astravo pergyvenimai revoliucinėje audroje
- Bendruomeniniai užmojai
- Susitikimas su PLB pirmininku Vytautu Kamantu
- Spauda savybėje
- V. Rastenis apie žurnalistines išsivijios aktualijas
- Pasauliui netikui, pasaka tikiu
- V. A. Jonynas atskleidžia Radausko poezijos brandumą

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Kastytis
Metinė prenumerata \$14, pusmetinė — \$7.50. Rėmėjo prenumerata \$20.
Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų
turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuostatais.
Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland—Lithuanian Weekly

Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.
Subscription rates: \$14.00 per year, \$7.50 per 6 months. Deadline for
advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

Nepatenkinti Helsinkio aktu

Riboti Helsinkio akto rezultatai erzina etnines Kanados grupes

JOHN BEST

Daugelis Kanados etninių grupių Helsinkio konferenciją laiko energijos eikvojimu. Jų pyktis ir nusivylimas dėl konferencijos pasiektų rezultatų žmogaus teisių srityje pasireiškė neseniai įvykusiame neoficialiame susirinkime grupės parlamento narių, žinomos Helsinkio grupės vardu.

Greitai sueis ketveri metai, kai JAV-bių, Kanados ir 33 Europos valstybių — komunistų ir nekomunistų — vadovai susirinko suomių sostinėje pasirašyti dokumento — Baigiamojo Helsinkio Akto. Jis paskelbė, tarp kitų dalykų, Europos sienų neliečiamybę, kolektyvinį pasiryžimą taikingai spręsti ginčus ir betkurio krašto nesikišimo principą į kito krašto vidaus reikalus. Jis taip pat pabrėžė prekybos ir socialinių ryšių plėtimą, žmogaus teisių respektavimą, įpareigojamas pasirašančius kraštus pagreitinti "pozityvioje ir humanitarinėje dvasioje" sujungimą šeimų, išblaškų tarp komunistų Rytų ir laisvų Vakarų.

Helsinkio parlamentarų grupė buvo įsteigta netrukus po konferencijos tikrinti, kai p. Sov. Sąjunga ir jos R. Europos sąjungininkai vykdė humanitarinius Helsinkio akto nuostatus. Liudininkai, pasirodę neseniai įvykusiame komiteto susirinkime, iš esmės sutiko, kad iki šiol Helsinkio aktas nepasiekė jokių rezultatų. Buvo pasiūlymų, kad Kanada turėtų pasitraukti iš Helsinkio akto vykdymo priežiūros, iškaitant patikrinimo konferenciją, numatytą ateinančiais metais Madride. Ypač buvo kritikuojamas užsienio reikalų departamentas už nuolaidas sovietams, už nepakankamą spaudimą sovietų laikytis savo įsipareigojimų. Ir min. pirm. Trudeau buvo aštriai kritikuojamas už viso vykdymo procedūros susilpninimą, už laikymąsi "ramios diplomatijos" politikos.

Susirinkimas aiškiai parodė, imtą etninių organizacijų pasitikėjimo stoką vyriausybei, neiš-

pildžiusia įsipareigojimo, kurį P. E. Trudeau pasirašė, padarydamas Kanadą Helsinkio akto nare.

Andrių Bandera, Kanados ukrainiečių komiteto narys, pareiškė, kad ukrainiečių dauguma Kanadoje "pesimistiškai žiūri" į Helsinkio procesą. "Ivertinimas siekė nuo visiško to proceso atmetimo iki nenaudingumo testuoti Helsinkio dialogą be esminių pakeitimų".

Dar atviresnis buvo Adam Mykytiuk, Kanados ukrainiečių imigrantų pagalbos draugijos pirmininkas. Jis kaltino užsienio reikalų departamentą, pilantį "žodžių sąslavas" apie Kanados laimėjimus pirmoje patikrinimo konferencijoje Belgrade 1977 m., ir pareiškė, jog vyriausybės nesistengia įtikinti komunistų vyriausybės bendradarbiauti šeimų sujungimo srityje.

Nevisi pasisakymai buvo tokie kritiški. Jiri Corn, atstovaujantis Kanados čekoslovakų sąjungai, sutiko, kad Belgrado patikrinimo konferencija pasiekė "labai mažai". Jis tačiau gyrė Kanados diplomatus už jų pastangas, teigiamai vertino parlamento narius, dalyvavusius Kanados delegacijoje.

Užsienio reikalų departamentu atstovus Helsinkio parlamentarų grupės susirinkime tvirtino, kad Kanados atstovai "stipriai kalbėjo Belgrade reikalaudami Helsinkio sutarties vykdymo. Vis dėlto yra aišku, kad Kanados etninės grupės toli gražu nėra patenkintos. (Canadian Scene)

Vertė: J. Str.

Optical Studio

OKULISTAS R. SCHMID

1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(prieš Lietuvų Namus)
Telefonas 535-6252

Greitas patarnavimas, neaugštos kainos. Gaunami kontaktiniai lęšiai (contact lenses).

Canadian Art Memorials Ltd.

176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ontario L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius -
Bank of Canada, Bank of Montreal,
Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.
King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų.

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą meniską darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

Mobawk Furniture Ltd.

PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

- * Elektros reikmenys
- * Televizijos aparatai
- * Skalbiamosios mašinos
- * Vaikų baldai
- * Įvairūs kilimai
- * Saldytuvai
- * Valgomųjų kambarių apstatymas ir kt.
- * Siuvamos mašinos
- * Rašomos mašinelės

Nemokamas pristatymas į namus.

KRAUTUVĖS:

Vakaruose — 137 RONCESVALLES Ave.
Tel. 537-1442

Rytuose — 2448 DANFORTH Ave.
Tel. 699-4444

Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

Komunizmo ženklas — mirties simbolis. Taip skelbė plakatas Kanados lietuvių demonstracijoje birželio 10 d. Otavoje prie sovietų pasiuntinybės

Autorius miręs, faktai gyvi

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Dokumente taip pat pažymėta, kad Lietuvos tikintieji negali pasinaudoti TSRS konstitucijos garantuota kulto atlikimo laisve, nes tikintiesiems neleidžiama švęsti Bažnyčios įsakytų švenčių, kurios kartais būna ne sekmdieniais, bet šiokiadieniais. Tai įeina į kulto atlikimo sąvoką.

Ne tik pasauliečiams, bet ir kunigams, kurių tiesioginė pareiga ir neatskiriama kulto sąvokos dalykas, — draudžiama vaikus mokyti religijos. Kunigai, išdrįsę mokyti, buvo baudžiami kalėjimais, lageriais ir kitokiomis bausmėmis. Štai keletas paskutinio dešimtmečio aukų: kun. Antanas Aleksandravicius, kun. Prosperas Bubnys, kun. Antanas Šeškevičius, kun. Juozas Zdebskis, kun. Albinas Deltuva, kun. Antanas Jokubauskas.

Tiek dokumento "Dėl dabartinės padėties Lietuvoje", tiek šio rašinio rėmai neleidžia suminėti visų tarybinės valdžios padarytų skriaudų Lietuvai.

Kiti Lietuvos visuomeninės grupės dokumentai yra irgi konkrečūs, liečią atskirus asmenis ar įvykius, kuriuos visada galima patikrinti.

Ar ne tiesa, kad buvęs politinis kalnys estas Martas Niklus 1976 m. rugsėjo 30 d. buvo suimtas jėga, be prokuroro sankcijos? Ar ne tiesa, kad tarybiniai pareigūnai pažeidžia Helsinkio susitarimų įsipareigojimus, neleidžiami išvažiuoti Marijai Jurgutienei su dukrele, kurios gyvena Vilniuje, Zirmūnų g. 75-100, pas vyrą ir tėvą Alojzų Jurgutį, gyvenantį JAV? Taip pat Valei Anholdaitei-Bielopetravičiūnei su vyru Steponu Bielopetravičiumi, gyvenantiems Klaipėdoje, Taikos g. 13-60, pas tėvą Adolfą Anholdą ir Vokietijos FR? Ar ne tiesa, kad 1976. XII. 22 buvo padaryta krata pas Henriką Jaškūną, gyv. Jonavoje, 30-mečio g. 25-18 ir kad jis suimtas? (..)

***

Šių dokumentuose suminėti faktų grandinė galima dar pratęsti. Ar ne tiesa, kad Kauno kunigų seminarijos tikrieji šeimnininkai ne vyskupai, bet ateistai, tai yra religijų reikalų tarybos įgaliotiniai? Be jo sutikimo negali patekti į seminariją nė vienas jaunuolis; kad Lietuvoje eina pareigas vyskupai ar vyskupijų valdytojai negali be religijų reikalų tarybos įgaliotinio leidimo teikti Sutvirtinimo sakramento, negali net kunigo paskirti į kitą parapiją?

Ar ne tiesa, kad jau 17-ti metai, kai Vilniaus arkivyskupijos apaštališkasis administratorius vysk. Julijonas Steponavičius tarybinį administratorių saviavale, nesilaikant Lietuvos TSR Baudžiamojo kodekso 28-jo straipsnio, be teismo nežinia kuriam laikui ištremtas į Zagare, o Kaišiadorių vyskupijos apaštališkajam administratoriui vysk. Vincentui Sladkevičiui, 1957 m. pakonsekuotam vyskupui be valdžios leidimo, ir šiandien neleidžia ne tik užimti vyskupo sosto, bet ir gyventi Kaišiadorių vyskupijoje?

Helsinkio susitarimų vykdymui remti Lietuvos visuomeninės grupės dokumentuose iškelti faktai gal kažkam ir labai nemalonūs, bet jie teisingi. Melo ir nusikaltimų keliu eina ne minėtoji mūsų grupė, bet B. Baltrūnas, kuris savo straipsnyje, grubiai meluodamas, šmeižia ne tik V. Petkų, bet ir visą mūsų

grupę. Jis rašo: V. Petkus "suradęs keletą tokių pat, kaip jis, praeityje baustų už nacionalinę ir antitarybinę veiklą žmonių (...) imasi organizuoti grupę". Tai grynas šmeižtas! Rašytojas T. Venclova, fizikos mokslų daktaras E. Finkelšteinas ir aš (kun. K. Garuckas) nė kartą nebuvome bausti.

Lygiai toks pat šmeižtas ir kitas B. Baltrūno tvirtinimas, kad V. Petkus esąs mūsų grupės organizatorius. Kaip aš per tardymą Lazarevičiui sakiau, mane į šią grupę pakvietė ne V. Petkus, bet T. Venclova. Taip pat ir O. Lukauskaitė-Poškienė buvo pakviesta T. Venclovos, ne Petkaus.

B. Baltrūnas rašo, kad aš vėliau tardymo organams pareiškęs: "Nė vieno iš pateiktų dokumentų nesu asmeniškai pasirašęs, ir Petkus manęs neprašė, kad aš juos pasirašyčiau (...) Po panašaus turinio dokumentais aš nesu niekada kam nors davęs įgaliojimus rašyti mano pavardę".

Tai grubus mano parodymų iškreipimas. 1977. X. 10 Vilniuje valstybės saugumo komiteto rūmuose per tardymą pareiškiau, kad po visais paskelbtais dokumentais pasirašiau arba daviau įgaliojimus rašyti po jais mano pavardę, išskyrus tik vieną dokumentą "Dėl dabartinės padėties Lietuvoje" (jis dar nebuvo baigtas redaguoti). O 1978. V. 6 per tardymą pasakiau, kad dokumentą dėl religinių susivienijimų nuostatų parašiau aš, parodydamas, kaip visa tai nesiderina su baigiamuoju Helsinkio aktu. Tada tardytojas Lazarevičius parodė man kitą, ne mano rašytą dokumentą ir paklausė, ar aš jį parašęs. Žinoma, aš neprisipažinau, nes jis tikrai buvo ne mano rašytas. Bet tai nereikia, kaip B. Baltrūnas rašo, kad aš išsiginiau visų dokumentų ar savo parašų po jais.

1978. V. 6, baigęs tardymą, Lazarevičius pasakė: "Jūs būsite sukompromituotas. Kunigai jus pasmerks". Po šitokios jo pastabos suabejojau mano parengtinio tardymo protokolų tikrumu, nes juose liko tuščių eilučių, į kurias buvo galima daug ką įrašyti. Norėjau jas išbraukti, bet tardytojas su tuo nesutiko. Todėl teisme pareiškiau: "Prašau mano apklausimo protokolus laikyti be vertės. Mūsų paskelbtuose dokumentuose išskelti faktai yra teisingi. Už visus šiuos dokumentus ir aš priimu atsakomybę, todėl galite teisti ir mane. Aš norėčiau baigti savo gyvenimą lageryje, kaip mano viršininkai arkivyskupas M. Reinys ir kun. B. Andriška".

Tačiau B. Baltrūnas savo straipsnyje apie šį mano pareiškimą nutylėjo, o mano parengtinio tardymo parodymus suredagavo taip, kaip jam geriau patiko, ir pateikė skaitytojams tarsi mano autentiškus žodžius.

***

B. Baltrūnas rašo, kad "kai kurie teismo posėdžiai vyko už uždarytų durų".

Netiesa. Visi teismo posėdžiai vyko už uždarytų durų. Kasdien nuo ankstyvo ryto V. Petkus pažįstami, draugai ir kiti asmenys, besidomį šia byla, stovėjo prie teismo salės durų, norėdami patekti į vidų, bet saugumiečiai jų neleidė, tvirtindami, kad salėje jau nebėsa vietų. Kai mes, liudininkai, buvome pakviesti į salę, radome joje daug nepažįstamų žmonių, nežinia

pro kur į salę patekusių. Jie buvo užėmę tik dalį teismo salės esančių suolų.

Taip pat netiesa, kad "nuosprendis" buvo paskelbtas atvirame posėdyje. Į teismo salę, kai vyko šis "atviras" posėdis, įleido Oną Lukauskaitę-Poškienę, dvi V. Petkaus šeimininkes ir A. Terlecką. Mane pradžioje iš vestibulio išstūmė laukan, bet vėliau įleido į salę. Kitus, vestibulyje esančius, milicija išgrūdė laukan. Papulkininkis Baltinas maskvietę T. Velikanovą net partrenkė ant grindų, nors ji visai ramiai laikėsi. Taigi į salę buvome įleisti tik penki žmonės, o privileijuotųjų buvo pilna salė. Teismo nuosprendį visi sutiko mirtina tyla. Perskaicius nuosprendį, V. Petkui kalbėti neleidė. Tik teisėjas pasakė, kad Petkus iš pradžios visus kaltinimus paneigęs, vėliau tardomas tylėjęs, nepasakęs nė žodžio.

B. Baltrūnas šios grupės narius vadina "tikrovės jausmą praradusiais ir nesuprastas inteliģentais".

Ar nusipelno tokios paniekos ir pašaipos tie žmonės, kurie, vadovaudamiesi savo humanistais išitikinimais, gina skriaudžiamųjų ir persekijuojamųjų teises? Ar Lietuvos Helsinkio grupės narys V. Petkus, kovojąs prieš žmogaus ir tautos teisių pažeidimus, gali būti laikomas "šarlatanu" ir "užkietėjusiu nusikaltėliu", kaip tai daro straipsnio autorius B. Baltrūnas? Ar tai nėra tyčiojimasis iš elementarių žmogaus teisių, kada represuojami ir diskriminuojami žmonės, kurie nori ne senosios santvarkos atstatymo, bet kad būtų atitaisytos žmonėms ir visai mūsų tautai padarytos ir daromos skriaudos.

Jei mažos tautos su žema kultūra ir niekad neturėjusios savo nepriklausomybės išsivaduoja iš kolonijinių varžtų, tai argi Lietuva, turinti seną ir gėrbingą savarakišką gyvenimo partitį, negali pasinaudoti tarptautiniais įsipareigojimais, kurie užtikrina tautoms apsisprendimo teisę, kurią, tarp kitko, užtikrina ir TSRS konstitucijos 72 straipsnis, kuris sako: "Kiekvienai sąjunginei respublikai paliekama teisė laisvai išstoti iš TSRS".

Taurioji Lietuvos visuomenė yra giliai pasipiktinusi ir sukrėsta dėl V. Petkaus, B. Gajausko ir kitų joms panašių bylų, laikračių straipsnių, kuriuose jos neteisingai aprašomos, ir dėl nuolatinių žmogaus teisių pažeidimų Lietuvos respublikoje. Prašau Lietuvos TSR Komunistų Partijos Centro Komitetą ir Lietuvos TSR respublikinį prokurorą panaikinti V. Petkui bausmę ir priversti B. Baltrūną, kad jis atšauktų šmeižtus, liečiančius V. Petkų ir visą Helsinkio susitarimų vykdymui remti Lietuvos visuomeninę grupę, kaip to reikalauja įstatymas, ginąs piliečių orumą.

Kun. Karolis Garuckas
Ceikiniai, 1978 m. lapkričio 16 diena.

Okulistas
S. Brogowski, O.D.
412 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ontario
(prie Howard Park Ave.)
Kabineto telefonas
531-4251
Pacientai priimami
susitarus telefonu

A+A

architektui

ALGIRDUI ŠALKAUSKIUI

mirus,

jo žmoną NATALIJĄ, dukterį NATALIJĄ, sūnų STASĮ ir jų artimuosius nuoširdžiai užjaučiame —

PLIAS Toronto skyriaus
valdyba ir nariai

A+A

architektui

ALGIRDUI ŠALKAUSKIUI

mirus,

jo žmoną NATALIJĄ ir šeimą nuoširdžiai užjaučia —

Anapilio Moterų Būrelis

Klebonui prelatui dr. JUOZUI TADARAUSKUI,
liūdinčiam Lietuvoje mirusios savo sesers

a.a. Jadvygos Rutkauskienės-
Tadarauskaitės

ir jos vyro

a.a. Antano Rutkausko,

taip pat mirusio Lietuvoje, reiškiamo gilią bei nuoširdžią užuojautą ir visi dalyvaujame bendrame šeimos skausme —

Hamiltono Aušros Vartų
parapijos komitetas

MYLIMAI SESUTEI

JADVYGAI RUTKAUSKIENEI

ir svainiui

ANTANUI RUTKAUSKUI

mirus Lietuvoje,

reiškiamo gilią užuojautą kuopos garbės šauliui prel. dr. JUOZUI TADARAUSKUI skausmo ir liūdesio valandoje —

Hamiltono DLK Algirdo
šaulių kuopos valdyba

MYLIMAI SESUTEI

Jadvygai Rutkauskienei

ir svainiui

Antanui Rutkauskui

mirus Lietuvoje, reiškiamo gilią užuojautą prel. dr. JUOZUI TADARAUSKUI liūdesio ir skausmo valandoje —

Alf. Aug. Patamsiai

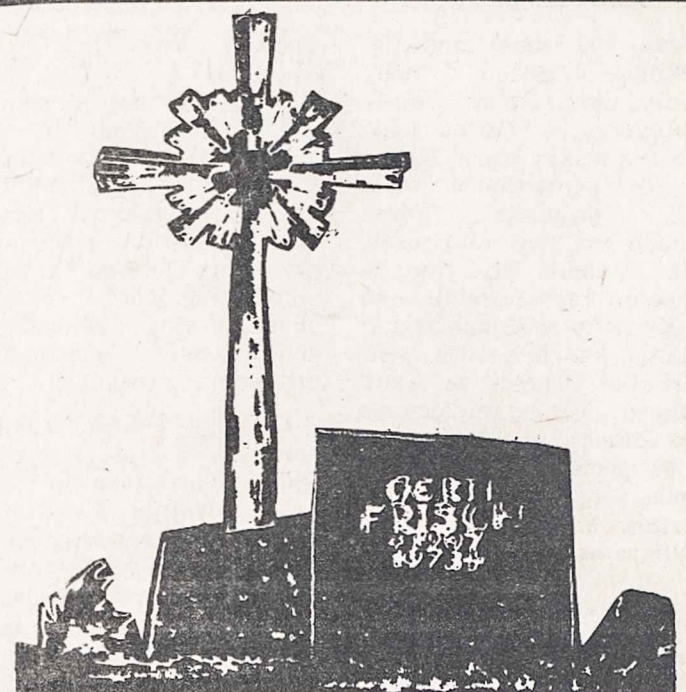
Amžiną atilsį

ANDRIUI POVILAIČIUI

mirus,

jo žmonai JIEVAI, sūnams su šeimomis bei kitiems giminėms gilią užuojautą reiškia —

Jonas ir Bronė Mejus

YONGE MEMORIALS LTD.

2019 YONGE ST., Toronto 7 (tarp Davisville ir Eglinton)

Tel. 487-2147, vakarais 445-8955

Meistriskas darbas, puikus lietuviski projektai

ESTŲ PAMINKLŲ BENDROVĖ

Toronto Parkdale rajono šimtmečio festivalyje buvęs parlamento narys YURI SHYMKO domisi lietuvių gintaro karoliais

Žydų naikintojai KGB tarnyboje

ZECHARJA ČESNA

(Tėsinys iš praejusių nr.)

Vertingas agentas

Kitą dieną paskambinau Romui Celkoviui, tuomet tarnavusiam KGB Kauno miesto valdyboje. Susitarėme po pietų susitikti "Tulpės" (buv. Konrado) kavinėje. Jis atėjo kiek pavėlavęs ir įprastu jam mandagumu ilgai atsiprašinėjo. Jis buvo civiliška apsiiręs, tad pasiteiravau kokį laipsnį dabar turįs.

— Jau penkti metai majoru laktau, bet kai su viršininkais esi ant peilių, tai žvaigždžių ant antpečių, žinoma, nepridysta. Visokie snargliai aplenkė mane, — nusiskundė.

Paskui, kaip ir pridera seniai besimačiusiems, pašnekėjome apie sveikatą. Sužinojau, kad jis jau seniai serga inkstais, kad širdis kartais ima dūkti ir šiaip visokie negalavimai kamuoją. (R. Celkovas mirė 1971 m.).

— Tai kokių reikalų skambiniai? — nebeįstovėjęs jis, — juk ne šachmatais žaisti ketini; iš snukio matau.

— Ar tokį Juozą Sviderską prisimeni? Vedei jo bylą, kai tupėjai "gudriame namelyje" užsідares.

Celkovas, kiek pasirausęs atmintyje, neigiamai papurtė galvą.

— Tiek žmonių perėjo, tiek bylų. . . Negi prisiminsi kiekvieną.

— Jis žydus šaudęs ir kažkodėl iš MGB miesto valdybos buvo perduotas kontržvalgybai, — stengiausi jam priminti bylos aplinkybes.

— Galbūt, — išsiblaškęs tarė Celkovas, — bet kodėl tu stiegi juo susidomėjai? Juk neketini jo kviesti per radiją kalbėti. — Vakari sutikau jį "Gintare". Su merginomis šampaną gėrė, toks elegantiškas, užsienietiškas. . .

— Užsienietiškas, sakai, — surimtėjęs Romas. — Aš tau kaitaką paaiškinsiu dėl žydšaudžių. Dabar tai jau nebe paslapstis, nors spaudai tu, plunksnagrauži, apie tai, žinoma, nieko negalėsi parašyti.

... Žydšaudžių, karui besibigiant, o taip pat pirmaisiais pokario metais MGB su žvakėmis jieškojo. Kaip nusikaltėliai jie, žinoma, šlamštas, bet, apskritai paėmus, labai vertinga medžiaga verbavimui. Kaip ir visi kiti žmogžudžiai, jie siaubingai bijojo mirties bausmės ir gerai žinojo, kad jos nuspelnė. Kokių nors idėjų ar principų nė per nago juodymą. Tokie tipai viskam pasirušę, kad tik išgelbėtų savo kailį. Tardymo metu su jais niekas jokių ceremonijų nedarė. Jokių akistatų, jokių pasivaikščiųjų ar pasimatymų. Kalino juos vienutėse, į tardymą ir atgal į kamara vedavo su maišu ant galvos. Kai bylą užbaigdavo ir žydšaudžiai pateikdavo kaltinamąją išvadą, jis tuoj pat suvokdavo, kad išmūšė jo paskutinė valanda. Iš baimės ir siaubo jie kartais pravirkdavo, apsišvendavo ar prileisdavo į kelnes. Ir tada jiems pasiūlydavo pasirinkti: karo tribunolą su užtikrintu mirties nuosprendžiu arba pasirašyti pasidėjimą bendradarbiauti su MGB. Kiek žinau, nebuvo tokių, kurie būtų pasirinkę tribunolą. Tada juos persiūsdavo kontržvalgybai, ir mes juos "gudriame namelyje" mokėme šnipto amato. Treniruodavome atminti, mokėme orientuotis topografiniame žemėlapyje, vertėme kalbėti įvairius slaptaraščius, parolius ir t. t.

— O paskui?

— Persiūsdavome į apskričių MGB skyrius, o ten juos infiltruodavo į "banditų" gaujas. (Taip oficialiai buvo vadinami partizanai — miško broliai. Beje, vokiečiai bolševikų partizanų taip pat vadino banditais). Gaujose visada pasitaikydavo vienas kitas žydšaudis, pažinęs dar vokiečių laikais infiltruojamą agentą. Tokie bendri pažistami galėjo rekomenduoti naują savo vadams.

— O jei toksai agentas, ištrūkęs iš jūsų į mišką, nutrauktų ryšius su MGB?

— Pasitaikydavo ir tokių atvejų. Bet mes visokiems būdais apsidrausdavome. Prieš išleidami į mišką, aprengrdavome agentą MGB karininko uniforma, apkarstyta medaliais, ir nu-fotografuodavome tuo momentu, kai jis nieko nenutuokdamas kėlė stikliukus su MGB viršininku, kurį apskirtyje visi pažinojo. Kaip persiūti tokia kompromituojančia nuotrauka pogrindžiui — grynai techniškas klausimas. Miškiniai buvo labai įtartinai ir išdavikus tuoj pribagdavė. Agentas tai puikiai žinojo. Pagrindinis infiltruotojo agento uždavinys — išaiškinti ir pranešti kur miškiniai įrengė savo bunkerius, kareivius, istrebtelias ("naikintojai"; liaudis juos vadino "stribais") ar milicininkai, atvykę į nurodytą vietą, likviduodavo bunkerį. Jei miškiniai nepasiduodavo, o dažniausiai taip ir būdavo, tai sumesdavė į bunkerį granatą ir baigė.

— Bet juk tuo pačiu žūdavo ir jūsų agentas?

— Na tai kas? Juk jis nuspelnė mirties bausmės. Argi taip jau svarbu kaip ir kokiomis aplinkybėmis nuosprendis įvykdomas? Nė viena policija pasaulyje neapsėina be skundų ir slapstų agentų, paprastai verbuojamų iš pačių nusikaltėlių.

Pastebėjęs mano suglumusį žvilgsnį, Romas Celkovas pridūrė:

— Kilnių riterių turnyrai gal tiko viduramžiams. Mūsų laikais niekas su baltomis pirštinėmis nekariauja, juo labiau partizanų kare. . .

Žvalgyba smalsuolių nemėgsta

— Kaip gi Juozas Sviderskas išvengė mirties?

— Romas Celkovas susimąstęs gurgkšnojį seniai ataususią kavą.

— Matai, tarp agentų-mirtininkų kartais pasitaikydavo apskirčių žmonių, sugebėjusių prisitaikyti prie žaidimo taisyklių. Supratę savo nepavydėtina padėtį, jie visai stengdavosi išsiskirti iš beveik neišvengiamos mirties. Jeigu banditai, apsupti bunkerį, pasiduodavo. MGB kartais tyčia suorganizuodavo suimtųjų miškininkų grupės pabėgimą tam, kad agentui pavyktų prasiskverbti į kitą gaują. Įvykiai galėdavo susiklostyti ir kitaip. Sakykim, agentas, išdavęs bunkerį, prieš pat jo sulikvidavimą, kartu su keliais kitais banditais pasiūnčiamas paripinti maisto ar šiaip kokį uždavinį atlikti. Jei agentas pasireikšdavo kaip apsuksrus ir sumanus žmogus, juo po kurio laiko susidomėdavo žvalgybos valdyba, veikianti užsienyje.

— Tokius turbūt siūs amerikiečių atominių paslapčių šnipinėti, — šyptelėjau.

— Respublikos KGB turi savo objektus užsienyje. Išėivijų organizacijos anapus kelia mums nemaža rūpesčių. . .

— Toksai agentas, atsidūręs užsienyje, gali pasiduoti valdžiai ir paprašyti globos. Juk pats sakei, kad jis šlamštas, be

principų ir idėjų.

— Žydšaudžio vardas ir Amerikoje gali pakenkti. Po kandaus straipsnio "Tiesoje" ar kitame laikraštyje Amerikos žydų organizacijos sukels triukšmą, tenykštė spauda ims apie jį rašyti, žodžiu, nemalonių aibės. Kuriam galui amerikiečiams toksai niekšas reikalingas! Iš-kraustys iš savo šalies, kur gi jisai dings.

— Manai, kad ir Juozas Sviderskas pabuvojo anapus?

— Nežinau. Savo užsienietišką eilutę galėjo nusipirkti, o gal siuntinį iš kokios tetulės gavo. Ką gali žinoti? Tau gi patariu atokiau nuo tokio tipo laikytis. Žvalgybos vyrai labai jau nemėgsta smalsuolių. Automobilio nelaimė, girtu chuligano peilis ar koks nors kitas būdas gali amžiams nutildyti įkyrų žmogėną, kišantį nosį ne į savo reikalus.

Išdavos peršasi savaime

Nereikėtų priimti už gryną pinigą viską, ką man saugumietis majoras R. Celkovas pasakojė. Kodėl jis iš viso buvo su manim toks šnekus ir stebinančiai atviras? Juk saugumiečiai apie savo tarnybą su pašaliniais nešneka.

Reikėtų manyti, kad KGB Kauno miesto valdybai buvo tuoj pat pranešta apie mano akibrokštą "Gintaro" restorane. Jei ne mano telefono skambutis majorui Celkoviui, saugumiečiai, be abejonės, rastų kitą būdą priversti mane atstoti nuo jų agento. Chruščiovo liberalizacijos laikais saugumiečiai vengė brutalumo ir apdairiai elgėsi su piliečiais, dar nepatekusiems į jų nasrus. Tiek KGB viršininkai, tiek ir pats Celkovas gerai suprato, kad nė vienas žydas, pėrgvėnęs II D. karo metu ištikusią žydų tautą tragediją, negali likti abejingas žydšaudžiui, išvengusiam bausmės. Todėl saugumiečiai ir bandė itikinti mane, kad žydšaudžiai, net ir tarnaujantieji KGB, anksčiau ar vėliau susilaukia atpildą.

Nei Celkovas, nei jo viršininkai, nei aš negalėjome 1960 m. pramatyti, kad po 12 metų (1972 m.) žydams pavyks pramušti "geležinėje uždangoje" siaura plyšėlį ir ištrūkti iš sovietinio rojaus. Tapęs laisvu Izraelio piliečiu, galiau dabar paskelbti laisvojoje spaudoje, kaip KGB panaudojo nacistinius nusikaltėlius savo tikslams.

Laisvojo pasaulio spauda dažnai nusiskundžia, kad SSSR vyriausybė iki šiol kategoriškai atsisako leisti Vakarių istorikams ir teisininkams susipažinti su medžiaga, saugoma sovietų archyvuose. Si medžiaga galėtų būti vertingu įrodymu nacių teismų procesuose. Antai, neseniai V. Vokietijos teismas buvo priverstas išteisinti keletą Maidaneko koncentracijos stovyklos budelių del įrodymų stokos. V. Vokietijos prokuratūros valdininkams susipažinti su archyvu medžiaga. Kodėl? Ar tik ne todėl, kad toji archyvinė medžiaga reikalinga nacistinių nusikaltėlių šantažui ir verbavimui?

Žydšaudžiai ir kiti nusikaltėliai yra potencialūs ar tikri KGB agentai-šnipai. Lietuviių išėivijos organizacijos turėtų šalintis tokių, kurių sažinė juoda ir rankos kruvinos. Tokie tipai visada pasirušę išduoti betką, kad tik išgelbėtų savo kailį.

Biologinė kilmė ir lietuvybė

Ar gali nelietuvis pasidaryti lietuviu?

S. SETKUS

Savo laiku tokį klausimą iškėlęs dr. A. Stomas priėjo išvadą, kad gali. Deja, iki šiol neatsirado specialistų, kurie pagildintų šį svarbų klausimą iš esmės, kaip kad neatsirado dr. A. Stromui iškėlus Lietuvos vyriausybės sudarymo galimybes išėivijoje.

Nesant specialistų nuomonių, bandau išreikšti eilinio lietuvių mintis. Manau, jei kitatautis negali biologine prasme tapti gyriu lietuviu, tai dvasia gali. Juk žmogaus tautiškumą apsprendžia ne biologinė kilmė, o dvasinis — kultūrinis jo turinys. Tokių lietuvių yra nemažai.

Imkime pvz. laisvos Lietuvos laikais gerai žinomą generolą Tallat-Kelpšą. Tai tikras lietuvis patriotas, savanoris, rodos, ar tik ne dviejų Vyčio kryžių kavalierius. O jis buvo totorių kilmės, taigi net ne indoeuropiečių rasės.

Tokių pavyzdžių būtų galima rasti šimtais. Pažvelgus į lietuviškų pavardžių nagrinėtojų žodyną, krinta į akis daug nelietuviškų pavardžių. Ir išėivijoje yra daug lietuvių tikrų patriotų, žinomų veikėjų, kurių pavardės yra vokiškos, lenkiškos, rusiškos. Tos pavardės, savaime aišku, nebūtinai rodo į nelietuvišką kilmę. Jos galėjo vienokiu ar kitokiu būdu būti prisegtos grynai lietuviui. Kartais kitatautis, nesupratęs lietuviškos pavardės, į dokumentus įrašė pagal savo išmanymą. Geriausias pavyzdys — S. Amerika. Čia kuris anglas ar amerikietis, negalėdamas "išspalinti" lietuviškos pavardės, įrašo į dokumentus kitaip, ir jau pavardė "nebelietuviška". O ką išdairinėdavo vokiečiai, ypač I D. karo metu? Arba rusai, per 120 šeiminkavę Lietuvoje? Arba lenkai. Šimtmečių slinktyje lenkine mūsų tautą?

Taigi, galima sakyti, pavardės nelietuviškumas nėra joks nelietuviybės įrodymas. Dar sunkiau yra nustatyti, kas grynus lietuvis, kas ne. O apie gryną rasę Europoje iš viso vargu ar galima kalbėti. Amžiams slenktai, lietuviui pasidarė kitataučiai, o kitataučiai lietuviams. Pasidarė ir žydai lietuviams, nors jie visados Lietuvoje gyveno atsirboję nuo kitų tautybių. Tai žydams yra būdinga visame pasaulyje. Nežiūrint to, buvo ir žydų sulietuvėjusių, gal net daugiau, negu norime manyti.

Panevėžys pasižymi dar ir tuo, kad jame gyveno nepriklausomos Lietuvos laikais nemaža karaimų kolonija. Karaimai — tai beveik tie patys žydai, tik skiriasi religinėmis apeigomis. Panevėžyje jie beveik visi laikė save patriotais lietuviams. Rusų laikais jie nesurusejo, lenkų įtakos išvengė. Istoriškai buvo ir tebėra prisirišę prie mūsų tautos, kaip ir Lietu-

vos totoriai. Istoringė Lietuva jiems buvo sudariusi gerą gyvenimą, todėl ji liko jiems labai artima.

Panevėžy, 4-me LK Mindaugo pulke tarnavo taip pat nepriklausomybės kovose pasižymėjęs majoras Petrovas, karaimas surusinta pavarde. Ir dabar išėivijoje gyvenantys panevėžiečiai karaimai niekuo nesiskiria nuo kitų lietuvių patriotų. Jei tokie "kitataučiai" patys pasisako savo tautybę, kaip pvz. dr. A. Stomas, tai tik tada ir iškyrli, kad jie savo kilmė nėra "gryni" lietuviiai.

Pagaliau eilinio lietuvių nuomone, ką reiškia "grynas" lietuvis? Ar "grynieji" niekad neišduoda savo tautos?

Tai gerai parodė sovietams įsiveržus į Lietuvą nemaža tokių "gryniausių" lietuvių. Ar toks generolas Karvelis, visa siela pasidavęs sovietams, nežino ką jis iš tikrųjų daro? O kiek tokių buvo ir tebėra!

Kokia nauda Lietuvai yra ir šiais laikais iš tų "gryniųjų" lietuvių, gyvenančių mūsų tarpe, kurie ne tik nedirba lietuviybės darbo, ne tik nekovoja už Lietuvos laisvę, bet dargi ją kliudė. Gerai verčiasi tarp išėivijos lietuvių ir turi naudos nuvykę į pavergtą kraštą, kur už grašius prisideda prie okupanto propagandos. Toks bendradarbiavimas su krašto okupantu tarptautinės teisės yra laikomas nusikaltimu. Tam yra ir pavadinimas — kolaborantas-kvislingas. Nei šviesa, nei mokslas jiems nepadedą. Jų idealas — ne tauta, bet jie patys. Jų lietuviškias "grynumas" irgi tetarnauja jiems patiems: gali visur lengvai prieiti, turėti sau naudos.

Tos naudos, kad ir norėtų, negali turėti, sakysime, "negrynas" lietuvis, kalbantis su lenkišku, vokišku, rusišku akcentu. Tokie lietuviiai, o turime jų ir išėivijoje tikrai nemaža, jau dėl savo negryno akcento dar Lietuvos laikais nereto "gryno lietuviu" buvo vadinami išgimomis. O tų lietuvių tarpe neretas buvo didžiausias patriotas. Tebėra ir šiandieną. Nere-tai galime užtikti pirmieji lietuviybės veikėjų tarpe. Neretai jie dirba nubraukdami ašarą nuo skruosto dėl neužtarnautos nuoskaudos, dėlto, kad likimas lėmė, jog neturėjo progos gyventi tarp lietuvių ir gerai išmokyti taip jų branginamos tėvų kalbos.

Ir štai, kai neretas "gryniausias" lietuvis piršto nepajudina dėl savo tautos laisvės, toks "negrynas" lietuvis dr. A. Stomas, atvykęs į šiuos kraštus iš pavergtos Lietuvos, įsijungė į aktyviausių lietuvių veikėjų eilę, kupinas troškimo padėti mūsų tautai.

Taigi, eilinio lietuviu, tokio kaip šio rašėjo, nuomone, tikras lietuvis yra tas, kuris teka su mūsų tautos srove.

A+A architektui ALGIRDUI ŠALKAUSKIUI mirus,

nuoširdžią užuojautą reiškiamo žmonai, dukrai ir sūnui su šeimomis —

Dr. R. Karka
A. Karkienė

J. Karka
M. Karkienė

A+A VYTAUTUI JUODIŠIUI

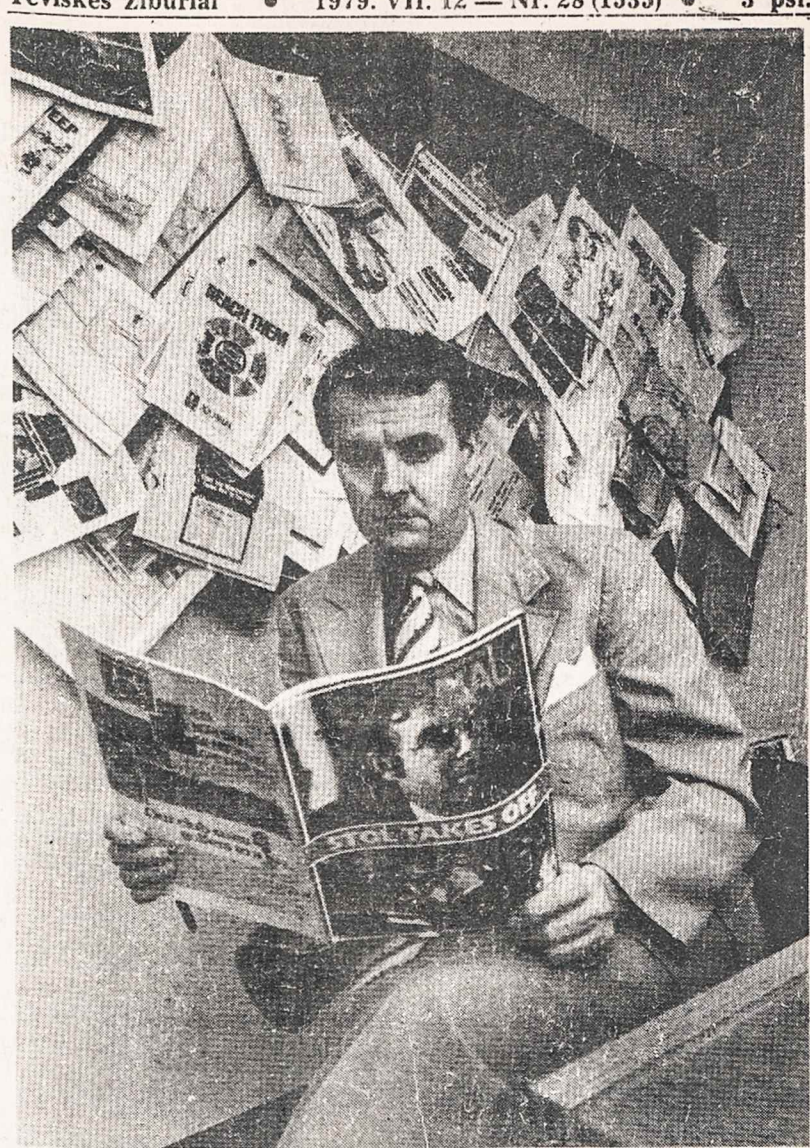
staiga mirus, liūdinčiai jo žmonai ONAI bei artimiesiems reiškiamo nuosirdžią užuojautą ir kartu liūdimę —

Antanas ir Jadvyga Janušonai
Antanas ir Teodora Plytnikai
Vladas ir Juzefa Petrauskai
Kazys ir Teresė Kazlauskai

A+A VYTAUTUI JUODIŠIUI mirus,

nuoširdžią užuojautą reiškiamo jo žmonai ONAI ir kitiems giminėms —

Ona ir Stasys Baneliai
Elena ir Julius Gipai
Ona ir Jonas Rinkevičiai

JOHN P. STRIMAS, redaktorius ir leidėjas žurnalo "The Metropolitan Toronto Business Journal", turinčio gana didelį tiražą

Lietuvių kilmės redaktorius

J. P. Strimas — verslo žurnalo redaktorius ir leidėjas

Mūsų tautiečiai, kurie seka Kanados verslininkų spaudą, pranešė "T. Žiburių" redakcijai apie lietuvišką pavarde, užtikta "The Metropolitan Toronto Business Journal" metrikoje. Ten esą pažymėta: "Editor — J. P. Strimas". Pasiteiravus telefonu, paaiškėjo, kad jis yra lietuvių kilmės. I klausimą "Are you Lithuanian?" atsakė "Yes, I am". Paprašytas, mielai sutiko atsiųsti informaciją apie save.

Iš gautų biografinių žinių matyti, kad J. P. Strimas yra ne tik jau minėto žurnalo redaktorius, bet ir Metropolitinio Toronto verslo tarybos komunikacijos direktorius. Iš profesijos jis yra žurnalistas, dirbęs bei tebedirbas radijo, televizijos ir spaudos srityje. Kurį laiką buvo "Oakville Journal Record" redaktoriu ir leidėju. Savo karjerą pradėjo kaip provincinių laikraščių reporteris. Redaktoriu mi tapo, kai Oakvillės laikraštis iš savitraščio pasidarė dienraščiu. Vėliau dirbo Toronto "Globe & Mail" dienraštyje, Montrealio "Financial Times". Be to, dirbo kaip žurnalistas ir redaktorius Thomsono leidžiamų laikraščių grupėje. "Southam Press" ir FP Publications įstaigose.

Nesvetimas jam ir radijo darbas — kurį laiką dirbo kaip reporteris CKEY stotyje.

J. P. Strimo šaknis yra Lietuvoje. Jo tėvai yra gimę Kanadoje, bet senelis Karolis-Antanas Strimas yra gimęs Lietuvoje, netoli Vokietijos sienos. Jo tėvas Jonas turėjo nedidelį ūkį ir aštuonis vaikus. Karolis-Antanas buvo antrasis šeimoje. Tada Lietuvą valdė Rusijos carai ir Lietuvos jaunuoliai ėmė kariuomenėn. Kai Karoliui-Antanui atėjo laikas eiti rusų kariuomenėn, tėvo raginamas, kaip ir daugelis kitų jaunuolių, slapiai perėjo sieną į Vokietiją ir pasiekė Angliją. Ten išmoko siu-vėjo amato ir apie 1900 metus atvyko Kanadon. Iš Anglijos plaukė laivu ir išlipo Kvebeke. Įsikūrė Peterborough, Ont., mieste, kur ilgus metus dirbo

kaip siuvėjas "Hickey Bros. Tailoring" įmonėje. Visą laiką palaikė ryšius su savaisiais Lietuvoje, bet nuo II D. karo pradžios tie ryšiai nutrūko.

Žurnalisto J. P. Strimo senelis Karolis-Antanas, dirbdamas ir gyvendamas Peterborough mieste, susipažino su kanadiete Nellie O'Connor ir ją vedė Parry Sound, Ont., miestelyje 1917 m. Tų pačių metų vasarą jiedu apsigyveno Midlande, Ont., ir atidarė nuosavą siuvelyką, kurioje dirbo iki mirties 1940 m. (mirė 59 metų amžiaus). Jo žmona (J. P. Strimo senelė) tebegyvena Midlande ir turi per 80 metų amžiaus. Jiedu Midlande susilaukė dviejų sūnų — Jono L. (žurnalisto tėvo) ir Ambrozijaus. Pastarasis ilgai tarnavo Kanados kariuomenėje, ypač jos aviacijoje RCAF, kurios tarnyboje būdamas dalyvavo II. D. kare.

Žurnalisto tėvas John L. Strimas, Normas Playford, yra neįsitraukęs į

gyveną. Šis žurnalistas, sūnus (žurnalistas) neturėjo galimybės išmokyti lietuvių kalbos, tačiau domisi savo tėvų kilmės kraštu Lietuva ir lietuvių gyvenimu. P. G.

Žurnalisto JONO P. STRIMO senelis Karolis-Antanas Strimas

Viesėdami Čikagoje, neužmirškite aplankyti N. ir J. VAZNELIU

Gifts International Inc.

2501 W 71st STREET,
CHICAGO, ILL. 60629
Telefonas 471-1424

Cia gaunate lietuvišką kvepą, plokštelę, odos, medžio dirbinius. Ypač didelis gintaro išdirbinių pasirinkimas.

DU KLAUSIMAI LAIKRAŠČIO SKAITYTOJUI:

1. Ar esate Kanados Lietuvių Fondo narys?
2. Ar žinote, kad įnašai į Kanados Lietuvių Fondą atleidžiami nuo pajamų mokesčio (income tax)?

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

POLITRUKAI IS MASKVOS

Vilniuje buvo surengta sąjunginė konferencija marksistinės pasaulėžiūros formavimo klausimais. Ji, kaip ir visi panašūs renginiai, buvo grindžiama sovietų kompartijos centro komiteto nutarimu "Dėl tolesnio ideologinio, politinio auklėjamojo darbo gerinimo". Dalyvavo tariamų mokslininkų vardu prisidengę ateizmo porpauotojai, "žinišios" draugijos lektorai, ateistinio darbo organizatoriai. Pranešimus skaitė svečiai iš Maskvos: religijų reikalų tarybos pirmininko pavaduotojas P. Makarcovas, Sovietų Sąjungos ateizmo instituto direktorius P. Kuročkinas, prof. I. Velikovicčius, filosofijos kandidatas E. Filimovas, sovietų kompartijos centro komiteto propagandos skyriaus atstovas E. Lisavcevas. Iš vilniškių partiečių minimi: centro komiteto sekr. L. Šepetytis, ateizmą garbinantys propagandistai J. Kuolelis ir J. Aničas. Konferencijos aprašymui parinkta antraštė skelbia: "Gerinti ateistinių gyventojų auklėjimą".

KAUNO GYDYTOJAI

Kaunietis Bernardas Šaknys "Tiesos" 110 nr. paskelbė rašinį apie Kauno gydytojus "Kai nusikalstama gydytojo etikai". Jis prisimena "Kauno Tiesoje" išspausdintą II-sios klinikinės ligoninės Viliampolėje vaikų poliklinikos vedėjos A. Sveistienės straipsnį "Jei davei Hipokrito prisaiską...". Cituojama daug pasakanti jos straipsnio ištrauka: "Ant balto gydytojo chalato matoma ir mažiausia dėmelė. Todėl dorus medikus jaudina tai, jog kai kurie ligoniniai, nesulaukdamiesi deramos pagalbos iš savo gydytojo, apsisprendžia, nesugebancio ir nenorinčio padėti, kreiptis į kitus, autoritetingesnius medikus, siūlydami jiems atitinkamą užmokesį. Ir kai kuriuos, dečia, tokie pasiūlymai suviliuoja...". A. Sveistienės išskirti kaltinimai gydytojams, kurie ima kyšius, sveikieji asmenims išrašo nedarbingumo lapelius, buvo svarstyti Kauno medicinos institute, ligoninėse ir poliklinikose, partiniame I-sios Klinikinės ligoninės susirinkime. Iš B. Šaknio rašinio paaiškėja, kad pagyrimo žodžių susilaikė tos ligoninės medikė — gydytoja Joana Kalatinskienė, pediatrė Gražina Girdušienė, skyrių vedėjai Liudmila Savickaitė, Mykolas Bilūnas, traumatologas Ksaveras Škibickas, pediatras Genė Mackevičiūtė, Aldona Liogaitė, Gražina Lileikienė, Vida Venckienė, vaikus gydantioms ne tik vaistais, bet ir širdies sūlimu. Į kyšininkų eiles buvo įrinkti gydytojai Albertas Gocentas, Emilija Krivcova, Abraomas Levinas, išdavinėję riedarbingumo lapelius sveikiems žmonėms. Nesąžiningu savo pareigų atlikimu pasižymėjo traumatologinio skyriaus medicinos sesuo Filornena Beigaitė, grubumu — gydytojas Raitis Eigirdienė, Stasė Tamutienė, Janina Tarnauskienė, jau minėti kyšius pamėgę chirurgo Elna.

"BALTIJOS" SKULPTŪRA

I Suomijos Kekolas miestas buvo išsiųsta skulptoriaus Petro Deltuva poliruoto marmoro skulptūra "Baltija", kurią suomiams padovanojo Kapusko (Marjampolės) gyventojai, plėsdami kultūrinius abiejų miestų ryšius. Marmoro luitas šiam kuriniui buvo gautas iš Uralo. Trijų metrų aukščio moters figūra simbolizuoja Baltijos jūrą. Oficialiai ši skulptūra pabrėš ne Lietuvos, bet ją okupavusios Sovietų Sąjungos ir Suomijos kaimyniškų santykius. "Baltija", keliaujanti Suomijon, ke-

lias dienas buvo išstatyta Vilniuje. Tai antras "Baltijos" variantas. Pirmąjį, dvigubai mažesnę, P. Deltuva buvo sukūręs prieš keletą metų. Ta mažesnioji "Baltija" buvo rodyta komunistinėse užsienio valstybėse ir netgi pasiekė Los Angeles miestą, o dabar yra Maskvos Tretjakovo galerijoje.

ELEKTRŲNŲ JĖGAINĖ

Beveik devynis dešimtadalius visos elektros srovės Lietuvoje tiekia Elektrėnų jėgainė, pradėta statyti 1960 m. Ji turi aštuonis blokus, kurių pirmasis darbas buvo paleistas 1962 m., o paskutinis — 1972 m. Š. m. birželio 13 d. Elektrėnų jėgainė pagamino 100-bilijoninę kilovatvalandę elektros energijos. Atominė Ignalinos elektros jėgainė srovę pradės gaminti 1982 m. Džiaugiamasi, kad atominės kilovatvalandės savikaina bus pusantro karto mažesnė. Termofikacinės elektrinės statomos Mažeikiuose ir Vilniuje, o Kaišiadorių rajone — hidroakumuliacinė jėgainė. Nakties metu jai vanduo bus siurbiamas iš Kauno marių ir šimto metrų aukštumoje įrengta baseina, o diena, kai būna didesnės srovės poreikavimas, sukdamas turbinas, vamzdžiais vėl grįš į Kauno marias. Teigiama, kad kas sekundę į viršutinį baseiną arba iš jo tekės 1.500 kubinių metrų vandens.

LIETUVOS VEŽIAI

Biologijos mokslų kandidatas J. Sestokas "Valstiečių Laikraščio" 70 nr. prašeko apie Lietuvos vežius, kurie buvo pradėję nykti dėl vandens užteršimo, nusausinimo darbų, infekcinių ligų, nelegalaus jų gaudymo. Perna 122 Lietuvių ežerai ir upės buvo paskelbti laikinai nevežiamais penkerių metų laikotarpiui. Juose neleidžiama gaudyti žvejų. Prie tu vandens telkinių uždrausta naudoti nuodingus chemikalus. Pasak J. Sestoko, vežių ištekliai jau padidėjo 13-koje Lietuvos rajonų, nepasiekė 17-koje. Vežiai pradėjo veistis net ir kaikiuriuose vandens telkiniuose, kur jų nebuvo nuo šio šimtmečio pradžios. Draustiniai nepaskelbtuose vandens telkiniuose vežius leidžiama gaudyti nuo liepos 15 d. iki spalio 1 d. Vežių gaudymas visišškai uždraustas Latvijoje ir Estijoje, kur jiems gresia beveik visiškas išnykimas.

ABITURIENTAI

Aloyzas Zidelūnas "Kamjaunimo Tiesos" birželio 8 d. laidoje prašeko apie šiemetinius Lietuvos abiturientus. Bendrojo lavinimo dieninių mokyklų abiturientų šiemet yra apie 32.000. Iš jų tik 7.000 pateks į aukštesias mokyklas, dalis pasuks į technikumus. Apie 5.000 galės mokytiis technikos mokyklose. Stambiausia kvalifikuotų darbininkų rengimo įstaiga Lietuvoje tapo XXI-jų technikos mokykla Vilniuje, kurios dieniniame skyriuje šiemet buvo 1.200 moksleivių. Ji ruošia 12-kos specializacijos abiturientus: radijo aparatūros ir prietaisų montuotojus, pramonės įrenginių priežiūros ir remonto elektrikus, mechaninio sukomojo grežimo meistrus, III klasės vairuotojus, metalo tektinėjus, šaltkalvius įrankininkus, linotipininkus, iškilios spaudos mašinistus, braižytojus, mikrochemų surinkėjus, skaičiavimo mašinų operatorius, sekretores, masininkes. Mokslas trunka nuo vienerių iki dvejų metų. Mokyklos absolventai įdarbinami Vilniaus imonėse. Kiekviena pavasarį vidurinės mokyklos Lietuvoje baigia vienuoliktokai, siekiantys augštojo mokslo, ir aštuntokai, pasirenkantys profesines mokyklas. Bendras jų skaičius — apie 55.000. V. Kst.

Kanados ir JAV lietuvių jaunimo atstovai, suvažinę į Klevelandą š. m. gegužės 19-20 dienomis aptarti kongreso reikalų bei spręsti naujai išylančių problemų

HAMILTON

"GYVATARO" jaunučių ir jaunių tautinių šokių grupės pasirodė tautybių festivalyje Gage parke. Lietuviškus šokius stebėjo keli tūkstančiai žiūrovų. Grupėms vadovavo N. Stanaitis-Otto. Vyresnųjų grupė buvo išvykusi tuo metu į Los Angeles.

RENGIASI TUOKTIS R. Petrauskas ir Gabija Juozapavičiūtė Toronte rugsejo 22 d.

TEATRAS "AUKURAS" birželio 15 d. dalyvavo antrajame Hamiltono daugiakultūriame dramos festivalyje — suvaidino Balio Sruogos lyrinę 3 v. dramą "Pavasario giesmė". Festivalyje dalyvavo penki teatrai (įvairių tautybių). Iš visų tautybių aktorių buvo išskirta Marija Kalvaitienė ir apdovanota žymeniu už geriausiai atliktą pirmąją Katrės (Žaliūgienės) vaidmenį (best actress in a leading role).

AUTOMOBILIO NELAIMĖJE žuvo a.a. Algirdas Rickus, ilgus metus gyvenęs Hamiltone. Palko savo brolių J. Rickų ir dvi seseris — A. Žilvitenę ir J. Narušienę. Iš Hamiltono AV šventovės birželio 30 d. palaidotas Šv. Jono leituvių kapinėse Mississaugoje. Tik prieš savaitę, laidodamas savo draugą ir kaimyną a.a. Br. Aselskį, nešė jo karstą, o po savaitės pats buvo jau kitų nešamas. Velionis paskutiniaisiais metais gyveno prie Wasagos, Staynerio miestely. Turėjo du užaugusius sūnus ir jau ištėkėjusią dukterį. Prieš keliolika metų, taip pat automobilio nelaimėje, yra žuvęs jo tėvas. Artimieji vietoj gėlių aukas prašė siųsti luosų vaikų draugaijai. K. M.

TAUTYBIŲ SAVAITGALIS "It's Your Day" birželio 23-24 d.d. Gage parke praėjo su dideliu pasisekimu. Šeštadienį buvo gan šaltoka, todėl ir žmonių matyti mažai. Sekmadienį, kai saulėtė nušvit, visi atgijo. Vietni atėjo pasižiūrėti rankdarbių, kiti jaunimo, kuris šoko ir dainavo, treti skaniai pavalgyti.

SUDBURY, ONTARIO

SIBIRINIŲ TREIMIMŲ metinės paminėtos iškilmingomis pamaldomis už išvežtuosius. KLB Sudbury apyl. valdyba užprašė Mišias. Kun. Ant. Sabas atlaikė pamaldas su priitaikytu pamokslu. Per pamaldas plėvėsavo Lietuvos ir Kanados vėlavos.

SAUNI GEGUŽINĖ, suruošta medžiotojų-žūklautojų klubo "Geležinis Vilkas" gražioji P. E. Jutelių vasarvietė "Baravykiai" prie French River, buvo sėkminga. Pirm. V. Bružas pasveikino Antanų, Petrus, Paulius, Jonus, Vladus ir visus, kurie švenčia savo vardines birželio mėnesi. Nors oras buvo nepalankus, bet dalyvavo daug tautiečių. Seimininkės paruošė šiltus pietus. Pelnas paskirtas Kanados lietuvių spaudai. "Tėviškės Žiburiams", "Nepriklausomai Lietuvai" ir "Moteriai" parenti. Loterijoj laimė nusišypsojo V. Bružui, J. Sleiniui, J. Gautaičienėi, A. Krucienei, P. Liutkui.

GABUS MOKINYS. Petras Tolvaša laimėjo pirmą premiją iš visos Kanados, skirtą Etobicoke istorijos draugijos paskelbtame konkurse — gavo pažymėjimą ir piniginę dovaną.

MIRUSIEJI. Atlaikytos šv. Mišios už a.a. Antaną Skripkų, užpr. S. Rakštienę iš Fruitlando; už a.a. M. J. Zlatkų vėles, užpr. Alfonsas Zlatkus; už a.a. A. M. Grigučio vėlę, užpr. Alfonsas Grigutis; už a.a. A. Braškio manytės vėlę, užpr. A. Braškys.

ALDONA KRUCAITĖ susituokė su Grant Gardiner Christ the King šventovėje. Apeigas atliko kun. Ant.

Kad visa tai būtų įmanoma, žmonės įdėda daug darbo. Šiais metais mūsų palapinė puošė rūpestingai paruošta paroda, kuria pasirūpino R. Pakalniškienė ir E. Steblienė. Kad būtų žmonėms ko skaniai pavalgyti, S. Petkevičienė dirbo net kelias dienas Jaunimo Centro virtuvėje. G. Agurkienė ir P. Krivinskienė vikariai sukinėjosi apie puodus, kad nepridegtų. Iš anksto būrys moterų, vadovaujant B. Skvercekienei, paruošė skanius koldūnus. Pyragų suvinkimu rūpinosi M. Kalvaitienė. Padavėjos keitėsi. Ilgesniam laikui sekmadienį buvo atvykusios T. Apakavičienė, G. Garkūnienė, E. Liaukuvienė ir keletas mergaičių.

KLB Hamiltono apylinkės valdyba nuosirdžiai dėkoja visoms ponoms už darbą. Be Jūsų pasiaukojimo tokie renginiai būtų neįmanomi. Ačiū visiems, kurie prisidėjo prie šio savaitgalio pasisekimo.

Valdyba

KELIONĖ Į MIDLANDA. Rugpjūčio 12 d. lietuviai iš apylinkių suvažiuoja į Kanados kankinių šventovę Midlande. Kelionė iš Hamiltono organizuoja ateitininkai. Kviečiame prisijungti ir neateitininkus. Kelionė tris ar atgal — \$15. Išvažiuosim rugpjūčio 12 d., 9 v.r., nuo Jaunimo Centro ir grįšim apie 7 v.v. Esant ribotam vietų skaičiui autobuse, prašom registruotis iki liepos 23 d. pas El. Gudinskienę tel. 547-1967. Ateitininkai

SAULIŲ KUOPA Joninės šventė liepos 1 d. Nors debesy grasino, bet medžiotojų šaudyklon suvažiuo daug šaulių ir svečių: buvo atvykę svečių ir iš kitų gretimų šaulių kuopų. Virtuvėje buvo skanaus maisto, lauke vyko šaudymai; linksmo plokštelių muzika ir daugelis laimėjo loterijoje. Stasė Petkevičienė Joninės nedalyvavo, buvo išvykusi, bet išskė Joninių pyragą, kuriuo buvo pavašinti visi dalyvavę Jonai, Petrai ir Povilai. Ad.

Windsor, Ontario

Sabas. Vargonais grojo ir solo giedodų Danguolė Rotkienė. Buvo šešios poros palydos. Šventovė buvo pilna žmonių. Puota įvyko Caswell viešbutyje, kur dalyvavo 230 žmonių. Giminės ir draugai atvyko iš Čikagos, Niujorko, Montrealio, Rochesterio, Toronto ir Vankuverio. Abu jaunieji yra baigę augstąjį mokslą. Puotos metu buvo pasakyta daug kalbų. Lietuviai sugiedojo "Ilgiausiu metų". Per vestuves ir per mergvakarį jaunoji gavo daug vėtingų dovanų. Mergvakaris buvo su ruoštas S. Poderienės ir A. Albrechtienės iniciatyva Albrechtų patalpose. Linkime gausios Dievo palaimos. — Liepos 15 d. bus atlaikytos šv. Mišios už a.a. Petro Jutelio vėlę mirties metinių progą. Mišias užpr. Povilas Jutelis. K. A. S.

Aukos Tautos Fondui

1979 m. aukojė \$50: E. S. Zatorskiai; \$35: dr. S. Kizis; \$30: V. Baltrauškinai, J. Čepaitis, A. Juškauskas; \$25: J. O. Giedriūnai, B. Kudzavičius; \$20: R. M. Dumčiai, Mr. & Mrs. Kowbell, L. Leparskas, E. Pakauskienė, dr. D. ir S. Naikauskai, M. W. Stechyshyn, G. O. Vindasai; \$15: P. Januška; \$10: Bronius E. Baraisai, F. M. Duralia, M. J. Kizai, kun. D. Lengvinas, A. Pundzius, Albinas V. Tautkevičiai, p. Lukas, dr. Majauskas (Detroitas), Mrs. Bel-davys; \$5: W. Jomantas, A. B. Kozuliai, D. Kraniuskiene, P. Lelis (Detroitas), A. Delangauskas; \$2: V. D. Pliskevičiai, J. Daukaitė (Detroitas); \$1: P. Veselka (Detroitas). Nuosirdi padėka visiems aukojusiems. E. Pakauskienė

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

įsikūręs nuosavuose namuose —

Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas "TALKA"
830 Main Street E., tel. 544-7125 L8M 1L6

Darbo valandos: pirmadieniai - ketvirtadieniai nuo 10 iki 5 val., penktadieniai nuo 10 iki 7 val., šeštadieniai nuo 9 iki 12 val. Liepos - rugpjūčio mėn. ir prieš ilgus savaitgalius šeštadieniais uždaryta. Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių potarnavimas. Kapitalas — virš \$13,000,000.

MOKAME UŽ:
depozitus (P.C.A.).....6%
termin. depozitus 1 m. 10%
termin. depozitus 3 m. 9%
pensijų fondas 9%
IMAME UŽ:
asmenines paskolas 12%
nekiln. turto pask. 11%

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

ČIKAGOS LIETUVIAI Lietuvoje mirusį a.a. vysk. J. Matulaitį-Labuką prisiminė specialiomis Mišiomis birželio 17 d. Šv. Marijos Gimimo šventovėje. Mišias su vysk. V. Brizgiu koncelebravo — marijonų provincijolas kun. J. Dambrauskas, parapijos klebonas kun. A. Zakarauskas, kan. V. Zakarauskas, kun. P. Raciūnas, kun. dr. I. Urbonas, kun. Z. Gelazius, kun. K. Kuzminskas ir kun. dr. V. Rimšelis. Jautrų pamokslą pasakė kun. dr. I. Urbonas, su velioniu dirbęs Kaišiadorių vyskupijos kurijoje. A. a. vysk. J. Matulaitis-Labuko gyvenimą jis sujungė su tragiška Lietuvos bei jos vadų istorija. Esm savo laiką daug nepažįstų priekaištų susilaukė ir vysk. M. Valančius — tikroji jo didybė išryškėjo tik po 100 metų. Panašiai gali įvykti ir su vysk. J. Matulaitiu-Labuku, kuris visada buvo ištikimas Katalikų Bendrijai ir savo tėvynei. Tikruosius jo bruožus atskleis istorija.

London, Ontario

SIBIRINIAI TREIMIMAI. Kaip ir buvo tikėtasi KL Bendruomenės Londono apyl. valdyba per labai trumpą laiką ne tik pareigomis pasiskirstė, bet ir net keletą žymėtinų darbų jau atliko. Birželio 17 d. Viktorijos parke prie žuvusiems paminklo, kartu su kitais baltiečiais, surengė sibirinių deportacijų prisiminimą. Jas nušvietė apyl. pirm. V. Dragūnas. Maldą sukalbėjo kun. J. Staškus. Federacinio parlamento narys Ch. Turner pažymėjo, kad jam gyvenimas tuose kraštuose yra gerai nepridegtų. Iš anksto būrys moterų, vadovaujant B. Skvercekienei, paruošė skanius koldūnus. Pyragų suvinkimu rūpinosi M. Kalvaitienė. Padavėjos keitėsi. Ilgesniam laikui sekmadienį buvo atvykusios T. Apakavičienė, G. Garkūnienė, E. Liaukuvienė ir keletas mergaičių.

KLB Hamiltono apylinkės valdyba nuosirdžiai dėkoja visoms ponoms už darbą. Be Jūsų pasiaukojimo tokie renginiai būtų neįmanomi. Ačiū visiems, kurie prisidėjo prie šio savaitgalio pasisekimo.

Valdyba

KELIONĖ Į MIDLANDA. Rugpjūčio 12 d. lietuviai iš apylinkių suvažiuoja į Kanados kankinių šventovę Midlande. Kelionė iš Hamiltono organizuoja ateitininkai. Kviečiame prisijungti ir neateitininkus. Kelionė tris ar atgal — \$15. Išvažiuosim rugpjūčio 12 d., 9 v.r., nuo Jaunimo Centro ir grįšim apie 7 v.v. Esant ribotam vietų skaičiui autobuse, prašom registruotis iki liepos 23 d. pas El. Gudinskienę tel. 547-1967. Ateitininkai

SAULIŲ KUOPA Joninės šventė liepos 1 d. Nors debesy grasino, bet medžiotojų šaudyklon suvažiuo daug šaulių ir svečių: buvo atvykę svečių ir iš kitų gretimų šaulių kuopų. Virtuvėje buvo skanaus maisto, lauke vyko šaudymai; linksmo plokštelių muzika ir daugelis laimėjo loterijoje. Stasė Petkevičienė Joninės nedalyvavo, buvo išvykusi, bet išskė Joninių pyragą, kuriuo buvo pavašinti visi dalyvavę Jonai, Petrai ir Povilai. Ad.

SAULIŲ KUOPA Joninės šventė liepos 1 d. Nors debesy grasino, bet medžiotojų šaudyklon suvažiuo daug šaulių ir svečių: buvo atvykę svečių ir iš kitų gretimų šaulių kuopų. Virtuvėje buvo skanaus maisto, lauke vyko šaudymai; linksmo plokštelių muzika ir daugelis laimėjo loterijoje. Stasė Petkevičienė Joninės nedalyvavo, buvo išvykusi, bet išskė Joninių pyragą, kuriuo buvo pavašinti visi dalyvavę Jonai, Petrai ir Povilai. Ad.

SAULIŲ KUOPA Joninės šventė liepos 1 d. Nors debesy grasino, bet medžiotojų šaudyklon suvažiuo daug šaulių ir svečių: buvo atvykę svečių ir iš kitų gretimų šaulių kuopų. Virtuvėje buvo skanaus maisto, lauke vyko šaudymai; linksmo plokštelių muzika ir daugelis laimėjo loterijoje. Stasė Petkevičienė Joninės nedalyvavo, buvo išvykusi, bet išskė Joninių pyragą, kuriuo buvo pavašinti visi dalyvavę Jonai, Petrai ir Povilai. Ad.

SAULIŲ KUOPA Joninės šventė liepos 1 d. Nors debesy grasino, bet medžiotojų šaudyklon suvažiuo daug šaulių ir svečių: buvo atvykę svečių ir iš kitų gretimų šaulių kuopų. Virtuvėje buvo skanaus maisto, lauke vyko šaudymai; linksmo plokštelių muzika ir daugelis laimėjo loterijoje. Stasė Petkevičienė Joninės nedalyvavo, buvo išvykusi, bet išskė Joninių pyragą, kuriuo buvo pavašinti visi dalyvavę Jonai, Petrai ir Povilai. Ad.

JURNALISTĖ JŪRATĖ KAZIKAITĖ, keletą metų dirbusi "Associated Press" žinių agentūroje, nuo gegužės vidurio įsijungė dienraščio "The Washington Star" redakcijon. Jos rašiniai socialinių įvykių temomis skelbiami skyriuje "Portfolio". Kitame sostinės dienraštyje "The Washington Post" panašaus skyriaus redakcijoje darbuojasi žurnalistė Jūratė Končiūtė.

A.a. KUN. JONAS KARDAUSKAS, MIC, po sunkių širdies sutrikimų ir operacijos mirė Čikagoje birželio 16 d. ryta. Velionis buvo šaikielis, gimęs 1904 m., mokesis šaulių "Žiburio" gimnazijoje ir Seimų kunigų seminarijoje. Kunigu įšventintas 1927 m. birželio 24 d., pernai atšventė auksinį kunigystės jubiliejų. Lietuvoje vikaravo ir klebonavo įvairiose vietovėse, buvo Vilkauskio vyskupijos katedros rektorium, parapijos klebonu. Pokaryje dirbo lietuvių pabėgėlių stovyklose V. Vokietijoje. 1949 m. išvyko Čilėn, o 1956 m. persikėlė Brazilijon. Klebonavo Campilovo vietovėje prie Sao Paulo, pastatydinęs naują šventovę. Į JAV atvyko 1961 m. ir įsikūnė į lietuvių marijonų vienuoliją. Ilgiausiai jam teko eiti ekonomo pareigas Čikagos vienuolyne, kur yra leidžiamas "Draugas". Palaidotas iš Tėvų marijonų koplyčio birželio 20 d. Šv. Kazimiero kapinėse.

LIETUVIŲ FRONTO BICILIŲ Los Angeles sambūrio susirinkime gegužės 28 d. buvo nagrinėjama dabartinė Lietuvos būklė sovietinėje okupacijoje, dalyvaujant Tomui Venclovai, neseniai iš ten išleistiems Romui ir Lidijai Giedroms. Naujon LFB sambūrio valdybion išrinkti: pirm. dr. Z. Brinkis, vicepirmininkai J. Kojelis ir I. Medziukas, sekr. B. Varnienė ir izd. A. Kulnys.

Kolumbija

IV PL JAUNIMO KONGRESE Kolumbijai atstovaus keturi jaunuoliai — Gina Gaurišaitė, Vacys Trakys, Kazys Slotkus ir Kestutis Slotkus. Jie yra gimę 1954-61 m. G. Gaurišaitė studijuoja pramoninę braižybą k. S. Slotkus, baigęs gimnaziją, ruošiasi stoti į universitetą. V. Trakys yra žemės ūkio technikas, Kestutis Slotkus — agronomas. Pastarasis, vyriausias amžiumi, gimęs 1954 m., jau yra dalyvavęs II ir III lietuvių jaunimo kongrese, V PLB selme Toronte. Visa ketveriukė aktyviai reišikiasi Kolumbijos lietuvių jaunimo veikloje.

Brazilija

BRAZILIJOS KATALIKAI ne daug težino apie šv. Kazimierą, kuris enciklopedijose dažniausiai yra vadinamas Lenkijos šventuoju. Šią spragą dabar užpildys 40 psl. knygėlė portugalų kalba "Quen e Sao Casimiro?" ("Kas yra šv. Kazimieras"), kurią išleido lietuvių Šv. Kazimiero parapija ir "Mūsų Lietuva". Jos autorius — kun. Pr. Gavėnas. Iš jos braziliečiai sužinos, kad šis šventasis yra Lietuvos sūnus, tos šalies globėjas. Primenamas 1958 m. Vatikano išleistas pašto ženklas, turintis įrašą: "Šv. Kazimieras, pagrindinis Lietuvos globėjas". Už jo atvaizdą matyti Vilniaus katedra su Gedimino pilimi. Knygėlėn yra įdėta šio pašto ženklų nuotrauka. Ji buvo išdalinta visoms Sao Paulo miesto parapijoms, kurių 386 yra teritorinės, 21 tautinė. Šiuo metu panašus leidinys lietuvių ir portugalų kalbom yra ruošiamas apie Šiluvos Mariją.

Urugvajus

URUGVAJIAUS LIETUVIŲ KULTŪROS DRAUGIA Valiosnįjį savo narių susirinkimą Montevideo mieste turėjo gegužės 29 d. Naujon valdybion išrinkti: pirm. Gvidas Mačankas, nariai — Rosa ir Algirdas Vitkauskai, Rosa Pretkienė, Teresė Dorelytė, Leonardas Sleivys ir Antanas Gudynas. Kandidatais liko — Eugenija Josponienė, Edvardas Okunevičius, Antanas Zupka. Revizijos komisiją sudarė Pranas Stanevičius, Vytautas Josponis ir Vytautas Dorelis.

Argentina

MOTINOS DIENA Argentinoje yra švenčiama pavasarį — spalio mėnesį, tačiau lietuviai laikosi iš Lietuvos atsivežtų tradicijų, moti-

noms pagerbti pasirinkdami gegužės pradžią. Argentinos lietuvių Centre, Buenos Aires mieste, motinos buvo prisimintos gegužės 6 d. Paskaitą skaitė mokytoja Irena Mažulikaite-Gaidimauskienė. Po trumpos programėlės scenon buvo pakviestos dvi nusielpniuosios motinos — Sofija Indrelytė-Jonušienė ir Sofija Jacunskaitė-Ruplėnienė, kurių atžalynas dalyvauja AL Centro veikloje. Joms įteikta po gėlių puokštę, o visoms šios kolonijos motinoms sugiedota "Ilgiausiu metų". — Susivienijimas lietuvių Argentinoje Buenos Aires mieste Motinos Dienos minėjimą surengė sekančią sekmadienį, gegužės 13. Po įvadinio SLA sekr. A. Mikucionytės žodžio paskaitą apie motinų pasiaukojimą skaitė Dana Blaudožiūnaitė. Deivikienė. Programą atliko SLA atžalynas, paruoštas K. Mičiūdaitei ir H. Levanavičiui. Dalyviams ypaci patiko da gantos aprašykų vaizdeliai — "Pavasaris" ir "Vasara". Programos atlikėjams padėjojo SLA pirm. R. Stalioraitis.

Australija

ADELAIDES TAUTINIŲ SOKIŲ GRUPEI "Žilvinas" vadovauja V. Vencius, talkinamas mokytojų V. Neverausko ir R. Varnaitės. Pastaruoju metu "Žilvinas" pasirodė televizijoje, šoko yvno festivalyje Lyndoch miestelyje, ukrainiečių baliuje, dalyvavo tautinių grupių koncerte, kuris buvo skirtas Tarptautiniams Vaiko Metams.

"AUSTRALIJOS LIETUVIŲ SPORTO ISTORIJA" nutarė išleisti sportinei veiklai vadovaujanti Australijos lietuvių Fizinio Auklėjimo Sąjungos valdyba. Medžiagą surinkti, koordinuoti bei paruošti sutiko sporto veteranas Leonas Baltrūnas. Ji apims visą sportinę lietuvių veiklą nuo jų atvykimo Australijon iki 1980 m. pradžios. Redaktoriui L. Baltrūnui talkins visi Australijos lietuvių sporto klubai. L. Baltrūnas — žymusis Lietuvos krepšininkas, su Lietuvos rinktinė prieš 40 metų išsikovojo Europos čempiono vardą, paliko gilius savo pėdsakus ir Australijoje. Čia jis organizavo lietuvių sportininkus, vadovavo Melburno "Varpo" sporto klubui, treniravo jo sportininkus. 1951 m. L. Baltrūnas tapo ir Australijos čempionu, treniruodamas Viktorijos valstijos rinktinę, žaisdamas jos eilėse Australijos krepšinio pirmenybėse Perth. Daug prisidėjo ir prie tinklinio populiarinimo, vienu metu net būdamas šios sporto šakos pirmininku visai Australijai.

Britanija

EUROPOS LIETUVIŲ VYSK. A. DEKSNYS birželio 16-17 d.d. apnakė Londono lietuvių. Jis šiemet švenčia savo vyskupavimo dešimtmetį. Oficialų priėmimą vysk. A. Deksnui surengė D. Britanijos lietuvių Sąjungos valdyba. Dalyvavo apie 20 kvietinių svečių su Lietuvos atstovu Britanijai V. Balicku. Birželio 17, sekmadienį, vysk. A. Deksnys suteikė Sutvirtinimo sakramentą keturiem Šv. Kazimiero parapijos narių vaikams — Viktorijai Dobrovolskytei-Dobbs, Petriui Neiberkai, Luizai Neiberkaičiai ir Andriui Snabačiui. Iš jų visų tik pastarajam ši apeiga buvo atlikta lietuvių kalba. Tėvai Justinas ir Bernadeta Snabačiai vaikus ir svečius po pamaldų pakvietė į vaišes lietuvių Soddyje.

Švedija

M. K. CIURLIONIO dailės kūrinių reprodukcijų parodą pirmoje gegužės pusėje surengė Vaesteros miesto biblioteka, rodinus gavusi iš Stockholmo baltiečių instituto ir Soedertaelje miesto bibliotekos. Greitimoje salėje iš plokštelių skambėjo muzikiniai M. K. Ciurlionio kūriniai. Paroda truko 18 dienų. M. K. Ciurlionio kūrybai skirta popietė įvyko gegužės 12 d. Jos metu paskaitėję apie Lietuvos istoriją, išryškindamas kaikiuriuos tautinius simbolius M. K. Ciurlionio paveiksluose, skaitė lektorius Juozas Lingis iš Stockholmo. Jis taipgi pridėjo keletą švedų kalbon išverstų Kazio Bradūno ir Salomėjos Nėries eilėraščių, kuriem įkvėpimo buvo sentasi M. K. Ciurlionio kūriniuose. Platesnį pranešimą padarė estų kilmės kompoz. Harry Olt, atvykęs iš Soedertaelje miesto, ten vadovaujantis teatru. Jo nuomone, M. K. Ciurlionio simfoninė poema "Jūra" technisku požiūriu yra gerokai pranašesnė už pagarsėjusį prancūzų klasiko C. Debussy to paties pavadinimo kūrinį "La mer". Toliau jis pacticavo keletą ištraukų apie M. K. Ciurlionį, paskelbtų viename Estijos kultūros žurnale. Jų autoriai — žymūs prancūzų rašytojas R. Roland ir prancūzų kompoz. O. Messiaen. Kompozitorių H. Oltą M. K. Ciurlionio kūryba sudomino japonų menotyriminkas Ichiro Kato, skaitęs paskaitą apie šį lietuvių tautos genijų Baltiečių Instituto konferencijoje Stockholme 1975 m. Pertraukus metu buvo parodytas 10 minučių ilgio iš Lietuvos gautas filmas, kuriame matomi M. K. Ciurlionio paveikslų originalai, skambant muzikiniams jo kūriniams. Gražia parodos recenziją didžiausiam Vaestmanlando srities laikraštyje paskelbė muzikos ir meno kritikas S. Hemming. Parodai buvo sutelkta apie 30 didesnio

Kražių skerdynės

Aštuoniasdešimt penkeri metai kruvino pasipriešinimo epizodu

P. LELIS

1894 m. rugsėjo 20 d. Vilniaus apygardos teisme buvo teisiamas 71 kaltinamas žemaitis (55 vyrai ir 16 moterų) už pasipriešinimą veiksnu rusų valdžiai. Liudininkais buvo Kauno gubernatorius N. Klingenbergas, žandarai ir policininkai, kurie iš tikrųjų turėjo patys sėdėti kaltinamųjų suole.

Gincas su klebonu

Tos bylos pradžia buvo 1891 m. gruodžio 12 d., kai caras išleido įsakymą uždaryti moterų vienuolyną ir šventovę Kražiuose. Kražiečiai sukruto ir pasipriešino. Jie norėjo tą neseniai atremontuotą vienuolyno šventovę padaryti parapijine, o senąją apgriuvusią medinę parapiją šventovę atiduoti negriovimui. Jie siuntė prašymus gen. Vilniaus gubernatoriui Kochanovui, bet Kražių klebonas kanauinkas Renadskis buvo tam priešingas, nes prie senosios šventovės buvo nemažai žemės plotas, kurį klebonas naudodavo, o prie vienuolyno šventovės žemės nebuvo. Parapijiečiai nesutiko su klebonu ir kilo gincas, kuriam spręsti Kochanovas 1892 m. atsiuntė valdininką.

Klebonas davė tam valdininkui raštišką pareiškimą, kad jis jokių būdu nesutiks mainyti šventovės. Parapijiečiai protestavo, ir ši byla užsitęsė. Buvo kalbama, esą klebonas davęs kęšį Kochanovui, kad jis nieko nedarytų. Bet vistiek gen. gubernatorius jau buvo „susitęsęs“, nes, kaip išaiškinta, pasisavino surinktus pinigų Muravjovo (Koriko) paminklui statyti Vilniuje. Dėlto Kochanovas buvo pašalintas ir nauju gen. gubernatoriumi paskirtas daug aršesnis buvęs žandarų generolas P. Orzevskis.

Valdžios potvarkiai

Parapijiečiai, nesulaukę atsakymo, rašė kitą prašymą Orzevskui. Šis įsakė Kauno gubernatoriui Klingenbergui Kražių vienuolyną ištuštinti ir šventovę uždaryti. Gubernatorius pavėdė tai atlikti Raseinių isprauininkui (apskr. viršininkui) Vichmanui, kuris iškraustė ten buvusias vienuoles į Kauną, o vienuolyną ir šventovę tik užantspaudavo. Dėl to veiksmo buvo gauta skundų, ir gubernatorius pats atvažiavo į Kražius. Apžiūrėjęs abi šventoves, pamatė, kad parapijinė šventovė visai suse-nusi, apgriuvusi, o vienuolyno šventovė dar gera, reikia tik pataisyti stogą. Bet gen. gub. Orzevskis turėjo kitokią planą: nugriauti vienuolyną ir šventovę, jų vietoje pastatyti žemės ūkio mokyklą, kurios priežiūrą bei globą pavesti popui. Caras tokį jo planą patvirtino, bet kražiečiai nenusileido. Jie nusiuntė prašymą carui ir nutarė neileisti uždaryti ar nugriauti jų pastatų, kol negaus atsakymo į savo prašymą iš paties caro.

Gubernatoriaus verčiama, Kauno kurija irgi įsakė Šiluvos dekanui kun. Jastremskiui ir Kelmės klebonui kun. Jaugeliui nuvykti į Kražius ir vienuolyną bei šventovę uždaryti. Jiedu atvykę 1893 m. rado šventovę pilną žmonių, kurie neleido jos uždaryti. (Klebonas Renadskis tuo laiku buvo išvykęs į užsienį gydytis). Nuo tos dienos žmonės visą laiką saugojo šventovę. Grįžęs iš užsienio, klebonas Renadskis gavo iš vyskupo įsakymą šventovę uždaryti. (Atrodo, tada, kaip ir dabar, augštoji hierarchija buvo klusni okupantui).

Prieš šventovės uždarymą klebonas liepė vikarui Mažeikai, niekam nematant, išnešti komuninę su Švenčiausiuoju ir senąją šventovę, bet tą naktį budėjusios moterys tai pastebėjo, sukėlė truksmą ir pašaukė policiją.

Po to įvykio atvyko Raseinių ispraunikas Vichmanas, su kunigaist Jastremskiu ir Jaugeliu nuėjo į šventovę ir bandė perkalt, beti žmones, kad leistų ją uždaryti, bet žmonės nesutiko, nes tuo laiku buvo parašę carui antrą prašymą, kurį nuvežė į Peterburgą Andriejauskas ir Narbutas. Orzevskis, sužinojęs apie tai, išsiggando ir pasiuntė Peterburgo policiją telegramą, kad suimtų tuos pasiuntinius ir atgabentų į Vilnių. Bet tie žemaičiai irgi buvo nepėsti — sužinoję, kad caras atostogauja, keliavo ne geležinkelio į Peterburgą, bet plentu į Gatčiną, kur įteikė savo prašymą dvaro ministeriui, kunigaikščiui Voroncovui-Daškoviui. Tas, peržiūrėjęs prašy-

mą, užtikrino pasiuntinius, kad įteiks jį carui.

Policija ir kazokai

Sužinojęs apie antrąjį prašymą, Orzevskis įsakė uždaryti šventovę anksčiau, nelaukti kol ateis caro atsakymas. 1893 m. lapkričio 9 d. į Kražius atvažiavo Kauno gubernatorius Klingenbergas su 57 policininkais, 12 žandarų, 2 karininkais ir 2 kunigais — Jastremskiu ir Jaugeliu. Dar iš Kauno pasiuntė telegramą į Varnius, kad atvyktų lapkričio 10 d. 300 kazokų. Be to, įsakė atvykti Raseinių apskr. gydytojui Vasilenkai, kuris reikalingas prie nepaklusniųjų plakimo bizūnu (tikrinimui pulso).

Atvykę į Kražius, visi apsis-tojo valsčiaus raštinėje ir tuoj nusiuntė į šventovę policininkus pažiūrėti kas ten dedasi. Grįžę policininkai pranešė, kad šventovė pilna žmonių.

Nelaukęs ryto, gubernatorius su policininkais ir žandara is nuvyko į šventovę ir meluodamas liepė žmonėms išsiskirstyti, esą caras nepatenkino jų prašymo. Bet žmonės netikėjo ir nesis-kirstė. Tada gubernatorius liepė kun. Jaugeliui atimti iš žmonių kryžių, kurių jie laikė rankose, o policininkams — atimti caro ir carienės paveikslus, kurie buvo laikomi priešakyje. Besitąsant su policininkais, tie paveikslai buvo suplėšyti. Taip „nuginukuoti“ žmonės, policininkų varomai, pradėjo eiti iš šventovės, bet moterys nepaklusnios ir pasiliko. Tada policininkai puolė moteris, kapodami jas bizūnais. Kilo didelis triukšmas, moterų raudojimas ir šauksmas. Atsipeikėję vyrai griebė iš tvorų kuolus, akmenis ir šoko ginti moterų — išvyjo policininkus iš šventoriaus.

Išsiggandęs gubernatorius su savo žandara is užsidarė šventovėje ir sulipo į chorvietę. Duris iš vidaus užbarikadavo suolais ir klausyklomis. Matydamas, kad žmonės labai inirtę, liepė kunigams sakyti pamokslus ir skaityti maldas o pats sėdėdavo neva rašyti protokolo, kad užtęstų laiką, kol atjos kazokai iš Varnių.

Taip praėjo visa naktis, tik 8 val. ryto pasirodė kazokai. Pagal įsakymą, jie puolė šventovę, mušdami žmones kardais ir bizūnais. Bėgančius vijosi ir kapojo. Kurie galėjo, bėgo per dar nertipiai užšalusią Kražantę ir, ledui lūžus, nuskendo. Kiti buvo pašauti ir nuo žaizdų mirė. Kiek iš viso buvo aukų, tiksliai nežinoma. Pagal LE, užmuštų buvo apie 10, sužeistų apie 40.

Po tų muštynių gubernatorius liepė kazokams ir policininkams surinkti visus pasipriešinius ir valsčiaus kiemą. Suvarytuosius žmones kazokai guldė ant žemės ir plakė bizūnais, o apskr. gydytojas Vasilenka laikė plakamajam už rankos ir pasakydavo kada gana.

Tą pat dieną atvažiavo iš Kauno prokuroras su tardytojais, uždarė šventovę, pradėjo tyrimus sukilimo blyvai paruošti. Suimtuosius surakino po keturis, išsiuntė į Raseinių ir Tauragės kalėjimus.

Teismas

Jų teismas turėjo būti Kaune, bet Orzevskis, bijodamas vals-tiečiams palankaus grafo Zubovo, kuris, kaip Kauno gub. bajorų maršalka, turėjo dalyvauti teismo sudėtyje, patvarkė taip, kad teismas įvyktų Vilniuje. Ten bajorų maršalka grafas Plateris buvo Orzevskui palankus.

Teismas prasidėjo 1894 m. rugsėjo 20 d. Teisiamųjų buvo 70 (vienas buvo miręs kalėjime). Juos gynė be atlyginimo septyni geriausi advokatai, suvažiavę iš įvairių Rusijos miestų.

Toji byla buvo labai išgarsinta ne tik Rusijoje, bet ir kituose kraštuose. Kaltinamuosius stipriai rėmė liudininkas, Raseinių ispraunikas Vichmanas, pasakęs teisme, kad Klingenbergas melavo žmonėms, esą jų prašymą caras atmetė ir kad jis savo pasismaginimui liepė kazokams kapoti bizūnais moteris. Visi advokatai kaltino Orzevskį ir Klingenbergą. Dėlto teismo sprendimas buvo palyginti švelnus — tik keturi kaltinamieji gavo ilgesnes kalėjimo bausmes, bet pats teismas prašė carą jiems bausmės dovanoti.

Kaip tik tuo laiku pasikeitė carai. Aleksandrui III mirus tais metais, sostą užėmė Mikalojus II, kuris visiems nuteistiems

Torontiško "Gintaro" ansamblio dainininkės, vadovaujamos GIEDRES PAULIONIENES, koncertuoja Otavos tautybių festivalyje "Homelands 79" birželio 1-3 d.d. Nuotr. J. V. Danio

Lietuvis liepsnojančiame Irane

K. ASTRAVAS

1978 M. LAPKRIČIO 28 D., KHANGIRAN

Atvykau lapkričio 15 d. į tolimiausią išsikišusį Irano gabalą Sovietų Sąjungon šiaurės rytuose. Kiek žemiau, tai yra į pietus, prie sienos yra miestelis Sarakhs, o dar žemiau trijų sienų susikirtimas: Sov. Sąjungos — Afganistano — Irano. Kraštas neapgyvendintas. Lietus lyja tik gruodžio-vasario laikotarpyje. Tada sužaliuoja visos į dykumą panašus kraštas ir pasidaro lyg žalias persų kilimas su laukinių aguonų ir geltonų gėlių raštais. Tada atsiranda nomadai su tūkstančiais avių, asilų, būriais kupranugarių. Kadangi čia yra vandens šulynys, gyvena nemaža laukinių arklių kaimenė. Nemažai yra čia vėžlių, gyvačių. Retkarčiais galima sutikti gero teliku ūgio laukinį aviną (mouflon).

Esu čia NIOC (National Iranian Oil Co.) atstovas prižiūrėti, kad statyba eitų gerai, nebūtų klaidų ir svarbiausia, kad atitinkamai kainuotu. Dėl kainų tai sunku ką sakyti, nes keliasdešimt milijonų dolerių, mano apskaičiavimu, jau nuėjo į privačias iranėčių kišenes.

Gyvename mes patogiose, lauke pastatytose kabinose. Mano kabinoje yra lova, stalas, vėsintuvas, dušas ir prausykla. Turim teniso aikštę, patogias valgyklas, barus, kiną, skaitymo sales.

Projektas yra amerikiečių suplanuotas. Jį vykdo italų bendrovė, administruojama amerikiečių-anglų bendrovės. Čia vyksta apie 4 km gilumo šulinių gręžimas dujoms eksploatuoti. Joms surinkti į centrinę įmonę statomas vamzdžių tinklas. Centrinė įmonė iš dujų išims sierą — apie 2000 tonų per dieną.

Dujos, apvalytos nuo sieros, anglies dvideginio ir natūralaus gazolino, 800 km vamzdžiu tekės Kaspijos link į Neka miestelį, kur statoma elektros jėgainė 1.330.000 kw. galingumo. Darbas įdomus, reikalauja daugiausia diplomatiškos, šalto proto ir meno diplomatiškai pranešti vadovybė, kas vyksta, ypač kai vadovybė pati vagia.

Virtuvės vedėjas — iranietis, tai princas, šacho giminaitis, menkai kuo išsiskiria iš Teherano minios, bet jau milijonierius. Pavyzdžiui, maitina si apie 1400 žmonių. Jis ima už tai kasdien apie \$50 už asmenį. Jam tai gal kainuoja apie 20 dolerių. Pelnas — 30x1400 = 42.000 pelno į dieną. Ir taip — jau pusantų metų. Bet su kuo jis dalinasi pelną? Tris asmenis aš žinau. Man atrodo, kad jie visi apsaigę nuo dolerių ir nebeomato, kad gyvena mirties šešelyje.

bausmes dovanuoja. Tik keturi atkalėjo po metus.

Tos bausmės kražiečiams buvo dovanotos ne iš pasigailėjimo, o siekiant pataisyti caro prestižą pasaulio opinijoje.

Kražių skerdynės Lietuvos istorijoje buvo vienintelis įvykis, kur lietuviai, gindami savo tikėjimą, fiziškai pasipriešino okupantui. Šiandien okupuotoje Lietuvoje okupantas vartoja labiau rafinuotas priemones naikinti katalikų tikėjimui, kad lengviau būtų lietuvių tautą su-sovietinti ir surusinti. Tam tikslui jis įkinkė net pradžios mokyklas, kurios priverstos skiepyti jauniems lietuviukams ateizmą ir komunizmą.

Kražių skerdynės pasiliko kaip lietuvių kovos už savo tikėjimą ir tautybę simbolis.

Ajatola Chomeni iš Paryžiaus davė įsakymą Iranui sukilti ir nuversti arių šviesą — šachų šachą — Mahomedą Rezą Pahlavį. Niekas į tai nekrepia dėmesio. Aš pats betgi manau, kad šis projektas nebus baigtas, nes artėjanti Irano revoliucija, lyg bausis uraganas, mus visus išblaškys.

Sukilimas galimas gruodžio 9-12 dienomis, kai bus minimas nužudymas Ali, šių sektos vado.

Per tas dienas žmonės netenka pusiausvyros, gal ir proto, verkia, meldžiasi, skamba keisti būgnų ir vario garsai, pagal kurių ritmą vyrai plaka patys save geležinėm grandinėm-vėzdais, kartais net iki kraujo. Masochizmas ir filosofinis sufizmas yra šių sektos savybės.

Vėrta paminėti, kad sufizmo žinovas dr. Lingis apie 1930 m. dėstė Kauno universitete, vėliau anglų kalba parašė "Persian sufizm" knygą ir profesoriavo Londono bei Kairo universitetuose.

Galimas dalykas, jei armija pagaus šią nuotaiką, gali kraštas suliepsnoti revoliucija.

***

Zinios iš visur nekokios. Visame Irane vyksta susirėmimai — kasdien apie 100 nušautų. Grįžęs anglas iš Machado pranešė, kad jam gatve pravažiuojus susprogdino didžiulį kino teatro pastatą. Visame Irane degina alaus daryklas, degtinės varyklas, vyno sandėlius. Ajatola sako, kad pramonė — naftos valyklos, eksportas gadina mahometonus, todėl reikia viską naikinti. Vakarų civilizacija sugadinusi moteris, nes jos vaikšto be veido uždangalų, nuogom kojom.

Atvykęs italas sako matęs B-52 bombonešius Mashado aerodrome. Sklindą gandai, kad rusų žvejai iškrovė ginklus Kaspijos pajūryje. Prie Julfos jau seniai stovi paruošti rusų tankai. Tai visi galėjo matyti. Rusai nuėmė net spygliuotą vielas prie Julfos, atseit, kelias į Iraną atviras.

***

Nuotaika prislėgta. Visada klausydavomės BBC. "Voice of America" į Maskvos pranešimų. Svarbesnes žinias rekoroduodavo paskirtas asmuo, ir tada galėdavo visi jas girdėti. Bet dėl smėlio audros radio bangos negali mūsų pasiekti, todėl

LAIMA BERZINYTĖ sibirinių trėminių minėjime Delhi, Ont., skaito rezoliuciją Kanados min. pirmininkui, prašančią sustiprinti Baltijos kraštų laisvinimo akciją, reikalaujanti politinių kalinių paleidimo

A+A VYTAUTUI JUODISIUI

mirus,

liūdesyje likusių žmonų ONUTĘ, pusbrolių PRANĄ BACEVIČIŲ ir kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame bei kartu liūdime —

A. J. Lukošūnai

M. A. Kiškiai

J. Račys

A+A architektui ALGIRDUI ŠALKAUSKIUI

mirus, jo žmonai NATALIJAI, dukrai NATALIJAI, sūnui STASIUI ir jų giminėms reiškiamo nuoširdžiausio užuojauto —

K. Černikaitė-Butienė

L. T. Tamošauskai

A+A JONUI IŠLINSKUI

Waterburyje mirus, jo žmonų, dukrą ir žentą nuoširdžiausiai užjaučiame —

Kanada

Gapučiai

Vienerių metų mirties sukaktis

Š.m. liepos 11 dieną sueina vieneri metai, kai netekome mylimo ir brangaus vyro, tėvo, senelio ir prosenelio

A+A VINCO BILEVIČIAUS

Už jo vėlę metinių progą bus laikomos šventos Mišios Šv. Kryžiaus ir Prisikėlimo šventovėse Otavoje, Aušros Vartų ir Šv. Kazimiero šventovėse Montrealyje.

Maloniai prašome prisiminti a.a. Vincą savo maldose.

Nuliūdę: Žmona, dukros, jų šeimos, anūkai ir proanūkiai

Padėka

A.a. Algirdas Rickus

tragiškai žuvo automobilio nelaimėje
1979 metų birželio 26 dieną.

Mielam sūnui ir broliui mirus, nuoširdžiai dėkojame visiems atsilankiusiems koplyčioje, dalyvavusiems šv. Mišiose ir palydėjusiems į amžino poilsio vietą — Anapilio kapines. Gili padėka: kunigams už maldas koplyčioje, iškilmingas šv. Mišias — prelatui J. Tadarauskui, kun. J. Liaubai, kun. P. Longui; solistui V. Verikaičiui už puikų giedojimą šv. Mišių metu ir kopuose; karsto nešėjams. Visiems, aukojusiems šv. Mišioms ir labdarėngoms organizacijoms; už pareikštą užuojautą žodžiu ir raštu; atsiųstas gėles.

Nuoširdus ačiū šeiminiškėms ir ponioms, talkinusioms pusryčių metu.

Visų parodytas didelis nuoširdumas mūsų liūdesio valandoje liks neužmirštas. Tegul Gailestingasis Dievas atlygina Jums visiems.

Nuliūdę: motina, seserys — Janina Narušienė, Alina Žilvytienė ir brolis Juozas su šeimomis

Mūsų mylimo sūnaus

a+a

Rimanto Paulausko (Daugilio)

tragiškai žuvusio
1974 m. liepos 11 d.
metinių prisiminimai

atsiskyrė su šiuo pasauliu, dar pilnai nesulaukęs 20-ties metų amžiaus.

KARSTAI MYLIMAS SŪNAUS
Tavo jauna širdis sustojė plaukus
Ir linksmas juokas nutilo amžinai,
Skaisties mėlynos akys užsimerkė,
Tu palikai mus liudėti čionai.

Jeigu būtų galima nutiesti laiptus į dangų iš meilės ir skausmo, pridėdant ašaras visų, Mylimas RIMUTI, mes pas Tave nueitumėm parsivesti pas šave vėl gyventi kartu...

Šią skaudžią dieną prašome visus savo draugus, artimuosius ir gimines prisiminti mūsų mylimą sūnų Rimantą maldoje.

Su karšta meile visada nuliūdę:

Mama, seserys, broliai, tetos ir močiutė

Burlington, Ont.

Kanados lietuvių jaunimo atstovai ir atstovės, pasirodę dalyvauti ketvirtajame pasaulio lietuvių jaunimo kongrese Europoje — Didžiojoje Britanijoje ir Vakarų Vokietijoje Nuotr. D. Juozapavičiūtės

Bendruomeniniai užmojai

PLB valdybos pirmininkas Vytautas Kamantas apie dabarties veiklą ir ateities planus

AURELIJA BALASAITIENĖ

S. m. birželio 16 d. Klevelande lankėsi PLB pirm. Vytautas Kamantas. Išnaudodamas kiekvieną savo kelionę, veiklusis pirmininkas ir šį kartą panorio susitikti su Klevelando visuomenės bei spaudos atstovais. Jaukioje DMNP parapijos posėdžių patalpoje, susėdus pusradžiui, buvo išklaudyta išsames ir turiningo pranešimo.

Pirmininkas pareiškė, kad PLB savo veikloje vadovaujasi Lietuvių Charta, nuo kurios paskelbimo birželio 14 d. suėję 30 metų. Taip pat Bendruomenės veikla remiasi seimų nutarimais. Valdybos darbus koordinuoja V. Kamantas, talkinamas Vaclovo Kleizos. Antanas Juodvalkis sekretoriauja, o Daiva Kojelytė einanti administratore pareigas. Pirmininkas džiaugėsi didėjančiu "Pasaulio Lietuvių" tiražu ir kvietė spaudos darbuotojus jungtis į "PL" bendradarbių eiles. Politinių reikalų sričiai vadovauja vicepirm. Saulius Kuprys. Pirmininkas ypač džiaugėsi darniu valdybos darbu. Čikagos Jaunimo Centre esanti PLB raštinė, kuri šiuo metu yra tapusi jaunimo kongreso reikalų būstine. Jis pabrėžė aktyvų jaunųjų dalyvavimą valdybos darbuose. Posėdžiuose dalyvauja visi, net ir Gabija Juozapavičiūtė atvyksta iš Toronto. Posėdžių buve 14.

Norėdami užsitikrinti bendradarbiavimą ir paramą iš mūsų pasaulietinių ir tikybinių institucijų, valdybos atstovai lankėsi pas mūsų diplomatus, konsulinės tarnybos narius ir vyskopus. Taip pat buvo posėdžiavusi su Jaunimo Sąjungos valdyba. Esant dr. Valiūnui VLIKo pirmininku, buvo susitarta su VLIKu dėl bendradarbiavimo. Išrinkus naują pirmininką dr. Bobelį, šiuo metu su VLIKu santykiai "šalti ir oficialūs".

Svietimo srityje naujoji valdyba tęsianti buvusios valdybos užsimojimus. Bus ir toliau rūpinamasi vadovėlių parūpinimu lietuviams kituose kraštuose. Planuojama kviešti dr. Dangulę Tamulionytę pakartotinei kelionei į Pietų Ameriką testuoti pradedo darbo lituanistikos srityje. Būsianti lėšomis paremta Vasario 16 gimnazija. Nors pirmininkas nepasakojo detalių, bet buvo aišku, kad gimnazija, būdama gero lygio dėstomų dalykų srityje, stokoja lietuviškumo ir patriotizmo. Būtų svarbu patirti smulkiau apie tos gimnazijos nuotaikas ir dvias, nes Amerikos lietuviai, joje įžūrdami lietuviškumo tvirtovę Europoje, ją visada rėmė. Reikėtų sužinoti, ar tokiam mūsų entuziazmui ir paramai yra rimtas pagrindas.

PLB valdyba kultūrinės veiklos srityje siekia palaikyti ir stiprinti kultūrinę talką tarp visų pasaulio kraštų, pasikeičiant meninėmis pajėgomis, sudarant sąlygas chorams, aktoriams, solistams pasirodyti tik žemųjų lietuviams. Planuojama atsigabenti į S. Ameriką Urugvajaus "Azuolyną", į Australiją išsiųsti aktorių Kelečių, poetą Nagį, į S. Ameriką atsikviesti solistus iš Australijos ir t. t. Nutarta 1983 m. rengti Lietuvių Dienas, jaunimo kongresą ir sporto šventę plačiu mastu, kaip tai buvo padaryta Toronte.

Svajojama apie lituanistikos katedrą, kurios įsteigimas atseitų arti vieno milijono dolerių. Palankiausias sąlygos tokiai katedrai steigti būtų valstybiniame Kento universitete, kuriame turtinga lietuvišką archyvą yra įsteigęs prof. Jonas Cadow, arba valstybiniame Ohio universitete Columbus, kuriame profesorijauja prof. Šilbajoris.

V. Kamantas susirinkimo dalyvius painformavo apie Pasaulio Lietuvių Dienų apyskaitą Toronte. Detalės dar neskelbiamos, tačiau atrodo, kad finansikai šventė yra pavykusi. Iš pajamų likučio paremtas St. Barzduko filmas, jaunimo kongresas, sportas, tautiniai šokiai ir t. t.

Valdyba paskyrusi ryšininkus su mūsų veiksniais. Yra ryšiniai Kujorke ir Vašingtone tarp VLIKo ir PLB.

PLB steigia komisiją politiniams reikalams, kuri rūpintis Lietuvos bylos kėlimu kituose kraštuose, mūsų politinių kalinių nelaimės propagavimu, atremimu ir atitaisymu klaidingos informacijos apie lietuvių.

Jaunimo delegacija, vadovau-

jama Aušros Mačiulaitytės-Zerr ir lydimas kun. K. Puzevičiaus, sibirinių tremimų sukakties progą Niujorke įteikė Jungtinės Tautos peticiją, kurios parašai buvo renkami septynerius metus. Toji peticija reikalauja atkreipti dėmesį į Lietuvos religinių, tautinių, valstybinių teisių pažeidimą ir į tai tinkamai reaguoti.

Pirmininko pranešimas buvo nuoširdus, atviras ir turiningas. Dėl laiko stokos neturėta progos diskusijoms ar kaikiurių pasiūlymų išplėtimui. Tačiau susidarė įspūdis, kad dabartinė PLB valdyba veikia darniai, turi puikų ir darbštų prieraugį, sėkmingai atlieka visų pasaulio lietuvių jungimo darbą, pasiekdama ir pačius tolimiausius žemes kampelius.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos pirm. VYTAUTAS KAMANTAS, "TZ" bendradarbis AURELIJA BALASAITIENĖ, deraščio "Plain Dealer" korespondentas TOMAS BRAZAITIS bendrame pokalbyje V. Bacevičius

Gydytojų suvažiavimas

XII pasaulio lietuvių gydytojų suvažiavimas įvyks 1979 m. rugsėjo 1-2-3 d. Toronte, Kanadoje. Individualiniai pakvietimai su programomis, registracijos ir viešbučio rezervacijomis jau išsiuntinėti. Prašome registruotis laiku — tuo palengvinsite organizacinio komiteto darbą.

Kolega ir Kolege, jeigu kuris iš Jūsų negausite laiško, tai ne dėl mūsų kaltės, bet dėl neturėjimo adresų. Kviečiame ir Jus dalyvauti. Informaciją teikiantis pas PLGS sekretorių dr. A. Barkauską, 64 Ellesmere Rd., Scarborough, Ontario, Canada. Tel. (416) 444-6117.

PLG Sąjunga

Siuntiniai į Lietuvą - 1979

Patariame siųsti tik tai, kas paskutiniu laiku Lietuvoje pageidaujama ir naudinga.

Siuntinys nr. 2, 1979

Labai gera vyriški eilutei vilnonė angliska medžiaga — 3 m.; vilnonė angliska moteriški eilutei medžiaga — 3 m.; vilnonė medžiaga suklelei arba vakarinė suklelei medžiaga (visos šios medžiagos gali būti įvairių spalvų); vyriški išeginiai marškiniai; vyriškos arba moteriškos firmos "Levi" arba "Wrangler" džinsai (tik tokių Lietuvoje pageidaujama) ir trumbas sudedamas lietsargis vyriškas arba moteriškas.

Šio siuntinio kaina su maitu ir persiuntimo išlaidomis — \$312

Į šį siuntinį dar galima įdėti 8 svarus įvairių prekių. Medžiagos dar galima pridėti 4 m. 3 m. dirbtinio minko kailio arba ką nors iš žemiau išvardintų naudingesnių dalykų:

Aviakailiai, ilgi, vyriški arba moteriški, tikro kailio apikaklė, tikros odos viršus, dirbtinio kailio pamušalas	\$275.00
Dirbtinio minko kailis moteriškam apsiaustui	107.00
Jeans, Wrangler arba Levi Strauss	50.00
Vyriškas arba moteriškas megztinis	42.00
Vyriškos arba moteriškos nailoninės kojines	4.00
Tights (kojinės-kelnaitės)	5.00
Vilnonė gėlėta skarelė arba didelė nailoninė skarelė	15.00
Geresni marškiniai	18.00
Vyriški arba moteriški bateliai	45.00
Puiki suklelei medžiaga	35.00
"Crimplene" medžiaga suklelei	25.00
Vilnonė eilutei medžiaga, vyrams arba moterims	70.00
Geresnė vilnonė medžiaga eilutei	100.00

Kartu su drabužiais galima siųsti šie maisto gaminiai: 1/2 sv. arbatos — \$5.00; 1/2 sv. kavos (nescafe) — \$7.50; 1 sv. pupelių kavos — \$8.50; 1 sv. šokoladinį saldainių — \$8.50; 1 1/2 sv. razinukų — \$2.50; cigarečių 40 — \$5.60.

Įvairūs kalkuliatoriai, stetoskopai ir kraujo spaudimui matuoti instrumentai siunčiami pagal sutarimą.

Sudarant savo nuožūra siuntinį, reikia pridėti \$38.50 persiuntimui.

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, persiunčiame palikimus į Lietuvą naudingiausius paveldėtojų būdu.

BALTIC STORES LTD. (Z. & V. Juras)

11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB, England
Telefonas 01-460-2592

Spauda savybėje / Išsivinės spaudos problemos

V. RASTENIS

Praėjusių metų gale ir šių pradžioj "Tėviškės Žiburiuose" buvom beįsileidžią ir mūsų spaudos vaidmens tarp vadų ir visuomenės svarstymą. Bet ėmus ir svarstymą terptis priekaištingai polemikai, kreipiančiai kalbą nuo esmės į priekabes, svarstymas nutrūko be racionaliai sutartų ar bent aptartų išvadų.

Tiek to. Dabar štai išliko iššūkis pasikalbėti apie savo spaudą savybėje — apie periodikoj rašančių spaudos darbuotojų santykiavimą tarp savęs. Tas iššūkis kilo iš neseniai paskelbto Lietuvių Žurnalistų Sąjungos garbės teismo viešo pareiškimo.

(Pareiškimas buvo paskelbtas "Drauge" gegužės 11, "Tėviškės Žiburiuose" — gegužės 17. Čia jis pasirodė paredaguotas — kalba pataisyta. Be to, tas "TZ" numeris mane pasiekė tik birželio pradžioj. Todėl, kalbėdamas apie tą pareiškimą, turiu galvoje "Drauge" paskelbtą jo versiją, kuri atrodo esanti nepakeistas originalas, toks, kokį į viešumą paleido jo autoriai).

Pareiškime yra smerkiami dalykai, kurie iš tiesų visam mūsų laikraštinių "korpusui" yra negarbė, stačiai sarmata. O tačiau tas LZS teisėjų pareiškimas vistiek man atrodo grynas nesupratimas.

Trys geri vyrai — J. Dagys, J. Vaičiūnas ir J. Karka, kalbėdami savo vardu, be teismo titulo, be abejonės, betkada ir betkokiui jiems prieinam būdu gali skelbti tokius ar kitokius savo pareiškimus ar atsišaukimus, laisvai pasirinkdami jų ir turinį, ir formą. Bet su teismo vardu tai toks pareiškimas, kaip jų dabar paskelbtasis, niekaip nederia. Teismo, tarptautinio, valstybinio ar tik drauginio vadinamo garbės teismo, sprendimas ar nuomonė visada esti konkrečios bylos svarstymo išdava. Bylos, kurioje dalyvauja ne kokie anonimai ar simboliai, o visiškai konkretūs teisybės įrašytojai — kaltintojai ir kaltinamieji arba įsiekovai ir atsakovai. Teismas turi būti jų prašomas pasisakyti dėl konkretaus kaltinimo ar įsiekimo.

Sprendimą teismas daro ar nuomonę pareiškia tik išsiaiškinęs tą bylą liečiančius faktus ir įvertinęs jų bylininkų pateiktus įrodymus bei argumentus. Niekio panašaus šiuo atveju nėra buvę kalbamajame LZS teisme. Šis jo pareiškimas paskelbtas tik kažkokiam anonimui "LZS nariui", netgi nežinia apie ką "užklauskus". Na, tik šitai "bylai" teiškilus, tai netgi dėmesio vertos teismo parodyjos nėra iš ko suvaidinti. Teismo sprendimas ar nuomonė esti veikiančio įstatymo (ar drauginio nuostato) pritaikymas konkrečiam byloje svarstytam atvejui. O kalbamasis pareiškimas nekamba apie jokių konkretų atvejų ir neoperuoja jokiū bent LZS nariams privalomai galiojančiu nuostatu. Jie tik patys griebiasi ne teismo, o įstatymo leidimo funkcijos ir skelbia, kas neturi teisės to ir to daryti, adresuodami tai draudimą ne vien LZS nariams, kurių teisėjais jie išrinkti, o visiems laisvojo pasaulio lietuvių laikraščių redaktoriams ir korespondentams.

Beje, su ta savo "legislacija" šis teismas veržiasi į atviras duris. Argi mums visiems ir be to jų pareiškimo nėra žinoma ir nėra aišku, kad tikrai joks laikraštis, ne tik "laisvajame pasaulyje" išeinantis lietuvių laikraštis, o iš viso absoliučiai joks laikraštis, joks redaktorius, joks korespondentas neturi nei teisės, nei galios kam nors (ne tik LZS nariui) atimti ar apriboti teisę "lankytis okup. Lietuvoj ir kt. komunistų valdomuose kraštuose". Tą teisę tam tikrais atvejais mums čia galėtų suvaržyti tik mūsų gyvenamos šalies valstybinė valdžia (nekalbant apie anas komunistines valdžias kurios gali neįsileisti). Tai ko, tas pamokslėlis kiekvienam lietuvių leidžiamam laikraščiui su tokiu pasipūtusiu reikalavimu "asmens laisvų (Human Rights) respektavimo"?

Antroje pareiškimo dalyje teisėjai kiek pamotyavo ta lietuvių laikraščių išbarimą. Mat, tie laikraščiai "perdaug talpina" "kitą" paniekiančių, šmeižiančių laišku, dažnai "su anonimais parašais". Bet ir čia teisėjai kalba bendrybėmis, nenurodymai nei jokių konkrečių nusikaltėlių, nei jokių konkrečių nusikal-

timus. Laikraščiai, girdi, "perdaug talpina" negerų dalykų. Tartum, jei "talpintų" kiek mažiau, tai gal ne nusikaltimo nebūtų...

Beje, lietuvių kalbą geriau mokantieji redaktoriai rašinius į laikraštį deda (arba skelbia, spausdina), o ne "talpina". ("T. Žiburiai" teisėjų pareiškimą taip ir pataisė). Tik kai vietos mažoka, tai ilgą straipsnį ar vėliau gautą pranešimą vargais negalais įspraudęs redaktorius giliau atsikvepia ir pasidžiaugia: šiaip taip sutalpinau viską, kas būtinai reikėjo!

Teisėjai, beje, skliaustuose pastebėjo, kad "ne visi" mūsų laikraščių vertėsi nedorais šmeižtais. Bet kaltinimų paliaupą pasėję ratu, neminėdami taikinių, jie palieka tą bylą spręsti mums, visuomenei, ir palieka mums patiems atsirinkti, kurie mūsų laikraščiai kalti ir kurie paliktini tarp tų "ne visų", atseit, išteisingi ar bent neapkaltingi. Gali atsitikti, kad tūlas iš visuomenės apkalts ar išteisins kaip tik ne tuos pačius, kuriuos "širdyje" smerkia ar teisingai gerbiame teisėjai...

Smerkdamai šmeižtų pasirašėnėjimą anonimais, patys teisėjai tačiau irgi nesisaugo anonimiskumo, tegu ir atvirkstinio anonimiskumo. Žinoma, šis suklumpimas ant spaudos etikos slenkščio ne jiems vieniems atsitiko. Atvirkstinio anonimiskumo yda yra apščiui priuškiliniu geruosius mūsų spaudos papročius. Ta yda tiek paplitusi, kad atrodo lyg daugelis mūsų spaudos bendradarbių manytų, jog tai ne tik ne yda, o net dorybė...

Atvirkštinį anonimiskumą matom kiekvienu tokiu atveju, kai autorius savo pareiškimus drąsiai pasirašo savo tikru vardu pavarde, bet pareiškimų (galbūt gerai pagrįstų peikimų, smerkimų, demaskavimų, o neretai gal vien tik iš gandų pagautų ar stačiai prasimanytų itarimų ar užuominų) objektų identifikaciją bailiai nutyli. Atseit, skaitytojai patys atspėkit, apie ką aš čia kalbu, o aš tai nerikiuosiu vardu pavardes minėt, nes — paminėsi, tai keršys. Sprendimą teismas daro ar nuomonę pareiškia tik išsiaiškinęs tą bylą liečiančius faktus ir įvertinęs jų bylininkų pateiktus įrodymus bei argumentus.

Niekio panašaus šiuo atveju nėra buvę kalbamajame LZS teisme. Šis jo pareiškimas paskelbtas tik kažkokiam anonimui "LZS nariui", netgi nežinia apie ką "užklauskus". Na, tik šitai "bylai" teiškilus, tai netgi dėmesio vertos teismo parodyjos nėra iš ko suvaidinti. Teismo sprendimas ar nuomonė esti veikiančio įstatymo (ar drauginio nuostato) pritaikymas konkrečiam byloje svarstytam atvejui. O kalbamasis pareiškimas nekamba apie jokių konkretų atvejų ir neoperuoja jokiū bent LZS nariams privalomai galiojančiu nuostatu. Jie tik patys griebiasi ne teismo, o įstatymo leidimo funkcijos ir skelbia, kas neturi teisės to ir to daryti, adresuodami tai draudimą ne vien LZS nariams, kurių teisėjais jie išrinkti, o visiems laisvojo pasaulio lietuvių laikraščių redaktoriams ir korespondentams.

Beje, su ta savo "legislacija" šis teismas veržiasi į atviras duris. Argi mums visiems ir be to jų pareiškimo nėra žinoma ir nėra aišku, kad tikrai joks laikraštis, ne tik "laisvajame pasaulyje" išeinantis lietuvių laikraštis, o iš viso absoliučiai joks laikraštis, joks redaktorius, joks korespondentas neturi nei teisės, nei galios kam nors (ne tik LZS nariui) atimti ar apriboti teisę "lankytis okup. Lietuvoj ir kt. komunistų valdomuose kraštuose". Tą teisę tam tikrais atvejais mums čia galėtų suvaržyti tik mūsų gyvenamos šalies valstybinė valdžia (nekalbant apie anas komunistines valdžias kurios gali neįsileisti). Tai ko, tas pamokslėlis kiekvienam lietuvių leidžiamam laikraščiui su tokiu pasipūtusiu reikalavimu "asmens laisvų (Human Rights) respektavimo"?

Antroje pareiškimo dalyje teisėjai kiek pamotyavo ta lietuvių laikraščių išbarimą. Mat, tie laikraščiai "perdaug talpina" "kitą" paniekiančių, šmeižiančių laišku, dažnai "su anonimais parašais". Bet ir čia teisėjai kalba bendrybėmis, nenurodymai nei jokių konkrečių nusikaltėlių, nei jokių konkrečių nusikal-

nė "T. Žiburių", ėmė susirūpinti dairytis "teismo pasmerkty" prasikaltimų...

O tik "Lietuvius Amerikos Vakaruose" ir "Naujienas" reguliariau matantieji galėjo atspėti, kad LZS teisėjai savo pareiškime gynė LZS pirmininką J. Kuprionį nuo tuose laikraščiuose skelbtų užsipuolimų už jo lankymąsi Lietuvoj pernai vasarą. Jei teisėjai būtų aiškiai ta pasakę, dalykai atrodytų žymiai kitaip. Nors vistiek nematyt, kad prof. J. Kuprionis pats būtų kreipėsi į teismą su skundu prieš minėtų laikraščių redaktorių ar kuriuos korespondentus. Teisėjai tan savo žygin pakilo tik nežinomo, turbūt ne neprašyto kolegos "užklausti". Žurnalistiško solidarumo ir uolios lojalumo pirmininkui vedami, teisėjai bus paskubėję ir paskelbė neapgalvotą, nekompetentingą "sprendimą".

Faktas, kad prof. J. Kuprionis praėjusią vasarą kelias savaites viešėjo Lietuvoj, buvusio okupuotoj, dabar jau seniai aneksuotoj Lietuvoj. Berods, Lietuvos miškininkų buvęs pavestas kaip pasižymėjęs miškininkystės specialistas, skaitės tenai paskaitų, susipažinęs su dabartine miškininkystės padėtimi Lietuvoj, ta proga gal turėjęs ir eilę kitų vertingų patirčių bei pasimatymų bent su vienu kitu iš jaunystės draugų, profesijos kolegų ir pan.

Faktas taip pat, kad tas viešėjimas įvyko prof. J. Kuprioniu esant mūsų vargais negalais tebeegzistuojančios žurnalistų sąjungos pirmininku.

Visa tai esamos aplinkybės nekasdieniška, įdomu ir turbūt net gana svarbu. Todėl natūralu, kad dėl to gali būti komentarų — privačių ir viešų. Ir įvairių...

Jei mane kas klaustų, sakyčiau, kad šiek tiek pavydžiu J. Kuprioniu jo turėtos tokios puikios progos taip prasmingai šiais laikais pabuvoti Lietuvoj. Neabejoju, kad ir ten paliko, ir sau parsivežė lietuvišką sąjaują ta didžiai sutvirtinusių ir ilgai neįsileidusių įspūdžių. Ar toks dalykas leistas žurnalistų pirmininkui? O kam ir kaip tas kenkia?

Na, pats J. Kuprionis turėjo žinoti ir turbūt žinojo, kad bus dėl jo tos viešnagės ir kitokių nuomonių. Žinojo, kad sakys, girdi, žurnalistų pirmininkas tai "oficialus asmuo", tai tokio neturėtų turistinis apsilankymas Lietuvoj jau būtų "okupacijos pri pažinimas", o "privilegiuotas" viešėjimas tai jau visiškai blogai, nesgi tokių malonių tai okupantai už nieką negi dalina... Taip dabar ir sako. Ir kaip niekas negali uždrausti Lietuvoj lankytis (jei tik įsileidžia), taip niekas negali uždrausti tokius apsilankymus peikti ir net smerkti. Taip, gerbiamieji tei-

sėjai! Čia valia kiekvienam savo nuomonę apie dalykus turėti ir ją garsiai pasakyti. Neigiamos nuomonės apie kieno nors viešėjimą Lietuvoj pareiškimas neturi nieko bendro su "žmogaus teisių — Human Rights" (!) varžymu.

Visai kas kita tai insinuacijos, pabirusios iš minėtų laikraščių apie J. Kuprionį, kuriomis "fautinės drausmės sargai", matyt, tarėsi sustiprinsią savo šiaip jau neitinkančius smerkimus ir kaltinimus ir sumalsią Kuprionį į miltus. Štai kur pavyzdžiai gėdingų piktžolių, pridarančių sarmatos visam mūsų spaudos vardui, šiaip jau dar, berods, gana neblogam.

Kaip tas piktžolės išnaikinti? Deja, niekas tam priemonės dar neišrado. Tik viena aišku, kad čia netinka nei žurnalistų teismas, nei visa jų sąjunga. Jokios žurnalistų sąjungos nenustatinėja net savo nariams, ką ir kaip jie gali ar turi rašyti, o ką bekalbėti apie tokius nurodymus ar draudimus laikraščiams, kurių redaktoriai ir gal žymi dalis (pačių "narsiausių") bendradarbių nėra sąjungoj ir nė nemano į ją dėtis. Galėtų padėti... cenzūra, bet prisimintina, kad tas "vaistas", jei kur vartojamas, tai tik valdžios, o ne žurnalistų valdybos, juo labiau ne žurnalistų teismo. Todėl ir yra aišku, kad kolegos Dagys, Vaičiūnas ir Karka savo vardu tai daryti reikėtų savo pasipiktinimą tam tikromis "spaudos piktžolėmis", tam tikrais kolegų nekeleikiškais rašymais, bet teismo titulu tai nevietoj panaudojo.

Pats J. Kuprionis, pradžioje prieš tą priekaištavimą porą kartų atsisvaidęs, toliau, matyt, nutarė pasekti pasakėčios kelevio pavyzdžiu... Gal tuo tarpu tik tokia ir tėra priemonė atsilaikyti prieš mėgėjus spaudoje švaistytis šmeižtisko pobūdžio insinuacijomis.

Kita galinti būti paveiki priemonė yra paminėta kaip tik kalbamajame teisėjų pareiškime. Jie sakė: "Visuomenė tuo piktinasi, nebenori skaityti laikraščių". Būtu puiku, jeigu iš tikrų jų taip ir būtų! Tegu tik visuomenė piktinsis, tegu tik atsisakinės skaityti tuos laikraščius, kurie, "savo teisybei" įrodyti, kitaip manančius, ne pagal jų gūdele šokančius pamazgomis šlaksto. Jei visuomenė, laikraščius tebeskaitančioji visuomenė, šitai susiprastų ir nuo prisisiųskilusių laikraščių pagrasytų nusisukti (arba ir nusisuktų), — mūsų spauda bematant šia prasme taptų švariausia ir pavyzdingiausia. Gaila tačiau, kad toje mūsų visuomenėje tuo tarpu dar netruksta mėgstančių ne tik šmeižtišką insinuaciją į laikraščius rašyti: netruksta mėgstančių ir visa tai skaityti... Deja.

Atsisveikinom su veikėju

A. a. Aleksandras Mariūnas-Meyer buvęs lakūnas

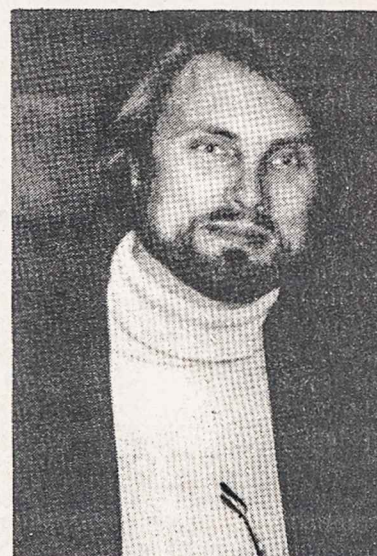
V. Vokietijoje 1979 m. birželio 14 d. staiga mirė Aleksandras Mariūnas. Jis čia buvo pasitūrinčias įsitaiss, turėjo net kelis nuosavų namų. Vienuose iš jų, Assmannshausen prie Reino, jis ir mirė. Gimęs buvo 1903 m. birželio 3 d. (Devynakuose, Tauragės apskrityje) šeimoje, kuri turėjo Meyer pavardę. 1936 m. jis ta pavarde pakeitė į Mariūną. Lietuvoje buvo aviacijos kapitonu. Repatriavęs į Vokietiją, karo metu tarnavo Vokietijos aviacijoje, kur išsitarnavo majoro laipsnį. Karo pabaigoje buvo sužeistas ir iki mirties nevaldė dešinės rankos. Turėjo 4 dukras, kurių viena mirė gyvenant Hanau mieste (ten ji buvo ir palaidota). Ten pat 1967 m. palaidota ir jo žmona, o birželio 20 d. tame pačiame kape palaidotas ir A. Mariūnas. Laidotuvių apeigas atliko kun. Bronius Liubinas.

Aleksandras Mariūnas buvo labai glaudžiai susijęs su lietuvių gyvenimu Vokietijoje. Jis aktyviai dalyvavo perkant Vasario 16 gimnazijai namus Schloss Rennhofe, vadovavo jų atnaujinimui, pritaikymui gimnazijai ir bendradarbiui. Nuo 1962 m. rugsėjo 9 d. iki 1965 m. birželio 16 d. buvo Vokietijos LB tarybos ir valdybos nariu bei jos reikalų vedėju. Kaip tik tuo metu buvo pastatyti gimnazijos klasių namai. Kad prie klasių pastato buvo prijungti direktoriui ir kaikiuriem kitiem tarnautojams butai, yra grynai A.

Mariūno minties įgyvendinimas, prie kurio pats Mariūnas daugiausia ir prisidėjo.

Pastaciūs namas, A. Mariūnas nebesutarė su tuolaikine krašto valdyba ir iš jos išstojo, o kiek vėliau garbės teismo buvo pašalintas net ir iš Lietuvių Bendruomenės. Nepaisant to gilaus konflikto, jis išliko iki savo mirties kaikiuri Lietuvių Bendruomenės veikėjų artimu draugu. Jo laidotuvsė buvo tartas atsisveikinimo žodis VLB krašto valdybos pirmininko vardu ir padėta puokštė gėlių.

Kun. Br. Liubinas

PETER KIVILOO, estas, paskirtas vienu iš daugialakės televizijos programų direktoriu. Jo žinioje bus ir baltiečių programa Toronte

Pasauiu netikiu, pasaka tikiu

Pomirtinė Henriko Radausko eilėraščių knyga

VYTAUTAS A. JONYNAS

(Tėsinys iš praėjusio nr.)

Iš tiesų, mums visiems kažkaip natūralu vaizduotis, kad lengvos kaip pūkelis širdies posmai, lakūs, kupini noro gyvent, kartais nupliekšti ironijos, turėjo gimti laimingų atvangų tarpniuos, pražūsus karo audrom ir siautuliui. Ir kaip nelaukta patirti, atsekant eilėraščių datas, kad tos eilės rašytos gaisrų pašvaistėje. Vienas skaidriaušų, nerūpestingiausių, chrestomatiskiausių eilėraščių „Gėlė ir vėjas“ gimė sunkiais nepriteklių laikais 1942 m. „Pavasaris“, skelbiantis meno pergalę, susidėjo į posmus Berlyne tuo metu, kai ten vyko žūt-būtinė kova, skerdynės. Kaip paaiškinti tokias vėlyvas „atrankas“? Archimedišku poeto neįautrumu ar beveik biologine negalia išlaikyti paširdziuos, kas išnešioti, kas sūbrendo, kristalizavosi, nepakeliama išskambėjo sieloni. Kai skaitai nuostabios moters Nadeždos Mandelštam prisiminimus apie savo vyrą poetą Osipą Mandelštamą („Hope against hope“), nenoroms jauti, kad ir jo atveju būta panašumo su Radausko kūrybine „epilepsija“. Gal todėl visados mums artimas Radausko posmas:

Klaūjūnas muzikas girdėjo
Balsus dangaus, vandens ir javo
Ir juos simfonijon sudėjo
Ir jį šlamėjo ir žaliavo.

Kaip bebūtų, žinodami tai, mes esame toli nuo to vaizdo, kurį perša Radausko nedraugai, nes tas nesivaldymas, spontaniškumas neturi nieko bendro su teigimu, kad poetas krapštesis su logaritminė linijute, skaičiuodamas pėdas ar „bovydamasis“ aliteracijom.

Nemažiau reikšmingas yra atskleidimas, jog trečdalis eilėraščių, išspausdintų „Strėlės dangui“, yra sukurti Lietuvoje. Tai reiškia, kad poeto pasitraukimas iš savo krašto suteikė jo posmams galimybę ateiti tautos aruodan mažiausiai trečdaliu šimtmečio anksčiau (jeigu jie būtų likę rankraščiuose anapus Geležinės Uždangos). Bergždžia, savaime aišku, spelioti, koks likimas būtų ištikęs Radauską, jei jis būtų nepasitraukęs užsienin. Kuria linkme būtų pasukus jo kūryba, perlenkta visokių „perauklėjimų“. Tik kai tenykštė oficialioji kritika prisipyrusi tvirtina, jog Radausko kūryba yra gimusi išeivijoje ar esanti „paklydusių paukščių“ dvasinio nuosmukio išraiška, verta atsiminti šį faktą. Išgelbėto iš gaisro kūdikio metafora peršasi šiuo atveju kažkaip savaime.

Kaip pavadinimas rodo, leidinin sudėti 1965-1970 m. rašyti eilėraščių. Valens nolens tenka sutikti, kad tai gyvenimo saulėlydyje kurti posmai. Kai kurie pasiekė mums nevisai užbaigto stadijoje, kaip kad pripažįsta leidinio sudarytojai. Natūralu, skaitytojai iškyla abejonė, ar vertėjo juos skelbti. Jam norisi žinoti, ar pastebimas juose poetinės įtampos silpnėjimas, ar kokios nuolaidos skaitytojui, kurių vis daugiau aptinkam išeivijoje pasirodanciuose rinkiniuose. Šie būgstavimai, mano nuomone, be pagrindo. Išspausdinti eilėraščiai yra saviti ir brandūs. Radausko kūrybingumas anaipol neišblėjęs. Savaime suprantama, kaikuriais atžvilgiais nuotaių gama, minčių posūkių linijė yra skiriasi nuo ankstyvųjų Radausko rinkinių — „Fontano“ ar „Strėlės dangų“. Mažiau juose nerūpestingumo, šelmiškumo, ramios kontempliacijos. Tačiau susitaikymo su savim, „taikos sieloj“ palaima prasišveržia ir čia visu vaiskumu kaikuriuose posmuose, kaip pvz. eilėraštyje „Juniper County“. Bet šiaip jie visuose artimesni vėlesnio periodo „Žiemos dainos“, „Zaibų ir vėjų“ ciklų eilėraščiams. Nesunku juose įžvelgti tamsėjantį poeto žvilgsnį į būitį, minorines nuotaikas.

Nedaug yra buvę kritikų, sutikusių pripažinti Radausko poeziją filosofinę gelmę. Gal tik Juozas Girmis („Lietuvių literatūra svetur“) drįso įrikiuoti poetą į „intelektualinės minties“ lyrikų grandį drauge su Nyka-Niliūnu ir A. Jasmantu. Tiesa, „visatos šaltį“, kuriuo dvelkia poeto posmai, buvo įžvelgęs ir Rimvydas Šilbajoris, kuriam priklauso taiklī pastaba: „Radauską skaityti baugu todėl, kad kartą suvokus jo mintį, ne-

begalima daugiau savęs apgaudinėti“ („Metmenys“ nr. 6, 1963).

Paskutiniuose Radausko eilėraščiuose poeto netikėjimas iliuziniu tikrovės pasauliu praskamba nemažesniu ryškumu, kaip kad ir ankstyvesniuose posmuose. Gal net ryškiau. Vėl juose aptinkam būdingą jam pomėgį jieskoti atramos ir paguodos žmogaus sukurta meno pasaulyje, šuolius į sapno, fantastikų reginių pasaulį, kuriuos iššaukia statulos, gobelenai (Vienaragis). Kaikada jie nesekmingai, nes eilėraštis tampa simbolių ir alizijų šifru, kai poetas pernelg pasiduoda pagundai parodytuot teatrinės išmonės (Ofelija). Bet tokie atvejai, kur nepakartojamų akimirkų spindesys apsisraukia abstrakcijų apnašomis, palyginti reti.

Niekad nevertelgavęs „sielos išklotinėmis“, poetas ir toliau siekia tvirtai orkestruoto posmo struktūrą, frazės muzikalumu sukurti atsiją, savo vidine gyvybe pulsuojantį kūrinį, palikdamas skaitytojui valią jį interpretuoti kaip tinkamas, išvelgti jame jį (poetą) virpinusius reginius („Olandija“, „Velnias skaito knygą“) ar jo drumstą vidų („Sugrįžimas“). Kaip ir kitose Radausko knygose, sumarguoja „Eilėraščių“ puslapiuose gaisravimai, rūstaus chaoso reginiai, atskleidžia būdingą poetui maištavimą, kurį taip įžvalgiai aptarė V. Skrupskelytė savo įvade į „Lietuvių poezija išeivijoje“ 1945-1971 m.

Zodžiu, palyginus pomirtinę Radausko eilių knygą su ankstyvesniais rinkiniais, jaučiamas poeto pasirinktos linijos tęstinumas. Nevisada, sutikim, toji lyrika lengvai perprantama. Kartais ji net šokiruoja savo vaizdų grūtimu. Bet pagaua ji savo jėga. Jauti joje išskirtiną autoriaus valią žengti savo keliu, išlikti ištikimui sau. Netgi ir išperkant visa tai rizika būti nesuprastu. Be jokių nuolaidų ar koketavimo su skaitytoju. Jauti stiprią kūrybinę asmenybę.

Jos profilį puikiai išryškina A. Nyka-Niliūnas savo įvade „Žodis pomirtinei Henriko Radausko kūrybai“. Austaas didesne dalimi išpūdziais, kurie išliko gyvi ilgus metus bendraujant, net dirbant toje pačioje įstaigoje, šis studijinis straipsnis pateikia labai gyvenimišką Radausko portretą su visais lietuviškais „karštatikeybės pripuoliais“ bei langvatikybės pripuoliais“. Visumoj pateikiami bendrieji portreto bruožai nesisikiria nuo tų, kuriuos užfiksuavo J. Blekaitis puikiame savo straipsnyje „Metmenyse“. Abu rašiniai vienas kitą papildo. Bet ten, kur Nyka-Niliūnas stabteli prie H. Radausko kūrybinių ištakų, istorinio fono detalių, jo pastabos taiklios ir naujos. Jis, sakysim, iškelia Radausko posmuose B. Pasternako poveikį, ypač jaunystės, formavimosi stadijoje. Kalbėdamas apie lūžtves, ženklusius mūsų poezijos raidą, jis teisingai, mano manymu, įžiūri dvasinę giminystę, rišusią, tegu ir silpną nvtelę. H. Radausko ir Vytauto Sirijos-Giros poeziją. Tai mažytė sasaja, kylanti iš to, kad abiejų būta ant meksfalto pražydusių gėlių (fleurs de macadam), miestinės (urbanistinės), n e molmynių dvasios žmonių, nesigailinčių ironijos sau ir pasauliui. Auto-

rius labai tikroviškai paaiškina, kodėl „permatinti čiobreliai ir papievių lyrika“ skaitytojai visai nereagavo į pirmąjį Radausko rinkinį „Fontaną“. sakydamas, kad jaunam poetui stigo ne vien akiplēšikumo, bet ir stiprių plaučių: „Triukšmingam to meto literatūrinį „kovų“ fone, norint būt išgirstam, reikėjo kalbėti garsiai, o kartais net šaukte šaukti“.

Itin pravartus skaitytojui yra Radausko nuodėmių atskleidimas; jo panieka visiems vaizbūniškos prigimties padarams, nesidomintiems menais „biurgeariams“, jo manija būtinai pradėti kalbą vien apie impresionistus, baroko muziką, poeziją; jo dovana pliekt iš atminties išstisus posmus savų ir svetimausių poetų. Nemažiau vertingas išvardinimas rašytojų, kuriuos velionis laikė pagarboj, ir tų, kurių jis nevertino. Neretai be jokio pagrindo.

Zodžiu, Nykos-Niliūno straipsnio dėka H. Radausko figūra išnyra skaitytojui ne kaip koks „balvonas palivotas“, bet kaip gyvas, protarpiais artimas, protarpiais tolimas žmogus. Viena tačiau būtina prisiminti, nes tai lengvai išslysta iš regėjimo lauko, Nyka-Niliūnas piešia Radauską tokį, kokį jis sutiko tam tikrame gyvenimo tarpsnyje. „Perdėtai intensyviu trumparegiu žvilgsniu stebintį krintančius parke lapus. „menų-alkoholiką“, kurio vienišumas, atsiskyrimas, rėliškumas tolydzio „vis didėjo, iš dalies dėl progresuojančio amžiaus“. Kitaip sakant, jaunystės Radauskas lieka prietemyje. Bet savo paskirti pateikti skaitytojui be moksliško žargono, be mandrių išraičių pomirtinėje poezijos knygoje spausdinamus eilėraščius Nyka-Niliūnas atliko pasigėrėtinai.

Apšauktas šalto blizgesio poetu, estetu, Henrikas Radauskas iškyla leidinyje spausdinamų straipsnių dėka kaip karštakraujis, karštasielis žmogus, savotiškas Hidalgo, kuris visą savo gyvenimą rungėsi su buities absurdiškumu, siekdamas savo egzistenciją įprasinti trojyje, meno kūrinėje. Vienintelėje vertybėje, išskiriančioje dvikojį padarą nuo kitos kūrinijos. Ir, matyt, likimo buvo tapti lemta, kad pomirtiniam leidinyje aptinkam jo poema prozų „Bonnard“, kurią drąsiai galėtumėm pavadinti H. Radausko autoportretu.

Henriko Radausko gyvenimo kova galėtų irgi būti taip pat glausiai aptarta: nutildyti rekmingus perspektyvos dėsnius, kad paklusni kaip šuo erdvę gultų į braižo ir popieriaus prijaukintą erdvę. . . dešimt metų ar daugiau jieskoti spalvos eilėraščiu, poetinė tiesai. Paskui vieną dieną išeit, padėjus akinius ir plunksną, kad kaip Bonnardo drobė jo posmai liktų byloti mums apie jo neramos sielos gėlmes ir kūrybinį alkį.

Bet Vytauto Sauliaus dėka mes ir būsimosios kartos turim dabar patikimą „vade mecum“ į tą keistą, skambų pasaulį.

Henrikas Radauskas. EILERASČIAI (1965-1970). Pomirtinė poezijos knyga. Spaudai paruošė ir pastabomis palydėjo Jurgis Blekaitis. Įvadą parašė Alfonsas Nyka-Niliūnas. Išleido Vytautas Saulius. Chicago 1978. Sukrauta „Litho Art Studio“. 3143 Lowe Avenue, Chicago, Illinois 60616. USA. Kaina — \$6.

BONNARD

Pamišusi Morta kiauą dieną maudosi vonioj, ryja žalią mėsa. Bonnard'as prisiega drobę prie sienos. Rėksmingi matematinės perspektyvos dėsniiai nutila, paklusni kaip šuo erdvę gula į du matavimus.

Vonios kambarys, pusręžti stalas, sodas už lango virsta muzikinėm mozaikom, arabų pasakom, magiškom juveljūrų vitrinom.

Tualeto buteliai, katės ir buketai, asociai ir medžiai žaidžia daugia-
pasmų žaidimą, siepiasi už spalvų, nusigaudantis linija dingsta. Kobalto geltonumas, ultramarinas, blyškios mėlynės lašai, vos gimusi žalia ir nuodingas žalumas.

Krūmas skleidžiasi cinoberiu, oranžniais ruožais: paplūdes kaip iš k'biro, ant jo liejasi fioletas.

Dešimt metų skirta raudonai spalvai surasti, gaisrai nurimo staltiesės mėlynėje.

Pabaigė darba, jis nusiėmė akinius plieniniais rėmeliais, padėjo tepuką ir išėjo.

Atsiųsta paminėti

MANO LIETUVISKA SPALVINIMO KNYGA I ir II sąsiuviniai (My Lithuanian Coloring Book vol. I and II. Redagavo Mykolas Drunga ir Gintaras Karosas. Ilustracijas piešė Danas. Išleido 1979 m. „Baltic Enterprises“, P.O. Box 8241, Boston, Mass. 02114, USA. Sąsiuvinų kaina — po \$2.50, JAV, persiuntimas — po 25 ct. už sąsiuvinį.

J. Venclova, LIETUVOS POLITIKA. Išdavos ir sugestijos. 1979 m., 119 psł.

PLUNKSNA. Ročesterio lituanistinės mokyklos metraštis 1978-1979 mokslo metai. Redagavo Raimundas J. Kiršteinas. viršelį piešė Laurynas A. Vismanas, spausdino (duplikatoriumi) B. Krokys. 60 egz., 24 psł.

MOTERIS. Lietuvių moterų žurnalas. 1979 m. kovas-balandis. Redaktorė — N. Kulpačienė, administratorė — Br. Pabedinskienė (1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada). Metinė prenumerata — \$7.00, garbės — \$10.00.

RYMANTAS-JONAS PETRAUSKAS, baigęs daktaro laipsniu psichologiją Windsoro universitete. Ten jis yra gavęs ir kitus akademinius laipsnius iš psichologijos, būtent, bakalauro ir magistro. Jo specialybė — klinikinė neuropsichologija. Šioje srityje jis yra atlikęs visą eilę tyrimų laboratorijose, ligoninėse, institucijose ir paršęs keletą mokslinių darbų bei juos skaitęs moksliniuose suvaizavimuose ir išspausdinęs atitinkamuose leidiniuose. Kurį laiką dirbo Windsoro un-te asistentu, instruktoriumi ir lektoriumi, Sarnia-Lambton Centre, Harperio ligoninėje Detroito. Šiuo metu dirba Toronte kaip psichologas invalidų vaikų institucijoje (Crippled Children Centre). Jis yra šios tarptautinės neuropsichologų draugijos, Kiek laikas leidžia, dalyvauja lietuviškoje veikloje. Buvo nuvykęs į Pietų Ameriką padėti tenyščiam lietuvių jaunimui

Ištrauka iš Rilkės kūrybos

Sakmė apie Korneto Kristupo Rilkės meilę ir mirtį

RAINER MARIA RILKE

Tai ištrauka iš ilgesnio autoriaus kūrinio, kurį išvertė į lietuvių kalbą poetas H. NAGYS, o iliustravo dail. T. VALIUS. Pastarasis vertimo tekstas net ranka buvo išrašęs, bet tie originalai dingso spautuvėje. Nors dail. T. Valius jau mires, bet suplanuotas leidinyje numatomas išleisti vertėjo pastangomis. RED.

Jojame, jojame, jojame, per dienas, per naktis, per dienas. Jojam, jojam, jojam.

Ir dvasia jau visai pavargę, ir ilgesys toks bekrasčis. Nebesimato kalnų, tik tai kartais vienišas medis. Lyg niekas nedrįstų atsistoti. Svetimos lūšnos gūžį prie užakusių šulinių. Jokio bokšto aplinkui. Ir nuolat tas pats reginys. Net akių neberegėja. Tik tai kartais, nakčia, atrodo kelias tarsi pažįstamas. Gal būt tamsoje vėl grįžtam tuo pačiu keliu, kuriuo tapo vargingai, po svetima saule, buvom nujoję? Gali būti. Saulė čia šutri, kaip pas mus pačiam viduvasary. Bet mes juk atsisveikinome vasarą. Moterų rūbai dar ilgai svytėjo žalioj žaľumoj. O dabar jau ilgai jojame. Taigi turėtų būti ruduo. Bent ten, kur liūdnos moterys prisimena mus.

* * *

Jis bėga lenktynių su liepsnojanciom salėm, pro duris, kurios griebia jį rankom ugninėm, laiptais, kurie jo plaukus apsvilina, kol pagaliau išsiveržia iš rūkstancijų rūmų laukan. Kaip apalpusią baltą moterį neša jis vėliavą ant savo rankų. Ir žirgą atranda, ir skrenda kaip riksmas: pro viską, kas kelia pastoro-

"Gyvenimo kelias"

Šiuo vardu Stepas Paulauskas išleisdino savo parašytą autobiografiją. Autorius gražiai, gal tik trumpamai aprašo savo odiseją nuo gimtosios Zemaitijos iki Cicero, Cikagos priemiesčio. Drausmingas kariūnas, sąžiningas tarnautojas, pasišventęs atsikuriančiai Lietuvai, tikėjęs daug nuveikti savo tautos gerovei. Bet jo laukė kiti uždaviniai. Karo nublokštis į Vokietiją, neprisirioję prie siauro stovyklų gyvenimo — pirmuoju transportu atvyko į Belgijos anglių kasyklas, kur jo ir jo šeimos laukė neįprastas darbas bei svetimos gyvenimo aplinkybės. Stepas kariškio ištvermingumu dirbo ne tik savo jaunos šeimos išlaikymui, bet ir savo bendradarbių lietuvių organizavimui — rengė minėjimus, pobūvius, lietuviškas pamaldas, ejo Belgijos Lietuvių Bendruomenės pirminko pareigas, prisidėjo prie Belgijos lietuvių laikraščelio „Gimtoji Salis“ leidybos. Nuotraukos liudija, kokius darbus ir kokiąs sąlygas jam teko atlikti. Jos rodo, kaip atrodė angliakasybos lietuvis, išlindęs iš tamsių ir purvinių kasyklų urvų.

Sumažėjus lietuvių skaičiui Belgijoje, autoriui atvyko į Kanadą ir apsigyveno neturtingame Montrelio kvartale, kur dirbo smulkiame biskvitių fabrike. Gavęs vizą, išvyko į Cikagą ir galutinai įsikūrė Cicere, didžiausiame Cikagos priemiestyje, kur yra daug apsigyvenusių

vyresnės ir jaunesnės kartos lietuvių. Du sūnus išleido į augstuosius mokslus. Nors jau dėl amžiaus iš darbo pasitraukė, tačiau energijos ir ryžto netrūksta veiklai įvairiose organizacijose. K. J. A.

Stepas Paulauskas GYVENIMO KELIAS. „Draugo“ spaustuve, Cikaga 1979 m., 69 psł. Knyga gaunama pas autorį: S. Paulauskas, 1516 So. 49th Ave., Cicero, Ill. 60650, USA. Kaina — \$2, siunčiant paštu — \$2.50.

DALIA BARZDZIUTĖ, šiais metais baigusi komercinius bei finansinius mokslus bakalaures laipsniu Torontose universitete. Taip pat yra baigusi šeštadieninę Maironio mokyklą, augstesnius liuanistinius kursus Toronte ir Pedagoginį Lituanistikos Institutą (neakivaizdinį skyrių) Cikagoje, „Gintaro“ ansamblio šokėja, Stepo Kairio muzikinio vieneto kanklininkė

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

JAV LB KULTŪROS TARYBA pernai rudenį paskelbė dramos konkursą. Vertintojų komisijon pakviesti: Jurgis Blekaitis, Antanas Vaičiulaitis, Alfonsas Nyka-Niliūnas, Juozas Palubinskas ir Kazys Almenas. Konkursui skirti kūriniai siunčiami iki š. m. lapkričio 15 d. A. Vaičiulaičiui. 9307 Chanute Dr., Bethesda, Md. 20014, USA. Numatyta neskaldoma \$1.500 premija, kuriai \$1.000 parūpino JAV Lietuvių Fondas, \$500 — JAV LB kultūros taryba. Tema paliekama autorių nuožiūrai, bet pageidaujama, kad kūrinys sudarytų bent vidutinio ilgio spektaklį. Rankraščiai pasirašomi slapvvardžiu, atskirame užklijuotame vokelyje pridedant autoriaus vardą bei pavardę, adresą ir telefono numerį. Ant vokelio užrašomas dramos pavadinimas ir autoriaus pasirinktas slapyvardis. Bus atplėštas tik konkurso laimėtojo vokelis, atskleidžiantis jo tapatybę.

DAIL. VYTAUTAS K. JONYNAS savo kūriniams papuošė atnaujintą Sv. Augustino katedrą Bridgeporte, Conn., pastatytą prieš 111 metų. Katedros atnaujinimas buvo susietas su sidabrine vyskupijos sukaktimi. Dail. V. K. Jonyną pasirinko vysk. W. Curtis kaip pasižymėjusį šventovės dekoratorių, pagal kurio projektą buvo įrengta ir lietuvių koplyčia Vatikane, Sv. Petro bazilikoje. Dail. V. K. Jonynas Sv. Augustino katedrai sukūrė centrinį Prisikėlusio Kristaus bareljefą, apsuptą spalvotos mozaikos spinduliais. Jis taigai pertvarkė šoninį altorių, papuošdamas jį Vaikelio Jėzaus bareljefu, katedros sakyklą ir krikščyklą. Šiai vyskupijai priklauso ir lietuvių Sv. Jurgio parapija, vadovaujama klebono kun. Prano Prancaus.

LB BOSTONO KULTŪROS KLUBAS paskutinį kartą šį sezoną buvo susirinkęs birželio 2 d. Paskaita „Tautotyra ir sienos“ skaitė etnografinės specialistas Antanas Mažiulis. Tautotyrą jis laiko labai svarbiu ginklu etnografinėms Lietuvos sienoms ginti, nors juo nepriklausoma Lietuva nepasinaudojo. Pasak A. Mažiulio, rusai, lenkai ir vokiečiai, net remdamiesi suklustotais duomenimis, išliko pretenzijai į savo etnografinės žemes, kurias iš tikrųjų yra mūsų. Tai jis irrodė tiose srityse kilusiais ir ten vartotais lietuviškais žodžiais — girgždute, žagre, medžių pavadinimas, maisto patiekalas. Kultūros klubui šį sezoną vadovavo inž. A. Girnius, o sekantį — vadovaus inž. A. Zikas.

XI-SIS LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJOS SUVAIZI-VIMAS įvyks rugpjūčio 31 — rugsėjo 7 d. Cikagoje. Pagrindinis dėmesys jame teks Vilniaus akademijos bei universiteto 400 metų sukakčiai. Į suvaizavimo rėmus įsi-jungs apžvalginė dail. Telesforo Valiaus darba paroda, kurią M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo Cent-re, surengs Lietuvių Dailės Institutas, talkinamas velionies bičiuliu. Dail. T. Valius mirė 1977 m. gruodžio 1 d. Toronte, Kanadoje. Apžvalginė paroda tikimasi sutelkti pagrindinį dail. T. Valiaus palikimą, atspindintį visą jo gyvenimą.

VINCAS KRĖVE-MICKEVICIUS mirė 1954 m. liepos 7 d. Filadelfijoje. Sidabrinę jo mirties sukaktį lig šiol tepaminėjo „Santara-Sviesa“ Cikagos Jaunimo Centro kavinėje surengta kultūrinė vakaronė. Dėl renginiam nepatogaus vasaros laikotarpio buvo pasirinkta ankstyva pavasario data — gegužės 11 d. Paskaita apie V. Krėvę bei jo kūrybą skaitė dramaturgas Kostas Ostrauskas. Jaunystės atsiminimais apie keliones po Vilniaus kraštą su V. Krėvės dalijosi Dalia Sruogaitė-Bylaitienė. „Raganaiš“ ištraukomis minėjimą papildė aktorė Nijolė Martinaitytė. Tikėkimės, kitos lietuvių kolonijos didįjį mūsų literatūros žvaizdą prisimins rudeniniuose savo renginiuose.

AMERIKOS KRIKSCIONIŲ FILOSOFŲ DRAUGIJA, įsteigta prieš keletą metų ir jungianti abiejų Amerikos kontinentuose gyvenančius filosofus, savo tarptautinį kongresą rengia š. m. spalio 21-28 d. d. seniausiam Argentinos universitetui Kordoboje. Kvietusį paskaitininkų kelionės išlaidas apmokės Argentinos vyriausybė. Ju tikimasi susilaukti apie 50 iš įvairių pasaulio šalių. Kongrese bus prisiminta popiežiaus Leono XIII enciklikos „Aeterni Patris“ 100 metų sukaktis. Bus nagrinėjami aktualūs dabarties klausimai amžinybų tiesų šviesoje. Tarp jų yra ir lietuviams aktuali tema „Teisnūgumas ir marksizmas dabartiniam gyvenimui“, kurią galima suskaidyti į smulkesnes temas. Rengėjai ragina visus kvalifikuotus asmenis atsi-
liepti. Ju mokslinio lygio rašiniai, apie 5 puslapių apimtės, bus paskelbti „Kongreso Darbų“ leidinyje. Oficialios kongreso kalbos — ispanų, prancūzų, anglų, bet galima taip pat rašyti vokiškai ir itališkai. Dalyvių registruoja ir informacijas visais kongreso klausimais teikia: Prof. Alberto Caturrelli, Artur M. Bas, 366, 5000 Cordoba, Argentina. Tikimasi, kad kongrese aktyviai dalyvaus ir keli lietuviai. Jis jiems yra puiki proga iškelti skaudžiasias savo katalikiškos tautos problemas.

RESPUBLIKINĖ BIBLIOTEKA Vilniuje velionies dail. Stasio Krauskos 50-tųjų gimimo metinių progą surengė jo grafikos darbų parodą ir atsiminimų vakarą. Atsiminimais dalijosi: F. Bieliauskas, J. Nekrošius, K. Bogdanas, V. Kalinauskas, R. Vabalas, E. Pronskus, R. Jonašas, R. Tonkūnas. Concertinę vakaro dalį užpildė styginis Vilniaus kvartetas — A. Vainiūnaitė, P. Kunca, D. Katkus ir A. Vasiliauskas. Programai vadovavo rašytojas M. Sluckis.

DVIDESIMTAJĮ PAVASARINĖ REČITALI vilniečiams surengė Vilniaus operos tenoras Virgilijus Noreika. Dviejų dailių rečitalis buvo pradėtas F. Schuberto, A. Stradellio, U. Giordano kompozicijomis, lietuvių kompozitorių kūriniams, Glinkos romansais. Antrojoje dalyje V. Noreika dainavo arijas iš F. Cileo „Arlietės“, G. Donizetti „Meilės eliksyro“, R. Leoncavallo „Pajacų“ bei kitų operų, jas papildydamos lietuvių ir užsienio kompozitorių dainomis. Akompanavo pianistė Zaneta Noreikienė ir kamerinė Vilniaus operos orkestro grupė, diriguojama Jono Alekso.

AKADEMINIS JANIO RAINIO DAILES TEATRAS Rygoje savo repertuarą papildė Justino Marcinkevičiaus „Mindaugu“. Spektaklį paruošė vyr. rež. A. Lininis. Latviams Mindaugas yra pažįstamas ir J. Rainio tragedijos „Indulis ir Arija“. Kelis sezonus J. Rainio teatre buvo vaidinama J. Marcinkevičiaus poemos „Siena“ inscenizacija, pastatyta taip pat vyr. rež. A. Lininis.

AUKSTESNIŲ MUZIKOS, VIDURINIŲ MENO IR KULTŪROS mokyklų muzikinių specialijų mokslėivai varžėsi Vilniuje, Kaune, Šiauliuose ir Klaipėdoje įvykusiame konkurse. Keturias pirmas vietas laimėjo Vilniaus J. Tallat-Kelpšos aukstesniosios muzikos mokyklos atstovai — birbynininkas K. Mikiška, kanklininkė V. Jakelaitytė, akordeonistė O. Mikolaitytė ir dainininkė Z. Martinavičiūtė. Pianistų laureatu tapo Vilniaus M. Čiurlionio meno mokyklos vienuoliktokas I. Ibelgaubtas, smuiklininkų — dešimtoje I. Armonaitė. Dvi pirmas vietas iškovojo Klaipėdos S. Simkaus aukstesniosios muzikos mokyklos ketvirtiekursiai: R. Rūkas — varinių pučiamųjų instrumentų grupėje, A. Gulbinas — liaudies instrumentų grupėje. Choro dirigentų grupėje dvi į vietas pripažintos — Kapusko (Marijampolės) kultūros mokyklos ketvirtiekursiui G. Stoniui ir Panevėžio J. Švedo pedagoginės mokyklos ketvirtiekursiui G. Jakubėnui.

DAIL. BRONŲS VALANTINAITES-JOKUBONIENES visą birželio mėnesį trukusį gobelenų ir batikos parodą įvykdo Švedijos sostinėje Stockholme, kur buvo surengtos Sovietų Sąjungos — Švedijos kultūros dienos. Švedus žavėjo jos gobelenai „Kriauklės“, „Vėjas“, „Keliai“. Apie šią parodą specialias laidas transliavo Švedijos televizija ir radijas, rašė spauda. Dienraštis „Dagens Nyheter“ pabrėžė puikią gobelenų kompoziciją, spalvų darną, gilą alegorinę prasmę.

TELSIŲ KRASTOTYROS MUZEJUS ant kalniuko už Mascio ežero atidarys savo buities skyrių, kurin jau perkelta 17 pastatų, sudarančių kelias ūkininkų sodybas, ir vienas vėjo malūnas. Visi šie pastatai priklauso XIX š. pabaigai ir XX š. pradžiai. Į Telsius jie atvežti iš nusausinamų Žemaitijos plotų.

RESPUBLIKINIŲ MOKSLO IR TECHNIKOS premijų kandidatų sąrašą yra nemažas mokslininkų būrys. Fizikos, matematikos ir chemijos skyriuje premijuoti siūlomi: R. Dagys — už aktyvųtytį ir magnetinių kristalų teorinį tyrimą; V. Paulauskas — už ribinės tikimybių teorijos teoremas Banacho erdvėse; A. Levinskas — už aluminio elektronų sodinimo iš eterinių elektrolitų procesų tyrimą. Technikos mokslų kandidatai: 1. Ugniai atsparių medžiagų tyrimo metodų bei įrengimų komplekso sukurimas ir panaudojimas — R. Abraitis, V. Dauknys, J. Jurėnas, K. Kazakevičius, J. Majauskas, A. Peras. 2. Acetatinis ir triacetatinis kompleksinių siūlų gamybos tobulinimo ir kokybės gerinimo mokslinių-tiriamųjų darbų ciklas — V. Grabauskas, J. Lazauskas, A. Lukošaitis, J. M. Mackevičienė, A. Matukonis, Z. Sakalauskas, A. Spudulis, J. Šliažas, J. Zdanavičius, R. Ziemiels. 3. Elektroninės aparatūros konstrukcinių mazgų automatizuoto techninio projektavimo teorijos ir metodų sudarymas bei jų įdiegimas liaudies ūkyje — L. Abraitis, R. Seinauskas. 4. Kalbos signalų ir akustinių triukšmų automatinės analizės bei atpažinimo metodų tyrimas ir aparatūros sukurimas — A. B. Čitavičius, A. R. Gudonavičius, P. Kemėšis. 5. Kompleksiškai mechanizuotos ESM blokų gamybos, panaudojus automatizuotą technologinių procesų valdymo sistemą, sukurimas — J. Makarevičius, A. Mikelkevičius, A. Minelga, M. Stapulionis, K. J. Šimonis. 6. Vadovėliai — „Automatikos ir gamybinių procesų automatizavimo pagrindai“, „Gamybos procesų automatizavimas“ — V. Aleksa, S. Dailidė, J. K. Staniškis. V. Kst.

R. CHOLKAN & CO. LTD.
REAL ESTATE**JANE-ANNETTE**, atskiras mūrinis, 5 kambarių vienaauštis; garažas su plačiu privačiu įvažiavimu, gražus kiemas; prašoma kaina — \$64.900.**RUNNYMEDE-BLOOR**, 8 kambariai per du auštus, atskiras namas, vandeniu-alyva šildomas; dvigubas garažas su privačiu įvažiavimu; gražus vaizdas.**SOUTH KINGSWAY**, didžiulis, vos keleto metų senumo 6 kambarių vienaauštis (backsplit); pilnai užbaigtas rūšys, 3 prausyklos, garažas su privačiu įvažiavimu.**HIGH PARK-BLOOR**, originalus 6 butų, atskiras, mūrinis pastatas (sixplex); maždaug 20 metų senumo, 3-jų ir 2-jų miegamųjų; garažai su privačiu įvažiavimu, vieta 6 automobiliams; gauna apie \$26.700 metinių pajamų; vandeniu-alyva šildomas.**JANE-BLOOR**, 17 kambarių, atskiras, originalus tributas, vandeniu-alyva šildomas, vos keliolikos metų senumo.**SWANSEA-SOUTH KINGSWAY**, atskiras 7 kambarių namas, 3 prausyklos, 4 kambariai pirmae augstas; užbaigtas rūšys; maždaug 6 metų senumo; garažas su privačiu įvažiavimu; prašoma kaina — \$89.500.**INDIAN RD.-BLOOR**, 13 kambarių mūrinis namas, 5 prausyklos, 5 virtuvės, garažai; gauna per \$12.000 metinių pajamų; netoli Lietuvių Namų.

Skubiai reikalingi namai pardavimui.

Nemokamas įkainojimas.

18 įstaigų jūsų patarnavimui Toronto ir Ontario provincijoj.

P. KERBERIS,

2336 BLOOR STREET WEST

tel. 763-5555

namų 239-5923

VIDA PETKEVICIUTE, torontiško "Vilniaus" paviljono karalaitė "Miss Vilnius", gražiai ir uoliai atstovavusi lietuviams Nuotr. St. Dabkaus

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

leistas pilnas žodis derybose dėl naujos konstitucijos. Jon indėnai nori būti įrašyti kartu su angliais ir prancūzais kaip dabartinės Kanados kūrėjai, turintys lygias teises. Nei Britanijos parlamentas, nei lordų rūmai Kanados indėnų delegacijos nesutiko priimti. Jie taipgi nebuvo įsileisti ir į Buckinghamo rūmus pas karalienę Elzbietą.

Amerikiečių erdvių stotis "Skylab", 79 tonų, orbitoje aplink Žemės rutulį išbuvusi pusę metų, artėja prie Žemės ir su atmosfera greičiausiai susidurs liepos 11-12 d. d. Amerikiečių NASA agentūros mokslininkų duomenimis, didžioji "Skylab" dalis sudegs erdvėje, bet pro atmosferos dangą gali prasiskverbti apie 500 didesnių ir mažesnių dalių. Kaikuriuose orbitose "Skylab" praskrenda virš Vankuverio, Kalgaro, Vinipegio, Toronto, Otavos ir Montrealio. Problema sudaro faktas, kad mokslininkai iš anksto negali nustatyti tos lemtingos paskutinės orbitos. Jie betgi stengiasi "Skylab" stotį nukreipti nuo tirščiau apgyventų vietovių pasaulyje, ypač Indijos. Pasak mokslininkų, yra tik viena galimybė iš 600 bilijonų, kad kuri nors liekana gali pataikyti į žmogų. Didesnė grėsmė žmogui sudaro žaibas perkūnijos metu. Pataikymui į žmogų jie duoda vieną galimybę iš 3.000 kartų. "Skylab" stotis neturi radioaktyvių medžiagų, kokias turėjo Kanados šiaurėje nukritęs sovietinis erdvių satelitas.

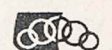
Naujas Kanados nedarbo draudos įstatymas, parlamento priimtas 1978 m. pabaigoje, įsigaliojo š. m. liepos 1 d. Jis suvaržo draudos išmokų gavimą didesnių kvalifikacinių darbo savičių skaičiumi. Spėjama, kad dėl šio įstatymo nedarbo drauda šiemet negalės pasinaudoti apie 214.000 kanadiečių. Provincinės vyriausybės nuogastauja, kad tie kanadiečiai bus priversti prašyti socialinės gerovės pašalpų iš provincijų, gerokai padidindami pastarųjų išlaidas. Prie provincinių gerovės pašalpų federacinė vyriausybė kasmet prideda \$440 milijonų. Lig šiol nedarbo draudai gauti užtekda 10-12 kvalifikacinių darbo savičių, o dabar reikės penkių mėnesių.

Benzino trūkumas sudaro nemažą problemą komerciniam Floridos departamentui dėl ryškiai pastebimo kanadiečių turistų skaičiaus sumažėjimo. Kanadiečiai kasmet Floridoje palikdavo apie \$700 milijonus, o trečdalis jų ten viešėdavo vasaros mėnesiais. Dabar didžiąją tokių turistų dalį nuo kelionės Floridon atbaido benzino pardavimo suvaržymai JAV valstijose. Komercinis Floridos departamentas Torontan buvo atsiuntęs specialią savo delegaciją. Jos nariai aiškino, kad Ontarijo gyventojai ir dabar gali atvažiuoti automobiliais Floridon, tačiau tokią kelionę reikia

kitaip planuoti. Jos nebus galima atlikti be sustojimo, keičiant vairuotojus. Turistams patariama atsisakyti kelionės nakties metu ir savaitgaliais. Po 6 v. v. daug kur uždarnos benzino stotys, o savaitgaliais jaučiamas didesnis jo trūkumas. Jie taipgi pataria kelionėje vengti didžiųjų miestų, naudotis pagrindiniais greitkeliais ir įieškoti benzino, kol dar tankas yra pusiau pilnas. Pačioje Floridoje benzino esą pakankamai. Jos greitkelių stotys taip pat yra aprūpintos didesniu benzino kiekiu.

JAV prez. J. Carteris šį rudėnį apsilankys Kanadoje. Oficiali pakvietimą jis gavo iš premjero J. Clarko Tokijo mieste, kai ten vyko septynių laisvojo pasaulio šalių vadų ekonominė konferencija. Vizito detalės tebėra nesutartos, tačiau spėjama, kad prez. J. Carteriui bus leista tarti žodį Kanados parlamente. Tai bus pirmoji jo kelionė į Kanadą. Su prez. J. Carteriu du kartus Baltuosiose Rūmuose susitiko buvęs premjeras P. E. Trudeau. Paskutinis JAV prezidentas, lankęsis Kanadoje ankstyvą 1972 m. pavasarį, buvo R. Niksonas.

Teismas Otavoje paskyrė du mėnesius kalėjimo ir \$4.000 baudą kaimyninio Richmondo gydytojų dr. D. Youngui už Ontario sveikatos draudos OHIP piktnaudžiojimą. Iš jos minėtasis gydytojas neteisėtai yra gavęs \$8.000 nuo 1976 m. gegužės iki 1977 m. birželio. Šią sumą jis dabar taip pat turės grąžinti OHIP draudai. Apgaulėn išvėlusio jo žmona Leah, registruota medicinos sesuo, gavo suspenduotą bausmę. Jiedu pateikdavo sąskaitas OHIP draudai už fiktyvius vizitus pas ligonius nakties ir savaitgalio metu.

SPORTAS

SAUDYMO SPORTAS

Saudymo sekcija, SALFAS vadybėje sudaryta saudymo sekcija, kuriai vadovauja: Balyas Savickas, vadovas (2004-340 Dixon Rd, Weston, Ont., M9R 1T1); Juozas Zavyas, mažojo kalibro šautuvų koordinatorių; Vytautas Tamulaitis, pistoleto (rankinių ginklų) koordinatorių. LSST Vilniaus rinktinė Kanadoje praneša, kad saudymas įvyks Hamiltono Lietuvių Medž. ir Žukl. "Giedraicio" saudykloje 1979 m. rugpjūčio 19 d., 1 v. p. p. Bus saudoma be diržų: šautuvo svoris — 5 kg, arba lengvesnis, atstumas — 50 jardų; vyrų ir jaunimo grupėse, po 20 šūvių iš trijų padėčių. Šautuvų kal. — .22. Mokestis vyrams — \$3, moterims ir jaunimui, \$1.00. Koordinatorių — J. Zavyas.

Baltiečių saudymo varžybos — 1979 m. rugsėjo 15—16 d. d. Hamiltono Lietuvių Medž. ir Žukl. "Giedraitis" ūkyje. Saudymo varžybos ruošiamos iš maž. kal. šautuvų, pistoleto ir šratinių šautuvų. Programa: rugs. 15 d. a. English Match, b. Free Rifle, c. Sporting Rifle. Rugsėjo 16 d. a. Free Pistol, b. Standard Pistol, c. Trap.

Šiame kontinente jau daug metų Detroitas dominuoja mažojo kalibro šautuvo varžybose ne tik lietuvių tarpe bet ir Mėčigano valstijoje. Iš Omahos gabus jaunuolis rodė savo

Ateitininkų žinios

Stovykla Wasagoje prasidės liepos 15, sekmadienį. Tėvai prašomi nevežti vaikų šeštadienį, nes nebus priimami ir jų niekas nesaugos. Sekmadienį prašome atvežti prieš 11 v., nes nuo 9 iki 11 v. jie bus registruojami. Mišios stovykloje bus 11 v., o tuoj po Mišių įvyks stovyklų atidarymas.

Stovyklautojų amžius — nuo 7 iki 18 metų. Visa stovykla bus suskirstyta į dvi grupes pagal amžių. Į stovyklą nesivežti radijo priimtuvų, jokių "komikų" ar kortų, nes tie dalykai bus vadovybės paimami. Kas turi kokius muzikos instrumentus, prašome atsivežti. Nori dar gauti informaciją apie stovyklą prašomi kreiptis į dr. O. Gustainienę.

Skautų veikla

• "Vilniaus" stovyklų registracija pratęsiama iki liepos 15 d. Vietinių vadovai-ės labai prašomi neatidėlioti ir savo narius paraginti tuojau registracijos lapus siųsti ps. Sandrai Kazilevičiūtei, P. O. Box 120, Concord, Ont. L4K 1B2.

• "Rambyno" tunto draugininkai metinės veiklos planus sudaro iki rugsėjo 11 d. ir juos įteikia tunti-ninkui. Planus sudarant, bus gera proga su skiltininkais tartis ir kaiką praktiškai išbandyti "Vilniaus" stovykloje.

• Kanados rajono vadas v. s. V. Skrinškas, abu vadeivos — s. L. Gvil-dienė, v. s. L. Kalinauskas ir v. s. C. Senkevičius liepos 1 d. aplankė stovyklaujančius Londono Simono Daukanto vietininkijos skautus-tus, kurių iš viso buvo 21. Nors visą dieną lijo, bet nuotaiką svečiai rado saulelę. Tai nuopelnas tokių pasiaukojančių vadovų, kaip vietininkas s. Dragūničius ir v. s. L. Eimantas. Tie du vadovai yra ašis, apie kurią jau daug metų sukasi Londono skautų veikla. Į talką jiems dabar atėjo sesė Baliūnienė, kuri rūpinasi skautėių veikla. Valgyklos pastate kun. klebonas J. Staškus atnaušo šv. Mišias ir pasakė jaunimui su-prantamą pamokslą. Po pamoklų rajono vadovybės nariai trumpai pasveikino stovyklautojus ir įteikė do-vaneles. Tokia trijų dienų stovykla Londono skautiškam jaunimui yra jau tradicinė, nes rengiama kasmet. Praeina tyliai, bet labai naudingai. C. S.

sugebėjimus per PLSZ Toronto, 1978 m. spalio mėn. "American Rifleman" žurnalo 38 psl. buvo įdė-ta Diane Klimas nuotrauka su įra-šu: "Little lady, big shooter"; she re-turned to Ft. Benning the winner of 1978's award for the Women's High Power Rifle Champion". Inf.

SPORTAS LIETUVOJE

Aukso medali iš XXI-jų Europos vyrų krepšinio pirmenybių Torine, Italijoje, parsivežė Kauno žalgirietis Valdemaras Chomicius, žaidęs So-vietų Sąjungos rinktinėje. Paskuti-ni kartą iš tokių pirmenybių sura aukso medaliu Lietuvon buvo grįžęs Modestas Paulauskas 1971 m. Meda-li Italijoje būtų laimėjęs ir kitas kaunie-tis — Sergejus Jovaiša, bet jį ištiko skaudūs nesėkmės. Paskuti-nėje treniruotėje susižeidęs koją, negalėjo dalyvauti pirmenybių ko-vose. Pirmenybių favorite buvo lai-koma Jugoslavija, Europos krepšio-nio čempione tapusi tris kartus iš eilės. Ši karta Jugoslavijai teko tik bronzos medalis. Baigminė kova dėl aukso medalio vyko tarp Sovietų Sąjungos ir Izraelio rinkinių. Ją pa-lęginti nesunkiai 98:76 rezultatu laimėjo sovietai. Pirmenybėse daly-vavo 12 komandų, kurios pagal savo pajėgumą išsiriškavo šia tvarka: 1. Sovietų Sąjunga, 2. Izraelis, 3. Ju-goslavija, 4. Cekoslovakija, 5. Itali-ja, 6. Ispanija, 7. Lenkija, 8. Pran-cuzija, 9. Graikija, 10. Olandija, 11. Bulgarija, 12. Belgija. Pastaroji ne-laimejo nė vienerių rungtynių. V. Chomicius Europos vyrų krepšinio pirmenybėse dalyvavo pirmą kartą. Perna su Sovietų Sąjungos rinkinte jis tapo Europos jaunimo krepšinio čempionu. Krepšinį žaisti yra pradėjęs būdamas gimnazistu VIII klaseje.

Pabaltijo rankinio pirmenybės buvo surengtos Leningrade, dalyvau-jant ir šio miesto rinktinėms. Pirmenybės laimėjo Lietuvos moterų ir vyrų rinktinės. Moterys nugalėjo latves 30:13, estės — 26:10, lenin-gradietės — 17:16. Vyrų susitikimą su latviais laimėjo 40:19, su lenin-gradičiais — 27:23, su estais — 29:24.

Lietuvos plaukimo pirmenybėse Kauno "Pluošto" baseine dalyvavo plaukikai, iki š. m. birželio 1 d. pa-tekę į geriausiųjų dešimtukus. Dau-giausia buvo kauniečių — net 48, kuriems pavyko surinkti 316 taškų ir laimėti 1 vietą. Antrąją su 236 taš-kais išsikovėjo 30 vilniečių. Trečioji vieta su 94 taškais teko klaipė-diečiams, kurių buvo 11. Iš šiaulių pirmenybėse dalyvavo tik 5 plauki-kai, laimėję 6 taškus. Pirmenybėse pagerinti trys Lietuvos suaugusių plaukikų rekordai: kauniečiai Tomas Lagūnėvičius 200 m nugara nuplau-kę per 2 min. 9,7 sek., kauniečiai aris Savickis 100 m delfinu — per 59,8 sek., vilniečiai A. Jonikaitė 200 m. nugara — per 2 min. 31,2 sek. Ji pagerino seniausią Lietuvos mo-terų rekordą (2 min. 31,8 sek.), kuri prieš penkerius metus buvo pa-siekiusi pirmoji Lietuvos olimpietė B. Ūkuraitytė. Net penkis Lietuvos vaikų rekordus pasiekė kauniečiai Raminta Supilaitė, teikianti gražių vil-čių ateitį.

TRADE WINDS MOTEL

10300 Gulf Boulevard, Treasure Island

St. Petersburg, Florida 33706, USA

Tel. (813) 360-0490

Savininkė RŪTA KRAUČIONAITĖ,

Kanados lietuvių, kviečia tautiečius atsilankyti. Motelis gražiai įrengtas, vėsinami kambariai ir butai, kilimai, spalvota televizija, šildomas basei-nas, vieta "barbecue", balto smėlio paplūdimys, prie pat Meksikos įlankos.

REAL ESTATE LTD.

22 Hedgewood Rd., Willowdale, Ontario M2L 1L5

Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate Board narys

Telefonas 536-2738. Jeigu niekas neatsiliepia, skambinkite 489-1543.

RONCESVALLES-PEARSON. Palikimas. Atskiras namas, 8 kambariai per 3 auštus; sumodernintas, apdėtas akmens sluogsniu ir aliu-miniu iš lauko, 2 prausyklos ir 2 virtuvės, naujas šildymas; gražus daržas ir garažas; greitas pardavimas.

MARGARETTA G-VE. 9 kambariai, arti Bloor gatvės, atskiras namas su privačiu įvažiavimu, sumodernintas; atvira skola; įmokėti apie \$15.000.

INDIAN RD.-BLOOR, dvibutis (duplex), 2 kambarių sumodernin-tas, vandeniu šildomas, Lietuvių Namų; įmokėti apie \$30.000; lieka viena skola.

JANE-BLOOR, atskiras, per 2 auštus, 10 kambarių sumodernia-tnas, yra maudykla, vandeniu šildomas; pirtis (sau-na); pilnai užbaigtas rūšys. Kaina — \$105.000.

REIKALINGI NAMAI PARDAVIMUI.

NUOLAIDA LIETUVIAMS SAVININKAMS

UŽ PARDAVIMĄ.

Taupyk ir skolinkis

Pirmurtinami ir didžiausiam
TORONTO LIETUVIŲ
KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKA:	IMA:
10% už 1 m. term. indėlius	10 1/2% už asm. paskolas
9 1/2% už 3 m. term. indėlius	
9 1/4% už pensijų ir namų planą	10 1/4% už mortgičius
9 1/4% specialiai taup. sąsk.	
8 3/4% už taupymo s-tas	
6% už čekių s-tas (dep.)	

AKTYVAI virš 23 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki \$50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gvybė apdrausta santaupų dydyje, bet ne daugiau \$2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas — piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)

BOSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Telefonai: 532-8723 Toronto, Ontario ir 532-1149 M6P 1A6

ED. KONDRATAS, siuvėjas

1113 Dundas St. W.,
Toronto, Ont. M6J 1W9

Tel. 533-5454

FLORIDA REAL ESTATE

Rezidentinės ir komercinės nuosavybės
Apartmentai • Kondominiumai • Nuomojimas
Angèle E. Karnienė
REALTOR ••• BROKER ••• NOTARY
3701 Gulf Boulevard, St. Petersburg Beach, Fl. 33706
Telefonas (813) 360-2448. Vakare (813) 345-2738

DUFFERIN RADIO AND TV

SALES AND SERVICE

Taisomi televizijos, HI-FI ir radijo aparatai.
Pritęrys specialistas su ilga praktika.
1000 College St. • LE 1-3074 • Sav. P. Užbalis

STEPHAN'S FURS

2239 Bloor Street West.

Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

406 Roncesvalles Ave.

Telefonas 536-5936 ir

Telefonas 762-7775

Lietuviška maisto gaminių krautuvė

PARKSIDE MEAT MARKET

335 Roncesvalles Ave.,
Toronto, Ontario

Telefonas 535-1258

• Užsakymai priimami telefonu • Nemokamas pristatymas •

ANKA & PETER / photographers

2737 Bloor Street West, Toronto, mės ipš 769-4488

Specialistai vestuvinių nuotraukų, portretų ir kitų
fotografinių darbų

TIM'S AUTO BODY LTD.

Visu rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bake oven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduodu vartotus automobilius.
24-28 Howard Park Ave. (arti Dundas St. W.)
Toronto, Ont., M6R 1Y5FILTOS BROS
Telefonai 533-8451, 533-8452

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. • Telefonai: 532-3400
M6H 1A8 • 532-3414

AKTYVAI — virš 16 milijonų

KASOS VALANDOS:	MOKA UŽ:
Pirmadieniais 10 - 3	term. indėlius 1 metų 10%
Antradieniais 10 - 3	term. indėlius 2-3 metų 9 3/4%
Trečiadieniais uždaryta	pensijų ir namų s-tas 9 1/4%
Ketvirtadieniais 10 - 8	taupomąsias s-tas 9%
Penktadieniais 10 - 8	depozitų-čekių s-tas 6%
Šeštadieniais 9 - 1	DUODA PASKOLAS:
Sekmdieniais 9.30 - 1	asmenines 10 1/2%
	nekiln. turto 10 1/4%
	investicines 10 1/2%

Skyrius ANAPILYJE veikia sekmadieniais —
9.30 v.r. iki 1 v.p.p.

Nemokama visų narių gvybės drauda pagal santaupų dydį iki \$2,000, asmeninių paskolų, mirties ir invalidumo atvejais — iki \$10,000. Parduodame "American Express" kelionių čekius ir piniginės perlaidos. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. • Mūsų tikslas — ne PELNAS, bet sąžiningas PATARNAVIMAS lietuviams.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ

MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.

VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.

NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS
SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

PROGRESS

REAL ESTATE LTD.
REALTOR
1072 Bloor St. W.

Perkant ar parduodant nekilnojimą nuosavybę visada

Jums sąžiningai patarnaus A. Blūdžius

Telefonai: 534-9286 • namų 537-2291

AUTORITE SALES & SERVICE

1636 Dundas Street West,
Toronto, Ontario M6K 2M4 Telefonas 531-1331

BLOOR AUTORITE GARAGE

296 Brock Avenue
(Tarp Dundas ir College) Telefonas 531-1305* Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical Fitness Certification)
* Sąžiningas ir patikimas patarnavimas. * Visi automobilių mechanikai
* Taisyklai. * Snieginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F
* GOODRICH, RADIAL ir kt. Savininkas FRANK PETITT

Simon's TELEVISION

Savininkas — V. SIMINKEVIČIUS

2385 Dundas St. W., Toronto

Tel. 532-8772

Netoli Lietuvių Namų prie Bloor-Dundas požeminio.

Nuomojam, taisom, parduodam "ADMIRAL" ir kitų firmų
televizijas bei "stereo" aparatus.

Lietuviška

maisto
krautuvė

EUROPEAN MEAT & DELICATESSEN

2899 Bloor St. W., prie Prince Edward
Tel. 233-9783 NAUJI LIETUVIAI SAVININKAI

P. ir T. SERVICE CENTRE garažas

(1862 Mattawa Ave., Mississauga, L4X 1K1, tel. 279-4371)

Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylia, sukti kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way, važiuoti Wharton Glen gatve tiesiog į garažą.

• Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniskus pataisymus. •
Savininkai: A. Paškevičius ir J. Tamošiūnas

Lietuviai Čikagoje

K. A. SAULAITIS

ANTROSIO AR TREČIOSIO Lietuvos kartos suaugusių lietuonių švietimas Kanadoje ne tiek aktualus, bet JAV-se kone 90% visų lietuvių kilmės asmenų yra ne II D. karo tremtiniai ir jų palikuonys, o senųjų imigrantų vaikai, vaikaičiai ir provaikaičiai, kurių dalyvavimas lietuviškose pastangose, domėjimasis lietuvių kultūra ir Lietuva turi daug tautinių, politinių, finansinių ir kitų galimybių. Suaugusių (ir lietuviškai nemokančių ar primirusių) švietimo pavyzdėliu gali būti pietiniame Čikagos priemiestyje Park Forest birželio 11 d. mokslo metus užbaigę kursai.

1978 m. žiemą per spaudą buvo paskelbti suaugusių kursai nemokantiems lietuviškai. Sėklėle krito į mišrią šeimą, kurios tėvai neseniai buvo lankęsi Lietuvoje ir vietiniame laikraštyje savo išpužius išspausdinę. Surinkę šešis būsimus mokinius, išnuomojo patalpas savivaldybės prasmingai pavadintame pastate "Freedom Hall". Pirmoje pamokoje pasirodė devyni, vėliau atsirado dar daugiau: saraše buvo 26. Pusę pradedančių mokytis lietuvių kalbos buvo jos pramokę vaikystėje tarp Pensilvanijos anglikaščių ar Pullmano vagonų imonės darbininkų prie Čikagos. Pusę yra jų žmonos, vyrai ar vaikai. Nevisi kiekvienoje pamokoje dalyvaudavo, tad pirmadienio vakarais dviem valandom atleidavo 13-15, o kitiems perduodavo medžiagą ir namų darbus.

Kaip suaugusių švietimo metodai tinka, kursai buvo perkelti į vietinės klebonijos posėdžių kambarį. Išverdamą kavutę, o moterys atsinešdamos maisto gaminių (mokslo metų baigimui atsirado jų daug — nuo kugelio iki ausių). Šių metų diplomai papuošti Vilniaus universiteto herbu ir išdalinti tuoj po baigiamųjų egzaminų, kurių rašinius patys mokiniai ištaiso. Pirmoji kurso dalis buvo dešimties pamokų (40 val.) pasikalbėjimo kursas su skaidėmis, paruoštas Alfonso D. Petraičio Brazilijoje. Antroji — lituanistinės mokykloms paruoštas Aškolio "Geografijos vadovėlis", nes šios mokykloms labiau už išeivijos veiklą domina pati Lietuva. Lengvi gramatikos pratimai, poromis ar trijulėmis pokalbiai klasėje ir laisvų rašymų padėjo išmokyti kalbos tiek, kad po 12 mėnesių arba 96 valandų pamokų (įskaitant pertraukėles ir pašnėkesis iš lietuvių kultūros) gali suprasti radijo programos turinį ("Lietuvių televizijoje", gaila, žiemą nebeveikė), paskaityti žinutę spaudoje, suprasti laisvą iš Lietuvos ir jam atsakyti, suprantamai papasakoti apie atostogas, įvykius šeimoje ir pan.

Kursų tikslas — pramokti lietuvių kalbos, visų pirma susikalbėti, tada skaityti ir vėliau šiek tiek rašyti. Bet gilesnis tikslas yra puoselėti lietuvišką dvasią. Viena pora grįžo į lietuvių chorą, kuriame 30 metų nedalyvavo, kiti užsisakė spaudoje, lanko audimo ar kitus kursus, seka vietinėje spaudoje informaciją apie Lietuvą ir siunčia laisvų redakcijai, jungiasi į BALFO aukotojų, remia jaunimo kongresą, išsilygina lietuviškų knygų, kalbina kitus, kurie galėtų šiais kursais domėtis. Kursai įvertinami anketa (irgi pagal suaugusių švietimo dėsnius), kartu su mokytoju aptariamas mokymo būdas, kultūrinės medžiagos turinys (dominanti gamta, geografiška, istorija, menu).

PASAULIEČIŲ DALYVAVIMAS ir atsakomybė K. Bendrijos darbuose yra didėję. Tai rodo Čikagos priemiestyje Park Forest užaugusios lietuvių kilmės Megan Wolff pasakymai: "Jaučiu, kad esu lietuvių (katalikų) kapelionė Sv. Rapolo ligoninėje New Havene, Conn. Mums lietuviškos mokyklos ar organizacijos kapelionas yra lygus kunigo savokai, bet amerikiečiams ir nekatalikams kapelionas yra ir religinės programos vedė."

jas, kuris vadovauja pamaldoms ar jas organizuoja, ir būdamas išsilavinęs religiniuose klausimuose, teikia patarimus. Šias pareigas katalikų kapelionas taip pat atlieka, kartu teikdamas sakramentus. Kunigo darbų dalį palengva (pas mus turbuti lėčiau) perima pasauliečiai, jau skaitydami Mišiose, vesdami parapijų apyskaitas, prižiūrėdami pastatus, dalindami Komuniją ir nešdami į ligoniams, paruošdami žmones Santuokos sakramentui, krikštindami (dijakonai), mokydami vaikus tikybos ir juos ruošdami sakramentams (mokytojai, katekistai).

Valerijos ir William Wolff duklė po studijų St. Mary's kolegijoje Notre Dame dėstė maristų gimnazijoje Pensilvanijoje ir ten buvo muzikinės programos vedėja. Tęse mokslus Yale universiteto teologijos fakultete, kur gegužės mėn. gavo teologijos magistrės laipsnį. Pastoracinę praktiką atliko pirmosios katalikų kapelionės pareigose masono prieglaudose New Havene. Nuo rudens gilios teologijos magistrės studijas pas prof. Margaret Farley, žinomą katalikų teologę Yale universitete ir dirbs kartu su katalikų kunigu kapelionu Sv. Rapolo ligoninėje. Išsilavinusi teologijoje, Megan Wolff tarnaus ligoniams ir jų šeimoms, sprendama su jais tokioje būklėje esančių religinius klausimus.

Šią vasarą Megan Wolff ištėka. Nuvykę į vestuves New Havene, jos tėvai aplankys Sv. Kazimiero lietuvių parapiją. Jos motina jau gimusi JAV, o vokiečių kilmės tėvas kartais mėgstą pasirašyti "Vilius Vilkas".

Calgary, Alberta

BIULETENIS. Kanados Lietuvių Bendruomenės Kalgario apylinkės valdyba išleido antrą numerį (birželio mėnesio) biuletenio "Kalgario Lietuvių Žinios". Pirmame puslapyje įdėta informacija apie lietuvių išeivijos pastangas organizuoti ir apie Lietuvių Bendruomenės steigimą. Jos tikslas — išlaikyti lietuvių kultūrą išeivijoje, saugoti gera lietuvių vardą, skieisti lietuvių kultūrą jaunimo ir senimo cūlėse, skatinti jaunimą studijuoti augtines mokslus, vedančius į geresnę ateitį, kovoti už žmogaus teises gyvenamajame krašte. Prie šių uždavinių reikėtų pridėti pagalbą pavergtai Lietuvai bei kovą už jos laisvę.

VISUOTINIS SUSIRINKIMAS. KLB Kalgario apylinkės susirinkimą s.m. liepos 24, antradienį, 3 v.p.p., Rosedale Community Hall, 800 — 11 Ave., N.W., Calgary, Alta. Kviečiami dalyvauti visi, kuriems rūpi lietuviški reikalai. Susirinkime bus išlausyti valdybos narių pranešimai, renkama nauja valdyba, svarstomi įvairūs veiklos sumanymai. K. S.

St. Petersburg, Fla.

NORINTIEJI APSIGYVENTI Floridoje, ypač St. Petersburg, turėtų pasiteirauti apie žemas vietas, kurių yra daug ir dėl kurių daug lietuvių nukentėję nusipirkti namus. Prieš perkant namą, reikia pasiteirauti miesto savivaldybėje, pas gairininkus ar policijai stotyje. S.m. gegužės 1 d., smarkiau palijus, vanduo apsmėdė dalį St. Petersburgo ir padarė milijonus dolerių nuostolių, keli žmonės prigrėd Prezidentas Carteris paskyrė pašalpą nuostoliams padengti.

Buvo liūdina klausyti žinių ir matyti televizijoje, kaip žmonės lipo ant kėdžių ir stalių. Susisiekimas buvo galimas tik laiveliais. Nukentėjusių tarpe buvo nemažai lietuvių. Floridoje yra ir daug augstų vietų, kurios niekad nebūna potvynių paliestos. Patartina gerai apsižiūrėti, sužinoti jūros lygį, nepasitiki agentais, norinčiais įkalbėti be atitinkamų įrodymų. O. Vaicaitienė

Lietuviai liepsnojančiame Irane

(Atkelta iš 5-to psl.)

1978 M. LAPKRICIO 29 D. 5.30 v. r. Saulėtekis raudonas kaip niekad — gal tai reiškia gaisrus ir kraują. Iraniečiai prietaringi ir tam tiki. BBC žinios: prasidėjo užsieniečių evakuacija. kamšatis aerodrome, panika visur. Atvažiuė į aerodromą, palieka automobilius net gatvės vidury ir bėga į lėktuvus. Sustreikavo tarnautojai, neveikia radarai, lėktuvai leidžiasi ir kyla akiai.

Vyriausias statybos inžinierius anglas painformuoja mane apie padėtį ir praneša, kad, galimybėi pasitaikys, jis ves savo žmones į Sov. Sąjungą, bet mano, kad, nuvykus į Mashadą, juos paims anglų ar italų lėktuvai: kviečia mane prisidėti. Bet... Nelė yra Teherane, už 1600 km. Visi bendrovės automobiliai aprūpinti kuru važiuoti į Mashadą. Bet 1400 žmonių neįmanoma išvežti į Turkiją dėl kuro stokos. Jis šiandieną helikopteriu vyks į Mashadą gauti britų ambasados instrukcijų. Irano vadovybė sako, kad padėtis yra normali ir tiki šacho pergalę.

7 v.r. Darbas sustojo. Italai būriuojasi ir gincijasi, bet niekas nedirba. Laukiame visi BBC žinių.

Anglas inžinierius, save ramindamas, tikrina brežinius ir visus kritikuoja dėl įvykių klaidų, bet jo niekas nesiklauso. Jis, mat, kaip strutis nori paslėpti savo galvą smėlyje pamatės priešą.

Grįžęs iš Teherano amerikietis Tommie praneša man, kad vakar telefonu kalbėjo su Nele, ją pagudėdė ir pranešė, kad aš parvykstu gruodžio 1 d. Man didelės akmuo nusirito nuo širdies.

19 val. Vakarieni. Visi tyli. Daugumas geria vyną, alų, iranietiška degtinę. Projektais, kaip Tommie sako, "ist ganz kaputt", persiškai reiškia "Heily charab". Einam miegoti prislėgti.

LAPKRICIO 30 D.

5.30 v. r. anglas Curtis, inžinierius, prižiūrėjęs dujų vamzdžio 30 inčų diametro statybą Kaspijos link, pareiškia noris su manimi slaptai pasikalbėti. Jis sako noris matyti revoliuciją iki galo, todėl Fiat automobilį vyks vakare į Mashadą ir gruodžio 1 d. į Teheraną. Automobilį vyks bus man vietas — vyksim trise. Bet kaip su kuru? Kelionė, apsilankiant banditų kontroliuojamas vietas, yra 2000 km. Mes turim, požemines benzino stotis.

Jis prieš 10 mėnesių numatė revoliuciją. Tad tik keliam anglam žinant ir patiem operuojant mašinas, zėmėje pagal vamzdį užkasė net keturiuose vietose po 2 ar 3 statines benzino.

Gruodžio 1 d., 12 v., jis ir trys džypai susitiks prie pirmos "stoties": iškas statines, pakraus į džypus, vykstančius į Turkiją. Mes, prisipylę iš pirmos stoties benzino, pasieksim Teheraną. Irankiai: kastuvai, kirvukai ir pilni benzino bakai jau pakrauti. Kaip rasti tolimesnes "stotis", yra žargonu parašytos koduotos instrukcijos. Jas išdalinai visiems anglams ir man. Džypai turi net rankines benzino pompų pumpuoti pompas. Curtis reikalauja džypų igulas pakartoti koduotai parašytas instrukcijas, kad nepadarėtų klaidų ir negaištų veltui laiko benzino įješkant.

12 v. Pietūs. Maistas geras, jo daug. Kam vėliau truks po kelių savičių, bus asilo mėšos. Valgom trūkšmingai, užsigeriam vynu. Darbas nebeina, nes projektas yra "ganz kaputt". Virtuvės vedėjas, šacho gimnaitis, dar tiki, kad jo biznis

"Vilniaus" paviljono lankytojai kitataučiai perka lietuviškus skanėstus tautybų savaitės metu birželio 22-30 d.d. Toronte Nuotr. St. Dabkaus

bus dar ilgas, nes netiki kartuvėm. Mat šachas nemirtin-gas...

Idomų žmonių čia esama prie mano stalo: amerikietis Tommie — mano teniso partis, anglai — buvę II D. karo dalyviai, tad nuotaika kariška.

Tommie pasiūlo pakelti vyno stiklus gal paskutinį kartą. Frank, anglas, naikintuvų lakūnas, jaučia balsu kvatodamasis, užtraukia lakunų dainą:

... My wings are blasted out
and I have no gas...
six German Messerschmidts
are grabbing me by ass...

Kitas anglas, važinėjęs tanku po Berlyną 1945 m., sako "alles ist ganz kaputt", nes negali išeikti iranietiški pinigų į svarus apie 200 dolerių.

"Let's go", sušunka Curtis. Pakeliam dar vyno stiklus. Man į galvą ateina dar gimnazijos išmoka jūros piratų daina, kurią esu dainavęs panašiomis karo progomis, na, ir užtraukiau:

Kas myli pavojus,
tu tuo aš dainuoju...
tam klyntys iš kelio
salin...

Curtis, palikdamas valgyklą, pusiau nugertą vyno stiklą viena jėga trenkia į sieną. Prie manęs pribėga senas, žila barzda ir baltu turbanu baluchi giminės žmogus. Pagriebs mano rankas, krato, minėdamas Alacho (Dievo) vardą. Jis linki laiminges kielionės.

Traukiame lyguma Mashado, švento mahometonų miesto link, antro po Mekos. Pravažiuodami sargybų postus, sulėtinę pasveikinam "Salem aleikum". Jie draugiškai mojuoja ginklais...

Pasiekiam kalnų vilkstinę. Sutinkam nomadus tarpeklyje varant šimtus avių bandas asilų, nemažai kupranugarių. Jų gyvenimas nepasiekė per 3000 metų, gal tik pablogėjo. Mes važiuojam senu keliu, anksčiau vadintu "Silko taku", vedančiu iš Kinijos į Irano. Irako ir Kairo miestus. Juo kadaise gabenoti šilką iš Kinijos.

Staiga Curtis ant aštraus poštūčio paspaudžia stabdžius. Kelias užblokuotas. Iš mūsų statybos didelis sunkvežimis, vežęs žemėse, apsisvėrė, užblokuodamas tarpekį. Šiaip taip pravažiuojam.

Per 65 minutes pasiekiam Teheraną. Po ilgų derybų su taksiu savininku, net trigubai užmokėjęs, pasiekiam namus. Gatvės tankai, kulkosvaizdžiai, mažai judančių mašinų, bet daug paliktų pakelėje dėl benzino stokos.

Paspaudžiu augšto mūro sienoje skambutį. Atsiveria 41 Babak gatvės namo vartai, ir mane pasitinka susirūpinusi Nele.

Uždarom sunkius vartus, valgome karštą maistą, geriam persišką arbatą, klausomės klasiškos muzikos. Jaučiam namų šilumą, liepsnojančiame Irane apsaugoti augšto mūro sienos ir geležinių vartų.

Kas bus už savaitės? Aišku, bus didelis gaisras, ateis uraganas, bet tikimės mes jį laimingai pergyvensim.

SKAITYTOJAI PASISAKO

KEISTA "MAZA STUDIJA" K. Strikaitis keliuose "Naujienų" numeriuose išspausdino "Mažą studiją", neva norėdamas atitaisyti "Karyje" pastebėtas klaidas apie a.a. Steponą Kęsgailą, kad į ateities enciklopedijas nepakliūtų klaidingos žinios! Keista anoji "Mažoji studija". Norėdamas atitaisyti kitų klaidas, pats dar daugiau netiesos prirašė.

Keletas pavyzdžių. Jis rašo, kad a.a. St. Kęsgaila nebuvo Mažeikių partizanų-sukilėlių, o tuoj išdumė į Kauną. Tuo tarpu pas J. Kęsgailienę skaiciu Mažeikių partizanų štabo pažymėjimą nr. 713, išduotą to štabo 1941 m. liepos 13 d., pažymint, jog Stp. Kęsgaila nuo 1941 m. birželio 23 d. iki liepos 13 d. buvo Mažeikių partizanų vadu.

K. Strikaitis rašo, kad 1926 m. įsteigus Telsių vokiečių, Zemačių inteligentai ir kunigai pasisuntė į Romą protestą lotynų kalba. Netiesia.

Ne protestas, bet memorandum. Jį suorganizavo ne zemačiai inteligentai ir kunigai, bet "Zemačių Simono Daukanto" studentų draugija. Jis rašė ne lotynų kalba, bet lietuviškai. Nesuntė į Romą, bet įteikė arkiv. Jurgiuui Matulaičiui kaip Apaštalo Sosto siuntam tvarkyti Lietuvos vyskupijų reikalus. Aš pats dalyvavau toje delegacijoje, LKM Akademijos "Suvažiavimo darbų" VII tome Z. Ivinskio paskaitoje "Zemaitijos vyskupystės įkūrimas" rašoma: "Į didelį permąstymą dailiai surašytas rastas buvo arkiv. J. Matulaičiui įteiktas 1926 m. vasario mėn. "Zemaitijų Studentų Simono Daukanto" draugijos delegacijos. Jai vadovavo draugijos pirmininkas Domas Jurkus, nariais buvo J. Tarvydas, A. Petreikis, Z. Ivinskis."

Dar toliau daug fantazijos prirašyta apie studentų žemaičių korporaciją "Samogitia" ir jos įsteigimą. Esą buvęs kažkoks viešas steigiamasis susirinkimas ir daug kitų nebūtinai dalyku. Tas pirmas susirinkimas buvo uždaras didžiojoje universiteto salėje. Dalyvavo tik 13 steigėjų ir niekas daugiau (tas vienas jų steigėju).

Norint rašyti kad ir "Mažą studiją", reikia rimtai pastidijuoti, paklaityti, paklausinėti apie tai žinančias žmones, o ne kurti fantazijas, neva norint ateities enciklopedijoms perduoti tiesą. Ir visas tos "Mažos studijos" rašymo tonas yra ne tiesos įtieskiojimas, bet mirusio žmogaus niekinimas.

Domas Jurkus

UZKLUPO MIEGIANČIUS

S.m. liepos 1 d. mes, bent Maskvos dokumentuose, atnaujinti tapome Sovietų Sąjungos piliečiais, o apie tai sužinojome tik pavasarį. Kame paslaptis? JAV lietuviams yra aišku, kad Valstybės Departamentui yra svarbiau nedrumsti vandens SALT sutarties pasirašymo išvakarėse, todėl ir buvo vengta skelbti ne tik patį įstatymą, bet ir įsiekoti jo interpretacijos keletui milijonų savo krašto piliečių apsaugoti. Kanadoje visa tai pasiekė gyventojų gerokai anksčiau. Bet, kiek galima suprasti iš Kanados spaudos informacijos, ir tai nebuvo pačių "piliečių" iniciatyva, iš patikimų šaltinių patirta, kad valstybės departamento "Baltic desk" ta informacija jau turėjo 1978 m. gruodžio 8 d.

Kodėl mūsų veiksniai apie tai nežinojo jau gruodžio mėnesį? Jei žinojo, tai kodėl tuo reikalu neinformavo tos masės, kuri, išrinkusi savo organizacijų vadovybę, pasitiekdama jų nuolatiniams vizitams įvairiuose priėmimuose, tylėjo?

Manau, atėjo laikas mūsų vadovybės ne tik imtis paveltųjų žygių mūsų pilietinėms teisėms išaiškinti.

Svečių tarpe buvo kun. B. Mikalajuskas, OFM, iš Toronto ir kun. J. Liauba, OFM, iš St. Catharines. Visi svečiai džiaugėsi gera gegužinės nuotaika, o rengėjai — pelnu.

J. Sarapnickas

ti, bet ir pasiaiškinti, kodėl iki šiol buvo tylima. Gal tikrosios kiltės atveju paaiškės mūsų vienybė ir konkretų darbą atdantis gaivalai. 1 r. šiandieną, išgyvendama savo pri vestinės sovietinės pilietybės koš marą, nesistebiu, kodėl jaunimas pigi tina si mūsų nusistovėjusiomis org nizacijomis ir jas ignoruoja. Ir man jau nesbesvarbu, kas vykdys laisvinimo darbus, svarbu, kad juos vykdytų. Mažiau deklaracijų, suvažiavimų ir posėdžių, daugiau sutarimo ir jie šiojimo, kaip galime vienas kitą n padėti. Ne dėl darbų pasiskirstymo reikia derėtis, o dėl jų atlikimo. Ne nuopelnus biuleteniuose skelbti, bet telkti jėgas bendram darbui. Nežinome dar, kokie planai laikomi slaptuose sovietų staliuose mūsų balsu nutildyti, mūsų asmeniškai laisvei užgniaužti. Laikas atbusti ir stipriau veikti.

Aurelija Balasaitienė

PIRCIUPIO TRAGEDIJOS KALTININKAI

Slaubinga 1944 m. birželio 3-ji amžinai pasiliks gyva lietuvių girdyse ir samonėje. Jau sukako 35 metai nuo Pirciupio tragedijos. Hilerininkai sudegino šį kaimą ir 119 jo gyventojų. Kokia tam buvo priežastis? Bolševikų partizanai prie to kaimo nušovė keltą pravažiuojančių vokiečių karių, o šie įvykdė vietos gyventojams žiaurią bausmę.

Cia reikia priminti, jog išvyti iš Lietuvos Raudonąją Armiją, Bolševikai Rusijoje 1942 m. lapkričio 26 d. įsteigė komunistinį Lietuvos ginkluoto pogrindžio štabą. Jo viršininku paskyrė A. Sniečkų. Operacijos grupei vadovavo M. Sumauskas. Rūdinių miksūnė ir Gudijoje buvo išmetamos desantininkų grupės, kurių vien Tirkū, Eišiškių ir Vilniaus apskrityje buvo 13 grupių. 1944 m. sausio 6 d. Lietuvos pietų srities bolševikų ginkluotom gaujom vadovauti buvo paskirtas Henrikas Zimanas, kurio tikra pavardė yra Hirsas Zimman. Tai Džukijoje gimes ir ten užaugęs žydas. Taigi, už vokiečių karių nužudymą ir išprokvavimą lietuviško Pirciupio kaimo su naikinimo pagrindinis kaltininkas yra Hirsas Zimmanas.

Džukas

St. Catharines, Ont.

NIAGAROS PUSIASALIO Povilo Lukšio kuopos šaulių gegužinė, ruošta birželio 24 d. O. ir V. Bieliūno sodyboje, buvo sėkminga. Susirinko geras būrys svečių iš Niagaros pusiasalio. Šaulių kuopos pirm. A. Seutikas pasveikino visus Jonas, Savanorius-kūrėjas ir svečius. Saulė Irano Sidlauskienė prisegė po gėlę Jonams, Jonėms ir savanoriams-kūrėjams A. Sūkiui iš St. Catharines ir S. Mačiūnui iš Niagara Falls. Dalyviai stebėjosi Petro ir Irenos Sidlauskų darbštumu ir vaishingumu. Jie turėjo paruošę didelį stalą ir vaicino daugelį svečių skaniais valgiais. Irano Sidlauskienė ir Valerija Gudaitienė platino loterijos bilietus. Kadangi laimikų eilėje buvo rašomoji mašinėlė, daugelis, norėdami ją laimėti, pirkto už didesnę sumą bilietų (kas ją paaukojo, neteko sužinoti). Ją laimėjo P. Dauginas iš St. Catharines. Visiems buvo smagu, kai Sigitas Zubrickas pradėjo groti akordeonu įvairias lietuviškas dainas ir visi dalyviai įsijungė į bendras dainas. Regina Norvaišienė, neseniai atvykusi iš Lietuvos, padainavo naujų, čia negirdėtų dainų.

Svečių tarpe buvo kun. B. Mikalajuskas, OFM, iš Toronto ir kun. J. Liauba, OFM, iš St. Catharines. Visi svečiai džiaugėsi gera gegužinės nuotaika, o rengėjai — pelnu.

J. Sarapnickas

Kelionės į Lietuvą

IR ŠALIA JOS ESANČIUS MIESTUS

Vilnius-Minskas: rugpjūčio 20 — rugsėjo 3 d.

Vilnius: spalio ir gruodžio mėnesiais po vieną savaitę

Vilnius-Ryga: spalio ir gruodžio mėnesiais po dvi savaites

Kelionės bei viešnagės metu teikiama vispusiška pagalba

Smulkesnė informacija teikiama telefonais 537-3060 • 532-8772

2385 Dundas St. W., Toronto Telefonas 537-2165

Vietų skaičius ribotas. Skubėkite užsisakyti.

SIMON'S, HARMONY TRAVEL SERVICE

DRESHER-BARAUSKAS

INSURANCE AGENCY LTD. ir

W. G. DRESHER

REAL ESTATE REALTOR

233-3334 — 231-2661 — 231-6226

3830 B Bloor Street West • Islington, Ontario M9B 1K8

Lietuvių kalba patarnauja — V. DREŠERIS ir A. MIKŠIENĖ

DARBO VALANDOS: 9 v.r. — 5 v.p.p. (po 5 v.p.p. susitarus telefonu);

šeštadieniai 9 v.r. — 4.30 v.p.p.; trečiadieniai uždaryta

Narys "Better Business" Biuro

INSURANCE

Namų — Gyvybės Automobilių Komerčiai

533-1121 Walter Dauginis 822-8480

Insurance Agency Ltd.

1613 Bloor Street West • Toronto • Ontario

FRANK BARAUSKAS LTD., Realtor

3828 BLOOR STREET WEST, ISLINGTON, ONTARIO

• NAMAI
• VASARNAMIAI
• UKIAI

Stayner, Springhurst,
Wasaga, Collingwood
(705) 445-8819
atstovas MARIO TURCO

ISTAIGOS 233-3323 NAMŲ 743-0100

BALTIC EXPORTING CO.

Siuntiniai į Baltijos kraštus ir Sov. Sąjungą

• Primate užsakymus ir maisto siuntinių iš Danijos.
• Turime įvairių medžiagų ir kitų prekių, tinkamų siuntimui
DARBO VALANDOS: 9 v.r. — 5 v.p.p. (po 5 v.p.p. susitarus telefonu);
šeštadieniai 9 v.r. — 4.30 v.p.p.; trečiadieniai uždaryta

482 Roncesvalles Ave., Telefonas Savininkai

Toronto, Ont. M6R 2N5 531-3098 S. ir F. Janavičiai

DRAUDA

BALIO MASKELIŪNO INSURANCE AGENCY LTD.

Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814

2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403

Toronto, Ontario M8V 1C6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS

• ĮVARIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

V. BAČENAS

All Seasons Travel, B.D.

1551 Bloor Street West,

TORONTO, ONTARIO M6P 1A5

Visais kelionių reikalais betkur pasaulyje skambinti

tel. 533-3531

nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

TORONTO

Anapilio žinios

— Iš Romos, šv. Kazimiero lietuvių kolegijos, vasaros atostogoms grįžęs teologijos studentas Andrius Valevičius. Atostogas jis praleis pas tėvus, kurie gyvena Missisauge, ir talkins šiai parapijai. Tikimasi, kad rudenį ir daugiau jaunuolių vyks iš čia į šv. Kazimiero kolegiją studijuoti.

— Sv. Jono lietuvių kapinėse palaidoti: a. a. Vytautas Juodišius ir Mykolas Dikčius iš Staynerio-Wasago; a. a. Kostas Čeliasauskas iš Hamiltono, a. a. Augustas Daukantas ir a. a. Algirdas Šalkauskis.

— Parapijos šventovėje susituokė: Donald G. Carruthers ir Gražina V. Pacevičiūtė, Paul D. Nielsen ir Neris A. Zulytė.

— Ruošiasi tuoktis: Raimundas A. Erštikaitis ir Rasa L. Avižiūtė.

— Pamaldos: šį sekmadienį 10 v. r., už a. a. Sofiją Augustauskienę, 11 v. už a. a. Oną Matukaitienę ir a. a. Antaniną Mackevičienę; Wasagoje: 10 v. r. už a. a. Algirdą ir Mykolą Šlapius, 11 v. už a. a. Salomėją Satkevičienę.

Lietuvių Namų žinios

— Dabartiniai Toronto Lietuvių Namai buvo nupirkti 1971 m. liepos 15 d. šį sekmadienį LN bus atstovėri metai, kai yra įsikūrę vakarų Toronte.

— Liepos 5 d. įvyko LN valdybos posėdis. Apsvarstyta labai daug įvairių reikalų. Sekantis LN valdybos posėdis numatytas liepos 26 d.

— LN biblioteka uždaryta iki rugšėjo 1 d.

— Nauji Lietuvių Namų nariai: Ramūnas Saplys nario našą papildė iki \$100, Aldona Mačiulaitis įmokėjo \$10, Edvardas Mačiulaitis — \$10. — Pr. sekmadienį LN popietėje dalyvavo 160 asmenų. Svečių knygoje pasirašė: Onutė Šilaitė ir Julija Kesminienė iš Australijos, p. p. Dubauskai iš Niujorko, Donatas Empakeris iš Los Angeles, Ardžijū šeima — Rėda, Juozas, Rėda, Indrė, Rasa iš Pensilvanijos, p. p. Jacėnai iš Rochesterio, Antanas ir Pranas Mickai iš Kvebeko, K. ir B. Lukošiai iš Loughton, Ont.

PADEKA

Nuoširdus ačiū visoms rengėjoms ir viešnioms, kurios suruošė tokių puikių mergvakarių. Jūsų vertingos dovanos bus labai naudingos gyvenimo pradžiai. Ypatinga padėka p. J. Zenkevičienei už darbą ir rūpestį organizuojant mergvakarių, p. Lilijai Pacevičienei už vakaro pravedimą. Šis vakaras pasiliks ilgai mūsų atmintyje.

Dėkingi —
Loreta Babineau
ir Vincas Didžbalis

PADEKA

Esu dėkinga visoms rengėjoms ir viešnioms už labai mielą, nuoširdų susipažinimo vakarą, paruoštą Toronto Lietuvių Namuose birželio 19 dieną.

Mano išsikūrimo Kanadoje pradžia ilgai primins šilti linkėjimai, gražios dovanos, neužmirštosios visą gyvenimą.

Jūsų Roma Jurgilaitė-Novog

ISNUOMOJAMAS BUTAS iš dviejų miegamųjų arti Prisikėlimo šventovės Toronte. Skambinti bet kuriuo laiku tel. 537-4329.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka stalius, plytelių dėjimą, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti 769-5024, Toronte.

DABAR YRA GERAS LAIKAS atnaujinti jūsų pūkinės arba plunksnines antklodes (kaldras) ir pagalves. Tel. 787-9021 Toronte.

ISNUOMOJAMAS nerūkiančiam asmeniui kambarys, virtuvė ir prausykla trečiame aukšte, High Park rajone, prie Toronto Lietuvių Namų. Skambinti tel. 535-0258.

ALDONA'S BEAUTY SALON 1618 Bloor St. West, Toronte kviečia ponias gražiomis šukuosenomis: specialistė pusmetinių (permanent) ir dažymų. Telefonas 533-2904

LIETUVIŠKA gėlių krautuvė

savininkė V. SIMINKEVIČIENE. Įvairiomis progomis skambinti į "Petals Florist" tel. 537-9070, vakarais tel. 763-6256. Adresas: 1574 Bloor St. W., Toronte, Ont., prieš Lietuvių Namus. Pristatymas į ligonines, laidojimų namus ir t.t. Savininkė yra pridėjusi vestuvinių gėlių tvarkymo srityje.

CANDLELIGHT CATERERS

SAVININKAI J. S. BUBULIAI Baliai, vestuvės, sužadėtuves, parengimai namuose ir įstaigose. Skambinti pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais ir vakarais po 9 v.v. tel. 667-8280 arba 667-8260 Toronte.

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte

Daromi nauji minkšti baldai ir atnaujinami seni PIGIA KAINA. P. LUBYS. Tel. 638-3171, 663-9096

Prisikėlimo parapijos žinios

— Ateitininkų stovykla Wasagoje — nuo liepos 15 iki 28 d. Primami berniukai ir mergaitės nuo 7 iki 18 m. amžiaus. Registruotis pas dr. O. Gustainienę tel. 445-4521.

— Wasagos stovykloje Mišios — 11 v. r. kiekvieną sekmadienį.

— Mūsų šventovėje vasaros metu Mišios sekmadienio vakarais 8.30.

— Pakrikštytas Paulius Aleksandras, Algimanto ir Dorothy Tyance sūnus.

— Sekantis parapijos biuletenis išeis pirmą rugpjūčio sekmadienį. Vasaros mėnesiais biuletenis kas sekmadienį nespausdinamas.

— Augustinas Daukantas, 66 m., palaidotas iš mūsų šventovės Sv. Jono kapinėse liepos 9 d.

— Kun. B. Pacevičius Sv. Juozapo ligoninėje sveiksta.

— A. Rinkūno vadovėlis lietuviškai nemokantiems "Lithuanian for Beginners" gaunamas ir parapijos raštineje.

— Parapijos tarybos labdaros sekcija, kuriai pirmininkauja V. Banelis, svarsto galimybes išskiesti kelėtą pabėgėlių šeimų parapijos vardu. Pajėgumas tai padaryti priklausys nuo parapijiečių pritarimo ir prisidėjimo. Jau iki šiol keletas žmonių yra pasiūlę net po tūkstantį dolerių. Norint atskiesti pabėgėlių šeimą ar pavienius asmenis, reikia jiems garantuoti butą ir metams išlaikymą. Po to visą rūpestį perima valdžia.

— Pianinui pirkti aukėjo: U. Genčiuvienė \$200, J. I. Morkūnai O. Leskauskienės atminimui \$200, S. Treigienė \$50, J. M. Astrauskai \$50, Toronte dainos vienetas "Volungė" \$50, E. K. Šlekiai \$20.

— Mišios: šeštadienį 8 v. r. už Aleksą Virmauską, užpr. E. Prialgauskienę. 8.30 už Oną Ališauskienę, užpr. J. Ališauskas, 9 v. už Stasį Vaitiekūną, užpr. žmona, 9.30 šeimos intencija, užpr. K. K. Kaminskai; sekmadienį 8 v. už Liudą Racevičiūtę, užpr. B. J. Stankaičiai, 9 v. už Liudą Racevičiūtę, užpr. žmona, 10 v. už Agotą Vainienę, užpr. L. V. Balaišiai, 11.30 už parapiją, 8.30 v. už Liudą Racevičiūtę, užpr. B. K. Čepaičiai.

Toronto Lietuvių Senjorų Klubo ekskursija liepos 25 d., 9 v.r., nuo Lietuvių Namų išvyks autobusu į Gananoque, apie 30 km. į š. rytus nuo Kingstono, iš kur laivu plauks apžiūrėti "1000 salų". Kelionė ten ir atgal vienam asmeniui — \$15.50. Registruotis pas klubo valdybos narius tel. 762-2415 arba 533-3498. Valdyba

N. Pradėtosios Marijos seserų vienuolijos metinė vakariėnė bus š.m. lapkričio 4, sekmadienį, 4 v.p.p.. Prisikėlimo par. salėje. Meninei programai pakviesta operos solistė Dana Stankaitytė iš Čikagos.

A. a. ALGIRDAS ŠALKKAUSKIS, 75 m. amžiaus, mirė liepos 3 d. Sv. Juozapo ligoninėje. Velionis jau anksčiau negalavo širdimi, o prieš porą mėnesių turėjo širdies operaciją. Velionis yra kilęs iš Šiaulių miesto garbios ir gausios Šalkauskių šeimos. Velionies brolis prof. Stasys buvo žymus Lietuvos filosofas, buvęs Vytauto Didžiojo universiteto rektorius ir Ateitininkų Federacijos vadovas. Velionis buvo patyręs architektas, atlikęs daug stambių darbų Lietuvoje. Palaidotas po koncertacinę Mišių Lietuvos Kankinių šventovėje jo paties suprojektuotose Sv. Jono lietuvių kapinėse. Šalia savo brolio Julijono. Paliko žmoną, dukrą architektę ir sūnų gydytoją.

Mokytoja Neris Zulytė, dirbanti Bramptono katalikų mokykloje, susituokė su inž. Paul D. Nielsonu liepos 7 d. Lietuvos Kankinių šventovėje. Vestuvinė puota įvyko šios parapijos salėje, dalyvaujant 140 asmenų. Puotos pranešėja adv. Joana Kuraitė lietuvių ir anglų kalbomis informavo susirinkusius apie vestuvinius lietuvių papročius. Sveikinimo kalbas pasakė dr. Č. Kuras, jaunavedžių tėvai ir apeigose dalyvavęs liuteronų kunigas Robert Binhammer. Jaunosios tėvai gyvena Missisaugeje.

Maldaknygė vaikams "Dievo vaikas", paruošta kun. dr. Jono Gutausko ir išleista "Žiburii" bendrovės Toronte 1962 m. dar gaunama "Tėviškės žiburių" administracijoje. Ji yra kišeninio formato, iliustruota, kietais viršeliais, 127 puslapių. Joje yra sudėtos įvairios maldos, giesmės, litanijos, Mišių maldos, pritaikytos vaikams. Maldaknygė tinka įvairiomis progoms, bet nėra priderinta prie dabartinės liturgijos, nes išleista prieš apeigų reformą. Kaina — \$1.00, plius persiuntimo išlaidos.

A+A architektui ALGIRDUI ŠALKKAUSKIUI

mirus, jo žmonai NATALIJAI, dukrai NATALIJAI LIACIENEI, sūnui dr. STASIUI bei jų šeimoms gilią užuojautą reiškiamė ir kartu liūdime —

Dalia ir Kazys Navasaičiai

A+A architektui ALGIRDUI ŠALKKAUSKIUI mirus,

jo žmonai NATALIJAI, sūnui dr. STASIUI, dukrai architektėi NATALIJAI LIACIENEI ir jų šeimoms gilią užuojautą reiškiamė ir kartu liūdime —

Ona Navasaitienė Vytautas Peldavičius Stasė ir Stasys Šimoliūnai

KLVS S-gos "Ramovė" Hamiltono skyriaus valdybos išdininkui

atsargos kapitonui

a. a. KOSTUI ČELIAUSKUI mirus,

reiškiamė nuoširdžią užuojautą giminėms —
Hamiltono skyriaus valdyba

SERGIJUI TREIGIUI

mirus,

žmoną STEFĄ, dukrą DALYTĘ ir sūnų JULIŲ
nuoširdžiai užjaučiame —

Vida ir Rimas Gaška VI. ir Al. Balsiai

A+A mylimai sesutei JADVYGAI ir jos vyrui RUTKAUSKAMS

Lietuvoje mirus, reiškiamė nuoširdžią užuojautą mielam dvajosioms vadui prelatui dr. JUOZUI TADARAUSKUI —

KLK Moterų Draugijos
Hamiltono skyrius

Toronto tautybių savaitė Karavanas buvo baigta bendru baliu "Royal York" viešbutyje liepos 4 d. Jame dalyvavo Karavano rengėjai su L. Kossaru priešakyje ir visų paviljonų atstovai. Iš lietuvių dalyvavo "Vilniaus" paviljono karalaitė V. Petkevičiūtė, jo burmistrui atstovė R. Drešeris, A. Petkevičienė, D. Petkevičiūtė, B. Paliulytė, V. Barakauskaitė. Baliaus metu buvo paskelbti paviljonų vertintojų duomenys. Pirmąją vietą laimėjo Manilos paviljonas. Taip pat pirmoji vieta teko Manilai už aprangą ir II — už programą. Karavano karalaitė buvo išrinkta "Volungė" paviljono karalaitė Vera Ignatovič, o karaliumi — St. John's burmistras, radijo pranešėjas Harry Brown. "Vilniaus" paviljono burmistrui teko II vieta. Pirmoji vieta už meninę programą ir rankdarbių parodą paskirta ukrainiečių "Kijevo" paviljonui. Už paviljono vidaus įrengimą pirmoji vieta teko Toronto paviljonui, o "Valhallos" paviljonui — už paviljono išorę. Speciali premi-

ja paskirta Pertho paviljonui už muzikinę bei teatrinę programą.

Gen. Lietuvos konsulas dr. J. Zmuidzinas, kviečiamas gen. Olandijos konsulo E. M. van Kessinich, dalyvavo birželio 27 d. (Karavano metu) priėmimo, suruoštame Amsterdamo paviljone, Moss Park arenoje. Šiuose pietuose buvo pagerbtas bei atsisveikintas gen. JAV konsulas John R. Diggins, jn., lietuviams gerai pažįstamas iš jo dalyvavimo mūsų šventės. Jis po 32 metų diplomatinės tarnybos išsineja pensijon.

Tame paviljone konsulas matė, tarp kitų, medinių klumpių kioską, pavadintą dideliu užrašu "Klumpen". A. Mažiulis "Lietuvių Enciklopedijoje" (XII t.) rašo, kad XVII š. Lietuvos kunigaikštis Oginskis atgabenė klumpes iš Olandijos ar Danijos ir apaudino savo baudžiauninkus. Iš Oginskio dvarų šis medis apavas paplito visoje Zemaitijoje ir kitose srityse. Galimas dalykas, kad ir klumpės pavadinimas yra nelietuviškos kilmės.

ALBERTAS-PETRAS SALNA, baigęs Toronto universiteto ketverių metų matavimo kursą bakalauro laipsniu. Šiuo metu dirba savo tėvo matavimo firmoje Richmond Hill, Ont., kur atlieka dvejų metų praktiką, reikalingą gauti oficialaus matininko (Ontario land surveyor) teisėm.

Šių metų Karavanas — tautybių savaitė, nors buvo labai sėkminga, bet susilaukė nemažai priekaištų iš įvairių tautybių ir spaudos. Kai kurios tautybės, kaip latviai ir estai, atsisakė dalyvauti Karavane. Graikų atstovas Martzokas pareiškė spaudoje nepasitenkinimą, kad Karavano vadovybė sudaro mažą grupę žmonių, kurie veikia uždarai ir diktuoja paviljonų rengėjams. Esą kasmet Karavano centrui reikalinga įmokėti iš anksto \$500, nupirkti bent 100 pasų po \$4. Niekas esą nežino kur tie pinigai eina. Viešos atskaitomybės pasigedo ir makedoniečių atstovas Vasil Pandovski. Esą ateityje bus organizuojamas kitas Karavanas, kuriame dalyvaus apie 10 tautybių ir nepardavinės pasų. Kritikai pasisakė apie Karavaną ir miesto tarybos narys T. O'Donohue. Pasak jo, 20 paviljonų esą nepatenkinti diktuojančia centre vadovybe. "The Toronto Star" VII. 4 išspausdino vedamąjį "Caravan festival is in danger". Jame siūlo sudaryti specialią Karavano tarybą, sudarytą iš miesto tarybos narių, žymių veikėjų ir etninių grupių atstovų. Esą taip tvarkomi Toronto simfonija, Ontario muzėjus, Kanados paroda ir zoologijos sodas. L. Kossaras, kuris yra Karavano sumanytojas ir vyriausiasis vadovas, pareiškė: Karavanas negauna valdžios paramos ir dėlto nėra įpareigotas skelbti savo apyskaitos. Pernykščių metų pelnas \$30.000 buvęs investuotas į šių metų Karavaną, o šių metų biudžeto \$700.000 išleisti reklamai. Karavano nariai neturi balso jo tvarkyme, nes visi jame norėtų dalyvauti. Tuo atveju prasidėtų politika ir komercializmas.

IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongrese iš Kanados dalyvauja 20 atstovų, be to, dainos vienetas "Volungė" iš Toronto, "Gintaro" ansamblis iš Montrealio ir nemažai ekskursuojančio jaunimo. Kongrese taipgi dalyvauja KLB pirm. J. R. Si-manavičius ir kiti Bendruomenės veikėjai. Kanados Lietuvių Jaunimo Sąjungos valdyba, kuriai pirmininkauja Paulius Kuras, suorganizavo kongresinių atstovų apsilankymą Kanados pasiuntinybėje Britanijoje ir V. Vokietijoje. Kanados pasiuntinybė Londone namatyta aplankyti liepos 12 d., Bonnoje — liepos 25 d. Apsilankymo metu atstovai įteiks pasiuntinybės pareigūnams po dovaną ir paiformuos apie lietuvių Kanadoje ir Lietuvoje.

MONTREALQUE

Medžio šaknų skulptoriaus Prano Baltuonio darbų paroda, surengta Windsore tautybių festivalio metu, buvo labai sėkminga. Ją aplankė miesto burmistras, kuris pasveikino dailininką. Paroda taipgi domėjosi CBC televizija ir daugiakultūrio centro atstovės. Lankytojų buvo labai daug. Dailininkui parodoje tal-kino ir jo žmona. Parduotos net 29 skulptūros ir gauti 5 užsakymai.

Mokytoja Daina Kerbelytė-Vasiliauskienė dažnai parašo laiškus į vietinį dienraštį "The Montreal Star" lietuviškomis temomis. 1979. VI. 22 laidoje buvo išspausdintas laiškas apie Viktoro Petkaus bausmę. Jame Kristina Neris atitaisė dienraščio klaidą, esą V. Petkus buvo nubaustas vienerių metų lagerio. Ji pastebėjo, kad V. Petkus buvo nuteistas 10 metų lagerio ir 5 metų tremties.

(I 10 metų lagerio bausmę įeina treji metai kalėjimo). Buvęs nubaustas ne tik už religinius įsitikinimus, bet ir dalyvavimą Helsinkio grupėje.

Aušros Vartų parapijoje. Metinė parapijos išvyka buvo surengta liepos 8 d. Palangos vasarvietėje, kur buvo atlaikyti ir pamaldos. Per pamaldas AV šventovėje vasaros metu choras negieda, nes atstogauja, bet už tai gieda visi pamaldų dalyviai. Kun. J. Aranauskas išvyko atostogų, o kun. St. Kulbis, ilgai kelia-vęs po Europą, liepos 11 d. grįžo į Montrealį. Čia žada atstogauti visą mėnesį ir kun. A. Grauslys iš Čikagos ir baigti rašyti anksčiau pradėtą knygą.

Jaunimo ansamblis "Gintaras" išskrido Europon, kur dalyvauja jaunimo kongrese. Kor.

Greitas ir tikslus patarnavimas!

Tel. Bus.: 722-3545

Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS C. I. B.

GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1465 DE SEVE STREET MONTREAL, QUE. H4E 2A8. Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:		DUODA PASKOLAS:	
Einamąsias s-tas	6.0 %	Asmenines	11.5 %
Taupomąsias s-tas	9.25 %	Nekiln. turto	11 %
Pensijų planas	9 %	Cekijų kreditai	12 %
Term. ind. 1 m.	10.25 %	Investicines nuo	12 %

Duoda nemokamą gyvybės apdraudą už \$2,000 už taup. s-tos sumas. Nemok. gyvybės apdr. iki \$10,000 už paskolos sumą.

KASOS VALANDOS: 1465 De Seve St., pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 iki 3 v.; ketvirtadieniais nuo 12 iki 8 v.v., penktadieniais nuo 12 iki 6 v.; sekmadieniais nuo 10.45 iki 12.45 v. Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo gegužės 15 iki spalio 15 d. ir per visus ilgoiusios savaitgalius. 3907-A Rosemount Blvd.: Ketvirtadieniais nuo 6 iki 8 valandos vakaro ir penktadieniais nuo 12 iki 6 valandos vakaro.

Toronto Lietuvių Namų TREČIOJI POILSIO

STOVYKLA

TĖVŲ PRANCIŠKONŲ

VASARVIETĖJE, WASAGOJE,

įvyks š.m. liepos 28 - rugpjūčio 11 d.d.

- STOVYKLOS PATALPŲ MOKESTIS:
- vienam asmeniui nuo 10 iki 20 dol. savaitėi,
- vienai šeimai nuo 30 iki 40 dol. savaitėi.
- Stovyklos metu veiks virtuvė.
- Informacijų reikalais kreipkitės:
- M. Račys — LN sekmadienį popietėse ir
- Lietuvių Namuose tel. 532-3311.

Maloniai kviečiame visus lietuvius atstogauti šioje LN stovykloje. Rengia — LN Vyrų Būrelis

THE PORTRAIT GALLERY

Lietuvis fotografas

Petras Žemaitis,

Specialistas portretų, vestuvinių ir vaikų nuotraukų. Įreminimai

ADRESAS: 31 King Street, Weston, Ontario (Market Place)

Tel. 249-3177, po 6 valandos vakaro 248-9564

Old Mill Tailors

Vyriškų ir moteriškų drabužių siuvėjas

7 Riverview Gardens RUDI H. SCHNEIDER (Bloor ir Jane)

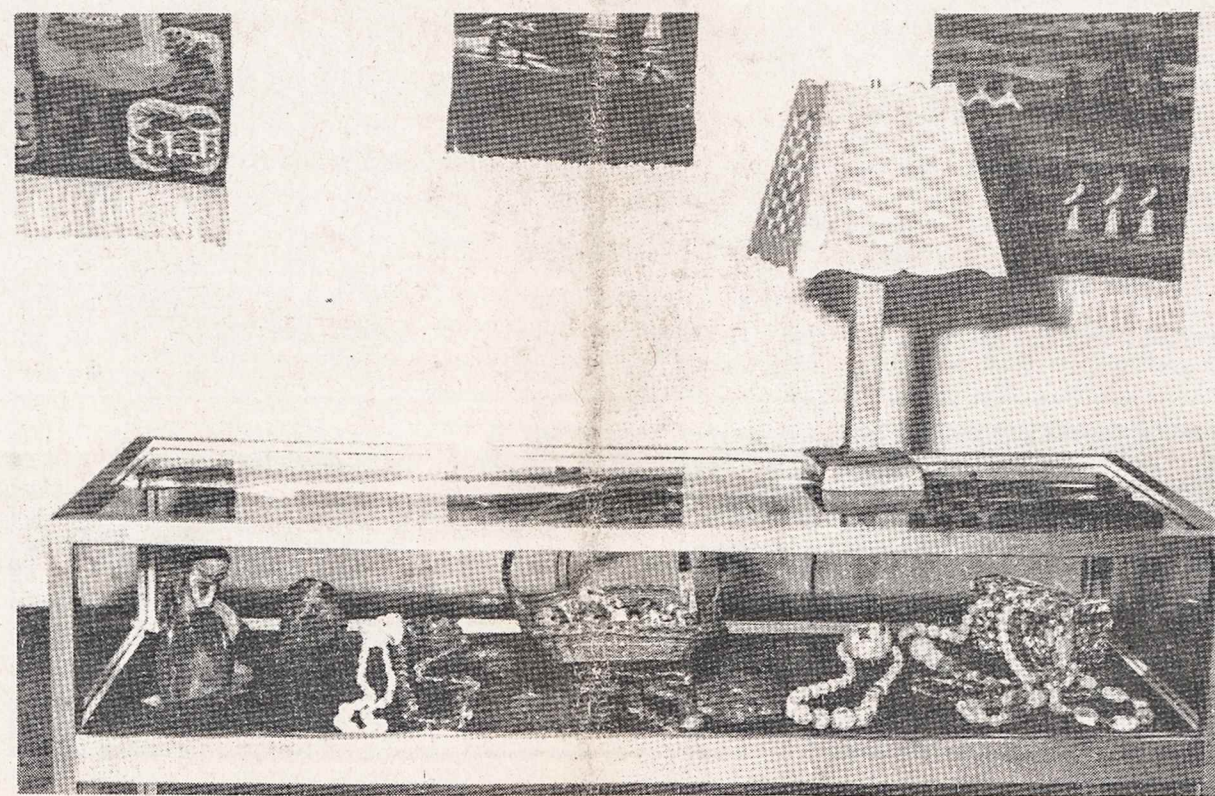
Toronto, Ont. M6S 4E4 Telefonas 769-9535

Kanados lietuvių jaunimui

IV-jame Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongrese Europoje atstovauja 20 rinktų asmenų: iš Sudburio — Giedrė Poderytė, iš Londono — Zita Bersėnaitė, iš Delhi — Laima Beržinytė, iš Rodney — Rasa Ratavičiūtė, iš Montrealio — Audronė Jonelytė, Rasa Lukoševičiūtė, Saulius Brikis, iš St. Catharines — Daila Setikaitė, iš Toronto — Paulius Kuras, Gražina Mačionytė, Vida Petkevičiūtė, Ilona Paškauskaitė, Giedrė Čepaitytė, Rūta Girdauskaitė, iš Hamiltono — Danguolė Juozapavičiūtė,

Dana Lukošytė, iš Edmontono — Edvardas Baleiša, iš Windsoro — Virginija Kuraitė. Be čia suminėtu atstovų, į jaunimo kongresą išvyko nemažai ir kitų jaunuolių, kurie ta proga aplankys daug Europos miestų.

Baltiečių filatelistų paroda, surengta š.m. balandžio 7-8 d.d. Toronto Lietuvių Namuose, buvo aprašyta "Canadian Stamp News" gegužės 14 d. laidoje. Rašinio autorius Douglas Patrick ta proga gražiai apasakojo Lietuvos istoriją ir priminė dabartinę jos būklę sovietinėje okupacijoje.

Gintariniai karoliai "Vilniaus" paviljone surengtoje parodoje tautybių savaitės metu Toronte Nuotr. St. Dabkusa